

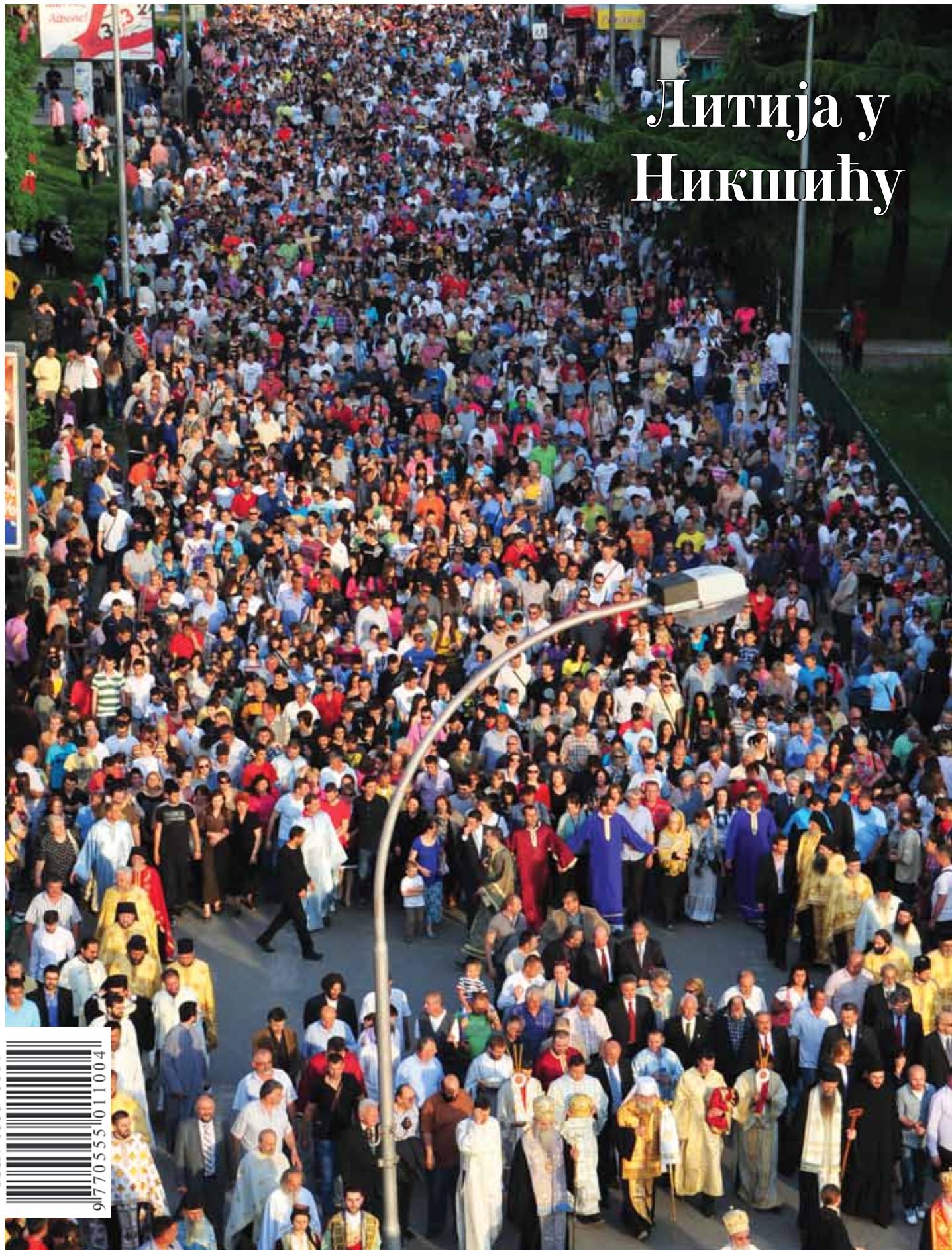

ПРАВОСЛАВЉЕ

НОВИНЕ СРПСКЕ ПАТРИЈАРШИЈЕ

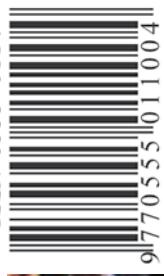
www.pravoslavlje.rs

Литија у Никшићу

Број 1084 Цена 90 динара 2,5 КМ 15. мај 2012. Излази 1. и 15. у месецу

ISSN 0555-0114

Званичне посете

Његова Светост Патријарх српски Г. Ирићеј примио је 2. маја 2012. године, у званичну посету делегацију Азербејџана, у саставу: Елчин Ефендијев, заменик Премијера Азербејџана; Архиепископ Александар Бакински из Руске Православне Цркве; Шејкулислам Аллахшукур Пашазде, председник Управе муслимана Кавказа; Саламан Мусајев, први заменик председника Управе муслимана Кавказа; Мугедес Пајизов, начелник одељења међународних односа УМК; Турад Ефендијев, председник Међународног фонда; Анар Азамов, први секретар Амбасаде Азербејџана у Београду, као и Катарина Панић, преводилац.

Његова Светост Патријарх Српски Г. Ирићеј примио је 7. маја 2012. године, у Патријаршијском двору у Београду делегацију ромске заједнице коју је предводио г. Срђан Шајн, председник Ромске партије и посланик новог сазива Народне скупштине Републике Србије. Током сусрета уприличеног поводом месеца активности посвећеног Ромима, који је започео на Међународни дан Рома – 8. априла, господин Шајн се захвалио Патријарху Српском на свему што је Српска Православна Црква учинила за интеграцију Рома у српско друштво. Господин Шајн је навео да у Србији живи пола милиона Рома, који деле заједничку судбину са српским народом и истакао да је образовање кључ за њихову пуну интеграцију. Председник РП је, током разговора, Његову Светост Патријарха Ирићеја замолио за сарадњу у решавању проблема повраћаја имовине верским заједницама у Србији, као једним од најважнијих питања са којима треба да се суочи нови скупштински сазив. Приликом сусрета је процењено да нови сазив Скупштине Србије мора да посвети посебну пажњу очувању светиња Српске Православне Цркве на Косову и Метохији.

Његова Светост Патријарх српски Г. Ирићеј примио је 11. маја 2012. г. у Српској Патријаршији у Београду монсињора Орланда Антонинија, апостолског нунција у Београду.

Из Кабинета Патријарха Српског

Трећи Вакршњи концерт

Под покровитељством и у присуству Његове Светости Патријарха српског Г. Ирићеја 30. априла 2012. године, одржан је трећи Вакршњи концерт у Коларчевој задужбини у Београду. Поред Свјатјејшег, концерту су присуствовали Епископ врањски Г. Паҳомије, Епископ хвостански Г. Атанасије (Ракита), бројни угледни гости, свештеници и љубитељи духовне и традиционалне српске музике.

Трећи Вакршњи концерт је представљао концерт наје, љубави и радости. Бројна публика је осетила дубоку емоцију у извођењу уметника и то награђивала громким аплаузима.

Београдској публици су се представили Јадранка Јовановић, Ненад Милосављевић, глумац Мирко Бабић, Данница Крстић и „Балкан Арт Оркестар“, Певачко друштво „Мокрањац“ при Храму Св. Саве, Дечији хор музичке школе „Стеван Мокрањац“ из Врања, Црквени хор „Свети Прохор Пчињски“ из Бујановца, КУД „Никола Тесла“, инклузивни мешовити хор „Исон“ из Новог Сада. Програм је водио Саша Јаковљевић.

Организатори концерта били су: Производни завод Архиепископије београдско-карловачке, Радио Слово љубве и Верско добротворно старатељство Архиепископије београдско-карловачке. Трећи Вакршњи концерт под покровитељством Патријарха српског Г. Ирићеја, помогли су добротвори: ЈП Србијагас и генерални директор Душан Бајатовић, ГСП Београд и генерални директор Милета Радојевић и Секретаријат за културу града Београда. Концерт је успешно реализован уз велику подршку представника Задужбине Илије М. Коларца и РТВ Врање. Снимак целог концерта можете да видите на Youtube.com (Трећи вакршњи концерт на Коларцу).

Драјан Tagiћ

Седница ПУО

Пре почетка редовне годишње седнице Пленума Патријаршијског Управног Одбора Српске Православне Цркве 3. маја 2012. године, Његово Преосвештенство Епископ шумадијски Г. Јован служио је призив Светог Духа у Патријаршијској капели Св. Симеона Мироточивог, у присуству Његове Светости Патријарха српског Г. Иринеја, Епископа будимљанско-никишћког Г. Јоаникија и чланова Пленума.

После службе призыва Духа Светог, отпочела је редовна годишња седница Пленума Патријаршијског Управног Одбора. Седницом је председавао Његова Светост Патријарх српски Г. Иринеј, у присуству Његовог Преосвештенства Епископа шумадијског Г. Јована и Епископа будимљанско-никишћког Г. Јоаникија;protoјереја-ставрофора Стојадина Павловића, директора ПУК, и осталих чланова. Усвојен је Извештај о материјално-финансијском пословању, правним пословима, повраћају имовине и грађевинској делатности Српске Православне Цркве.

Освештана нова зграда ГПЦ-а

Његова Светост Патријарх српски Г. Иринеј освештао је 3. маја 2012. године, нову зграду главног поштанског центра у Угриновачкој улици у Земуну.

Година 2012. требало би да остане у аналима Поште Србије по увођењу аутоматизоване прераде поштанских пошиљака. То је најважнији и највећи пројекат Поште Србије, а и Влада Србије га је прогласила стратешким.....

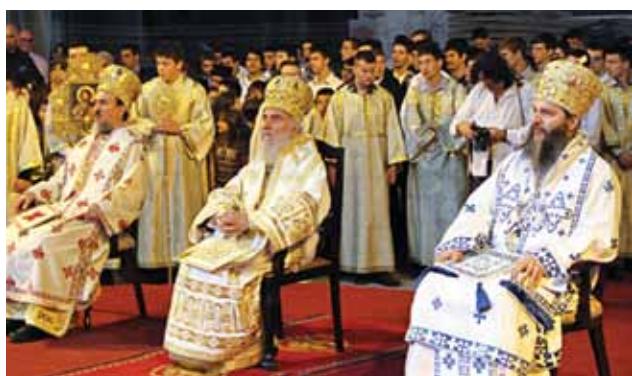
Вредност изградње, реконструкције и опремања главних поштанских центра у Београду, Новом Саду и Нишу је око 40 милиона евра, које Пошта издава из властитих извора, без помоћи државе или коришћења кредита.

ГПЦ „Београд“ се простире на плоцу од 5,6 хектара у Угриновачкој бб, на ободу спољног саобраћајног прстена,

уз магистралну саобраћајницу Т6 која повезује аутопутеве Е-70 и Е-75, који су саставни део европског Коридора 10.

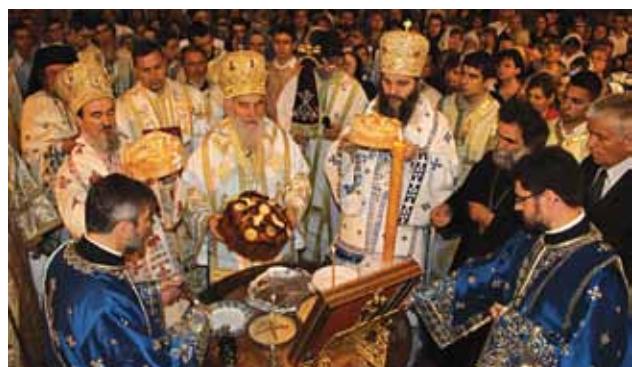
Служба за односе с јавношћу Поште Србије

Спомен-храм Св. Саве

Празник Спаљивања моштију Светог Саве на Врачару, слава заветног храма српског народа, молитвено је прослављена 10. маја 2012. г. Светом Архијерејском Литургијом којом је началствовао Његова Светост Патријарх српски Г. Иринеј. Уз звуке звона и пој свештенства, Првојерарх Српске Православне Цркве на Светосавском платоу је дочекао старешина храма, protoјереј-ставрофор Радивој Панић, свештено братство храма и многобројни народ српске престонице.

Литургијском сабрању, на коме су саслуживали Преосвештена Господа епископи: хвостански Атанасије и ремеџијански Андреј, као и четрнаест свештеника и петорица ђакона Архиепископије београдско-карловачке, присуствовали су Принц Александар Карађорђевић са члановима породице и Крунског савета, представници Града Београда, протонеимар храма проф. др Војислав Миловановић и други гости. Својим појањем Хор Мокрањац је улепшао богослужење.

Саопштење за јавност повојом најновијег утамничења Архиепископа охридског Јована

Негово Блаженство Архиепископ охридски и Митрополит скопски Г. др Јован, свеправославно признати и познати канонски Предстојатељ древне Охридске Архиепископије, после вишегодишњих прогона, малтретирања, хапшења и затварања – искључиво због његове непоколебиве опредељености за јединство Цркве Божије, припадности васељенском Православљу преко Српске Патријаршије и до следне, исповедничке борбе против расколничког менталитета и антицрквеног етнофилетизма, – под лажном оптужбом за наводну утају и проневеру, у резултату политички мотивисаног и исконструисаног квазисудског процеса стаљинистичког типа, организованог на нескривени захтев расколничке организације која себе означава називом „Македонска Православна Црква“, а после најновије судске фарсе у Велесу, осуђен је јуче, 11. маја, на две и по године робије. Ово је јединствен пример у савременој Европи – а можда и у цивилизованим светим уопште – да државни органи, по поруџбини, најгрубље кршећи и сопствено законодавство и међународне норме и конвенције, врше овако сувово насиље над Православном Црквом и њеним законитим високим представницима. Срећом, „суђењу“ су као посматрачи присуствовали и поједини дипломати, и представници Православне Цркве, и представници организација и институција посвећених заштити људских права и верских слобода, тако да ће сви релевантни чиниоци и укупна јавност добити тачан извештај и јасну слику о природи тужног и ружног сценског приказања, одиграног у велеској судници.

Свети Архијерејски Синод Српске Православне Цркве, под чијом канонском јурисдикцијом се налази аутономна Охридска Архиепископија, осуђује, са најдубљом моралном индигнацијом, ово беспримерно насиље и гоњење, спроведено под маском заштите правног поретка, молитвено и у јеванђелској љубави непрестано је са својом браћом и сестрама у Охридској Архиепископији, а посебно са њиховим Архијерејским који су радошћу прихватали и подносили страдање за прадедовску веру и за јединство Православне Цркве Христове и, најзад, апелује:

- на све сестринске Православне Цркве широм васељене;
  - на све остale хришћанске Цркве у свету;
  - на Светски Савет Цркава, Конференцију Европских Цркава и друге хришћанске организације;
  - на духовне вође великих светских религија;
  - на владе и надлежне државне органе правно уређених држава, у првом реду демократских;
  - на међународне институције;
  - на институције и организације заштите људских права и верских слобода и
  - на све људе добре воље
- да пруже духовну, моралну, правну и сваку другу могућу подршку заточенику савести, Архиепископу Јовану, и да допринесу његовом што скоријем ослобађању из тамнице.

Београд, 12. маја 2012.
Свети Архијерејски Синод
Српске Православне Цркве

Судија Тања Милева осудила Архијепископа Јована на две године и шест месеци затворске казне

Судија Основног суда у Велесу Тања Милева изрекла је 11. маја 2012. пресуду која гласи: две и по године затвора Његовом Блаженству Архијепископу охридском и Митрополиту скопском Г. Г. Јовану!

Судија Тања Милева је за судију изабрана 1. септембра 2009. године. Само месец и по после избора

– већ 15. октобра 2009. године, након што је склоњен судија Валентин Зафијоров, који је два пута ослобађао Архијепископа Јована – за судију у процесу против њега била је намештена Тања Милева, која је и тада, у веома кратком року и у његовом одсуству, осудила Архијепископа Јована на две и по године затвора. Исту пресуду потврдила је и сада.

Ипак, ово суђење се уопште не би ни спровело да није било упорног захтева расколничке организације МПЦ да се води судски процес у коме Архијепископ Јован по сваку цену мора бити осуђен. Овим судским процесом обелодањене су све лажи расколничке организације МПЦ. Наиме, како је за њих било неопходно да преговарају са Српском Православном Црквом, расколници су декларативно давали изјаве да желе преговоре о свом повратку у Православље. Основни предуслов за повратак је био тај да престану сви политички мотивисани и монтирани судски прогони против Архијепископа Јована и Православне Охридске Архијепископије. Сада, пресудом против Архијепископа Јована, саборно Православље препознаје државно спонзорисану расколничку организацију МПЦ само као потврђеног и жестоког гонитеља канонске Цркве у Републици Македонији. Од данас, свако од клирика расколничке организације МПЦ може размишљати о повратку у канонско Православље само као о чину личног преумљења.

Извор: Православна Охридска Архијепископија

ПРАВОСЛАВЉЕ 1084

2	Активности Патријарха
4	Саопштење за јавност поводом најновијег утамничења Архиепископа охридског Јована
6	Прослава Св. Василија Острошког <i>Прота С. Павловић</i>
8	Саопштење новосадског свештенства
9	Још једна провокација градских власти
10	Коме смета споменик жртвама Новосадске рације?
11	Бљесак С. К.
12	Милански едикт (313–2013): Основа за слободу вероисповести и уверења? <i>Миљан Танић</i>
14	Како до индекса? <i>гр Ксенија Кончаревић</i>
17	Земаљско је за малена царство, а Небеско увек и довека <i>Дејан Воденичар</i>

18	Допринос Епископа Атанасија (Јевтића) савременој литургијској обнови у СПЦ (други део) <i>Протојереј-савафор гр В. Вукашиновић</i>
20	О судбини једне богословије мр Биљана Цинцар Костић
21	Отварање путева поверења међу људима <i>Бојан Теодосијевић</i>
22	О томе како се треба молити <i>гр Предраг Драјашиновић</i>
24	Хришћанство и процес европских интеграција – перспективе Србије <i>гр Марко Николић</i>
26	Медији о Цркви и Црква у медијима <i>Презентер гр Оливер Суботић</i>
28	Изнад политike <i>Снежана Круйниковић</i>
30	Православље и социјална солидарност са сиромашнима <i>Владимир Марјановић</i>
32	Синодална библиотека Московске Патријаршије <i>Бакон мр Ненад Идризовић</i>

34	Јагодина – „почетнички рад“ устаника <i>Живорад Јанковић</i>
36	Вести из прошлости
37	Свет књиге
40	Наука, уметност, култура...
42	Кроз хришћански свет
44	Из живота Цркве
	На насловној страни: Световасилијевска литија у Никшићу Фотографија: Радоје Живковић

„Православље – новине Српске Патријаршије“ излазе са благословом Његове Светости Патријарха српског Иринеја. Издаје Информативно-издавачка установа Светог Архијерејског Синода Српске Православне Цркве. Први број „Православља“ изашао је 15. априла 1967. године.

УРЕЂИВАЧКИ ОДБОР:

Председник
Епископ бачки др Иринеј

Главни и одговорни уредник
Презентер мр Александар Ђаковић

Оперативни уредник
Срећко Петровић

Секретар редакције
Снежана Круйниковић

Фотограф
Бакон Драган С. Танасијевић

Чланови редакције
Презентер др Оливер Суботић,
Сања Лубардић, Славица Лазић

Излази сваког првог и петнаестог у месецу, за јануар и август двојброд. Годишња претплата за нашу земљу је 1700 динара, полуоглашња 850. Појединачни примерак 90 динара. Претплата за нашу земљу може се уплатити на благајни Српске патријаршије, Краља Петра 5 или на текући рачун.
Уплате не слати поштанском упутницом!

Годишња претплата за иностранство:
Обична пошиљка је 70 USD, 70 CAD, 75 AUD, 45 EUR, 35 GBP; авионска: 90 USD, 90 CAD, 100 AUD, 60 EUR, 45 GBP.

Информативна служба:
Текући рачун динарски број:
145-471-71 Марфин банка
Далматинска 22 Београд
Текући рачун девизни број:
Intermediary Deutsche Bank GmbH,
Frankfurt/M (BIC DEUTDEFF)
Account with inst: 935-9522-10
Marfin bank AD, Beograd (BIC LIKIRSBG)
Beneficiary: RS3514500711000024015
Srpska Pravoslavna Crkva, Kralja Petra 5, Beograd

Телефони:
Редакција: +381 11 50-25-116
Маркетинг: +381 64 85-88-486
Претплата: +381 11 25-103, 30-25-113, 064 17-85-786
Факс: +381 11 3282 588
e-mail: pravoslavlje@spcrs.rs – редакција
preplata@spcrs.rs – претплата
marketing.spc@gmail.com

Рукописи и фотографије се не враћају. Текстови достављени редакцији „Православља“ подлежу анонимној рецензији. Текстови и прилоги објављени у „Православљу“ представљају ставове аутора.

Дизајн: Соба.rs
Графичка припрема: Срећко Петровић
Штампа: „Политика“ А. д.

Дистрибутор: „Polydor“ д.о.о.,
Ломница 11/3/9, 32300 Грађевинац
телеф./факс: 052/717-522, 011/2461-138

CIP – Каталогизација у публикацији
Народна библиотека Србије, Београд
271.222 (497.11)
ISSN 0555-0114 – Православље
COBISS.SR-ID 16399106

Православље се штампа уз помоћ
Министарства вера и дијаспоре Републике Србије

Његова Светост Патријарх српски Г. Иринеј у Херцеговини и Црној Гори

Прослава Св. Василија Острошког

Прота С. Павловић

Требиње

Негова Светост Патријарх српски Г. Иринеј допутовао је 11. маја у Требиње, где су га на Тргу слободе дочекали највиши званичници Српске Православне Цркве и председник Републике Српске Милорад Додик са сарадницима, као и више хиљада грађана ове и суседних херцеговачких општина. Патријарха су дочекали Преосвећена Господа епископи: захумско-херцеговачки и приморски Григорије, далматински Фотије, западноамерички Максим и умировљени захумско-херцеговачки Атанасије, те свештенство и монаштво Епархије захумско-херцеговачке, као и други бројни гости.

Требиње (фото: Љубиша Михић)

Након дочека Патријарха Иринеја, свечана литија кренула је улицама града до Саборног храма где је служен молебан.

Владика Григорије је истакао, обраћајући се у Саборном храму у Требињу Његовој Светости, да је Патријарх Иринеј дошао као свој међу своје, као духовни отац и молитвеник за овај народ и крај, а и истовремено и као син овог краја и народа. „Земља којом данас ходите је земља Христа коме служите, Светих апостола, Светог Саве и Светог Василија... И као што је некада давно изрекао страдални краљ Александар Карађорђевић, Требиње је кроз историју увек рађало хероје, мученике и песнике“. Пожелевши добородошлицу Његовој Светости, Владика Григорије је замолио Патријар-

ха да благослови српски народ и овај крај.

Патријарх Иринеј је поручио верном народу да буде поносан и радостан што припада Цркви својој – којој је остао веран и данас и у страшним тренуцима своје историје. „Зато верујем да овај народ неће никада пропасти, јер је његову земљу облила крв светих мученика“, рекао је Свјатјејши те додао да је српски народ научио да се препушта мудрим људима да га воде правим путем. Он је нагласио да су Срби на путу Богочовека Христа, те да се држе тог пута и светлих примера вере и оданости Богу, својој Цркви и свом народу. „Нека је благословена ова света земља, овај народ Божији, Светосавски и Световасилијевски, нека су благословене и ваше вође које вас воде сигурним и Божијим путем“, поручио је Патријарх.

Истичући да се радује што је у светој земљи Херцеговини, Патријарх је подсетио да када је некада давно први пут био у Требињу, као војник, прва наредба била да се у цркву не сме ићи. „Данас је, Богу хвала, друго време; данас овако дочекан са љубављу и срцем овог народа знам да нема већег дара и благослова Божијег“.

После посете Саборном храму, Патријарх је прислужио свећу свим погинулим борцима Требиња у протеклом рату, на споменику подигнутом њима у част и сећање.

У Мркоњићима

Патријарх Српски началствовао је Светом Архијерејском Литургијом на празник Св. Василија Острошког, уз саслужење Преосвећене Господе епископа: захумско-херцеговачког Григорија, будимљанско-никшићког Јоаникија, далматинског Фотија, западноамеричког Максима, и умировљеног херцеговачког Атанасија, у херцеговачком селу Мркоњићи, у цркви која је подигнута на месту родне куће великог српског светитеља и чудотворца.

Мркоњићи (фото: Љубиша Михић)

Архијерејској Литургији, уз представнике локалних власти источњохерцеговачких општина, присуствовало је више хиљада верника из Херцеговине и суседних црногорских градова, као и бројни гости из Србије и других земаља.

„Свети Василије се удостојио велике милости Божије и ту милост даје свима који му приступају са вером, молитвом и љубави“, рекао је Патријарх Иринеј и додао: „Господ нам је дао велике свете личности и светиње којима се поносимо. Господ нам заповеда не само да се међусобно поштујемо, већ смо позвани да волимо и поштујемо и друге народе и да љубимо непријатеље своје“, истакао је Патријарх.

Епископ Атанасије је поручио да је Свети Василије Острошки и Тврдошки амбасадор на земљи свих светих на нећу, који је са Христом и у Христу људима показао пут ка Богу.

Након Свете Литургије – којој су, између осталих, присуствовали и председник Републике Српске Милорад Додик, директор Секретаријата за вјере Републике Српске Јово Турањанин и саветник председника Србије Млађан Ђорђевић – Патријарх српски Иринеј уручио је филмском режисеру Емиру Кустурици Орден Светог Саве првог степена, којим га је, на предлог Епархије захумско-херцеговачке, одликовао Свети Архијерејски Синод СПЦ – за велики допринос у очувању културних вредности српског народа и задужбинарство.

Председник Додик је изразио захвалност Српској Православној Цркви захваљујући којој опстаје идентитет српског народа – који се најбоље одражава кроз веру у мир, љубав према људима и живот са другима. „Ширење љубави је хришћанска обавеза коју морамо сви да поштујемо и у њу да верујемо“, истакао је Додик.

Захваљујући се Његовој Светости на боравку у Мркоњићима, упоређујући Патријарха са Св. Василијем, у име до маћина обратио му се г. Вељко Куштров речима: „Имамо осећај, Ваша Светости, као да је живи светац међу нама“.

Патријарх је потом посетио Манастир Тврдош. Благосиљајући присутно монаштво и вернике, истакао је: „Радујем се материјалној и духовној обнови овог манастира. Ова светиња зрачи као и у време када је њоме управљао Св. Василије Острошки. Нека благослов Божији и Св. Василија буде над свима вама који овде боравите, над онима који походе ову светињу, нашој браћи који у дијаспори носе веру отаца својих и представљају мисионаре српског имена и културе.

Литија у Никшићу

Патријарх Српски Иринеј, Митрополит црногорско-приморски Амфилохије и Преосвећена Господа епископи: будимљанско-никшићки Јоаникије, банатски Никанор, милешевски Филарет, захумско-херцеговачки Григорије, западноамерички Максим и умировљени захумско-херцеговачки Атанасије, са великим

Никшић (фото: Радоје Живковић)

бројем свештенства, свештеномонаштва и верног народа, предводили су у суботу увече, 12. маја, величанствену Световасилијевску литију, која је, у славу и част Св. Василија Острошког чудотворца, прошла улицама Никшића. У литији су учествовали и амбасадори Русије, Србије, Бугарске, Украјине...

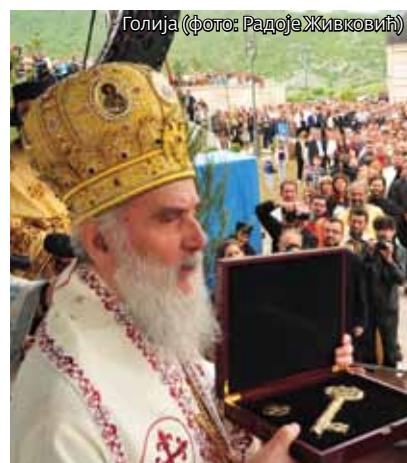
После поздравне беседе Владике Јоаникија, верном народу се обратио Патријарх Иринеј, рекавши: „Има ли веће радости, браћо и сестре, за Цркву Христову, него да види овај у овако великом броју окупљени народ, сабран и окупљен у име Божије. По речи Христовој, где су два или три сабрана ту сам и ја, заиста је данас са нама Господ, са светим угодницима Божијим, са Светим и великим највећим чудотворцем у Христовој Цркви у наше време – Светим Василијем Острошким“.

Манастир у Голији

Патријарх Иринеј, уз саслужење епископа милешевског Филарета, будимљанско-никшићког Јоаникија, банатског Никанора, захумско-херцеговачког Григорија, западноамеричког Максима и умировљеног захумско-херцеговачког Атанасија, освештао је у недељу 13. маја 2012. г. новоизграђени Манастир Св. Саве у Голији и у њему служио Свету Литургију.

Овом приликом Патријарх је одликовао орденом Светог Саве првог степена г. Миодрага – Даку Давидовића, ктитора ове Светиње, никшићког привредника.

Сабраном народу обратили су се Патријарх Иринеј, Вл. Јоаникије, г. Миодраг Давидовић и академик Матија Бећковић.

Манастир Светог Саве (фото: Радоје Живковић)

Гацко, Невесиње, Мостар

Патријарх Српски је трећег дана боравка у Херцеговини и Црној Гори свечано дочекан у Гацком од стране Еп. Григорија, градоначелника г. Милана Радмиловића и бројног народа.

У Невесињу је градски трг био испуњен као никада до тада. Свечана литија од трга дошла је до Саборног храма Вазнесења Господњег, где је Његову Светост поздравио градоначелник г. Бранислав Миковић. Патријарх Иринеј, видно расположен и задовољан присуством великог броја верника, бираним речима благословио је све присутне.

У Мостару је Свјатјеши посетио велепни Храм Свете Тројице у изградњи, стару Цркву Рођења Пресвете Богородице и епископски двор – у коме ће бити смештен и конзулат Републике Србије.

У Манастиру Острог

Митрополит Амфилохије испред кивота светитеља

Хиљаде верника са разних страна света и ове године се сабрало у Манастир Острог, на празник Светог Василија Острошког Чудотворца, после Светог Саве највећег Светитеља нашеј роде.

Ходочасници су почели да се сливају у острошку Светињу 11. маја у поподневним часовима. Митрополит Амфилохије је уочи празника са свештенством код Светитељевог ћивота служио свечано празнично бденије, у поноћ Академист Светом Василију Острошком, а сутрадан Свету Архијерејску Литургију.

Саопштење новосадског свештенства

ПОВОДОМ објављивања текста

Хоће ли држава свештеницима плаћати порезе и дојриносе за пензије?

У листу *Дневник* од 1. маја 2012. године, од стране Љ. Малешевић, написан је текст *Хоће ли држава свештеницима плаћати порезе и дојриносе за пензије?* Сличан текст, насловљен *Стажу пензије за маншије*, већ смо имали прилику да видимо у *Новосадима* од 25. априла текуће године, писан од стране извесних Р. Др. и Б. С. А. Потошто се на неколико места у Дневниковом тексту помиње свештенство у Новом Саду, сматрамо за своју дужност да нашим парохијанима, а и свима онима који имају уши да чују, понудимо и мало другачије информације о датим темама. (Поједињима не вреди ништа говорити и писати, јер су добили тачно зацртане инструкције шта да пишу о Цркви и о српском народу уопште и за извршење истих добро су плаћени.)

У тексту се опширно пише о Закону о доприносима и о Уредби којом би држава плаћала доприносе за око 2000 свештеника свих традиционалних Цркава и верских заједница у Србији. Писац текста, међутим, не наводи да су Цркве и верске заједнице и раније део средстава за доприносе добијале од државе и да ова тема уопште није нова нити је то неки нови велики намет на буџет. О плановима да се у потпуности реши питање доприносâ за свештенослужитеље традиционалних Цркава и верских заједница на простору наше државе писано је од стране званичних установа и државних и црквених и дата су званична саопштења током новембра 2011. године. Та саопштења већина медијâ тада није пренела, али се зато сада, на злонамеран и неистинит начин, бави овом темом.

Јасно је свима који желе да се осврну око себе да, пишући о повећању трошка из буџета за допри-

носе свештеницима (који ће можда уследити), овакви новинари и „верски аналитичари“ замагљују тему о злоупотребама од стране њихових газдâ и о оптерећењу буџета страначким и личним промоцијама и кампањама.

Писац текста, уз помоћ „верских аналитичара“ и самозваних „социолога религије“, износи у јавност произвољне ценовнике обредâ по појединим градовима и епархијама Српске Православне Цркве говорећи о „све богатијој Цркви, којој је враћена имовина“, а занемарује чињеницу да је Цркви враћено мање од дводесет посто одузете имовине, при чему су враћене зграде најчешће у оронулом и запуштеном стању. У тексту се занемарује и чињеница да сваки човек своју веру исповеда слободно и да бива припадник црквене заједнице само ако то жели: нико га на то не присиљава, док су свима познати случајеви насиља и забрана учествовања у црквеном животу од стране многих режимâ, групâ и појединача.

Да ли ће се неко крстити, венчати, славити славу или било који обред вршити у цркви, зависи само од његовог слободног опредељења и од његове вере. Ничим те особе нису условљене ни од кога, а читајући поменути текст стиче се утисак да Црква опорезује и присиљава људе да буду њени чланови и да им назема обреде. Одувек је било да верујући људи, венчавајући се и крштавајући своју децу, ако су у могућности, остављају прилог за Цркву и дају прилог свом пароху знајући да он од тога живи, јер му је то најчешће једини извор приходâ.

Јасно нам је да неки свештеници живе боље од већине наших суграђана, али ни ту нема уопштавања и

морамо гледати шта и како да чинимо да нам свима буде боље. Свештеничка служба је специфична, од свештеника се очекује да буде пример у свему. Он је први на удару свих „брожних“ и свих стваралаца нових поредака. Зато је половина свештенства Српске Православне Цркве током и после Другог светског рата побијена, а многи су мучени и затварани (само зато што су били свештеници). Неки „брожни“ би то и данас чинили и овде, као што чине у Бившој Југословенској Републици Македонији са Архиепископом Јованом.

Злонамерна су нагађања и процене „стручњака“ колико „кошта“ који обред, а посебно њихови предлози како да се тај проблем реши у Православној Цркви, са којом они, по правилу, немају никакве везе. Припадници било које верске заједнице, у било ком времену и било где да живе, имају свест о свом односу према заједници и својим свештенослужитељима. Они брзо препознају и уоче истинске пастире стада Божјег и разликују их од оних који више брину о себи и својим интересима него о стаду које им је поверено.

Не можемо превидети ни чињеницу да су овакве прозивке и напади упућени углавном Православној Цркви и православном свештенству, те је очигледно да су упућене од следбеника и поштовалаца мисли и дела прогонитељâ Цркве и узураторâ црквене имовине. Најчешће наручили оваквих текстова бивају уживаоци оног што је незаконито отето од Цркве (незаконито су ушли у посед црквене земље, запосели су пословне просторе које су добротвори и задужбинари завештали Цркви, живе у отуђеним и будзашто откупљеним црквеним становима). Њи-

Још једна провокација градских власти

хова „брига“ за Цркву и за верни народ и прозивке да Црква има привилегије у друштву уствари одају страх да ће они остати без својих привилегија.

У сваком случају, лажје и клевета да у Епархији бачкој постоји „тарифа“ или „ценовник“ за „верске услуге“. Постоји добровољни прилог за парохију и пароха, по мери могућности и слободној одлуци верника. Слично је и у другим епархијама, колико знамо. Постоје, кад већ морамо и то да кажемо, увек и црквени фондови за помоћ сиромашним, болесним и на било који начин угроженима. Радије бисмо ово пређутали јер Христос заповеда да при чињењу добра „не зна левица шта чини десница“, али нас безочност клеветникâ приморава да то кажемо. У другој половини прошле и првој половини ове године Епархија бачка је у те сврхе издвојила суму од 13.164.100,00 динара.

У Епархији бачкој функционише добро-творна установа Владика Платон Атанацковић, а у читавој нашој Цркви добротворна фондација Човекољубље. Наравно, ништа од тога није занимљиво за лажне душебрижнике из *Дневника* и других њему сличних гласила, а нема ни изгледа, у овдашњој варијанти демократије и „промовисања европских вредности“, да јавни тужилац или било ко позове на одговорност клеветнике иако их на то обавезује постојећи и важећи Закон о Црквама и верским заједницама.

Извор: Епархија бачка

Они који су познати по томе што годинама уназад покушавају да укину градску славу Новог Сада, Ђурђиц, своју борбу против Епархије бачке, па и против заштитника нашега града, светог великомученика, победоносца и чудотворца Георгија, настављају и на сâм дан његовог молитвеног спомена.

Знајући, наиме, унапред да се Српска Православна Црква неће сагласити са постављањем металне конструкције за озвучење и видео-пренос концерта Ђорђа Балашевића пред самим улазом и оградом Владичанског двора, само неколико метара од Саборне цркве која тог дана прославља своју храмовну славу, градски „оци“ су одлучили да своју намеру остваре без знања, обавештења и сагласности Епархије бачке.

Разуме се да Епархија бачка не жели да улази у законску оправданост одлуке градских челника да у овом тренутку, за време изборне тишине, организују концерт свог политичког промотора, а поготову не жели да ишчитава имена са поједињих изборних листа, али не може да прихвати да се овим чином директно угрожава слобода Цркве. Уосталом, ова намера градских отаца је незаконита и представља грубо нарушавање богослужбеног простора и времена који су заштићени чланом 31. став 3. Закона о Црквама и верским заједницама.

Подсетићемо и на чињеницу да заштићени простор испред Саборне цркве и око Владичанског двора представља старо језгро Новог Сада и да се Владичански двор, заједно са Саборном црквом, налази под највишим степеном заштите (Службени гласник Републике Србије бр. 52 од 8. јуна 2007. године). Између осталог, то значи да је у наведеном простору строго забрањено постављање покретних реклама и привремених објеката (тезге, киосци и слично). Нажалост, Епархија бачка од 2006. године води борбу са градским властима по питању очувања и заштите овог културног добра, а сада је, поред летњих башти због којих је наш град од Српске Атине претворен у касабу, очигледно на ред дошла друга фаза провокације и изругивања свему што је православно и српско.

На крају, осећамо моралну обавезу да подсетимо наше суграђане да се још није навршило четрдесет дана од ужасне трагедије у дискотеци Контраст, за коју ни један градски челник није нашао за сходно да поднесе оставку на свој положај, и да је неприлично и против наших добрих обичаја да у режији Града буде организован концерт. Уосталом, да ли је нормално да град у коме је пре месец дана био проглашен дан жалости сад организује концерт?

Имајући у виду чињеницу да је Епархија бачка на апел надлежним градским органима да одустану од своје намере добила незванични одговор да градоначелник са својим тимом стоји чврсто иза предметне одлуке, обавештавамо јавност да ће свештенство са верним народом Новог Сада stati у одбрану светиње храма, слободе Цркве и успомене на наше трагично пострадале суграђане.

Из Канцеларије Епископија бачкој

Коме смета споменик жртвама Новосадске рације?

Yлисти *Blic* од 10. маја 2012. године, у рубрици Нови Сад (стр. 23), објављен је текст извесног Жарка Богосављевића, под насловом Епархија нелегално поставља споменик.

У овом нарученом тексту се, као и у досадашњем низу напада на Српску Православну Цркву, посебно на Епархију бачку, износе многе неистине, полуистине и дезинформације, а сâм наслов, украшен фотографијом актуелног врлог председника Скупштине Града Новог Сада, представља покушај нове медијске хајке, попут оне из јануара текуће године.

На самом почетку текста Епархија бачка се жигоше као „изазивач скандала“ (!) поводом обележавања Новосадске рације и разних ранијих — дечјих и иних — манифестација, што је већ много пута демантовано и објашњавано, али што приврженици гебелсовскога схватања истине не уважавају. На крају, Епархија бачка је оптужена да је противник Балашевићевог концерта у предизборној ноћи, са гостима којима ту није било место и са „зорли кабастом демократском“ идејом да се надомак Саборне цркве и тик пред вратима Владичанског двора уочи храмовне славе, постави озвучење и видео-пројектор, што представља својеврсни искорак и новину у понашању актуелних градских „отаца“ и потврђује да је њима на срцу генијална мисао Јосипа Броза да се не треба држати закона као пијан плота, особито кад је посреди „србијански“ (читај: државни) Закон о заштити споменика културе од посебног значаја, а поготову кад је у питању Закон о Цркви и верским заједницама, који, ето, тако жестоко — и већ толико времена! — угрожава драгоцене живце наших овдашњих првобораца уносног реформског курса и безалтернативног процеса европатлантских, а и још неких, интеграција.

Ако занемаримо све отровне стреле и кошавом истине разагнамо маглу лажи, јасно ће се указати истина, а она гласи:

1. Добро је знато ко је све против помињања жртва српског народа и ко све слепо наставља политику својих очева и дедова из „педесет и неке“ да се због тековинâ братства и јединства не смеју помињати српске жртве, а и јеврејске

жртве ваља помињати дозирено, без прецизног именовања целатâ.

2. Градска власт не може да се помири са чињеницом да је Црква довољно организована да без учешћа Града, заједно са својим верницима и другим до-бронамерним грађанима, може да чува молитвено сећање на невине жртве окупаторских злочина у Бачкој и да ће она то чинити и убудуће, штавише — трајно.

3. Епархија бачка је почела са организовањем трибинâ и јавних скупова на тему нацистичких злочина у Бачкој, а сви детаљи око организовања конкурса за идејно решење споменика на Штранду биће објављени до краја месеца маја, као што је и најављено.

4. Епархија бачка је, на конференцији за медије поводом паразоса невиним жртвама побијеним приликом уласка мађарских нациста у Нови Сад 1941. године, најавила да ће приликом реализације идеје о постављању споменика жртвама Новосадске рације на месту њиховог страдања поштовати законску процедуру и да не очекује — нити тражи — било какве бенефиције од надлежних градских служби, а поготову од садашњег врлог председника Скупштине Града Новог Сада. Да је новинар Блица и писац наведеног прљавог текста био на поменутој конференцији, одавно би имао одговоре на сва своја питања.

Њему и његовим налогодавцима важнија је, међутим, била предизборна кампања, трка и борба за сваки глас, него тема нацистичких жртава и постављања спомен-обележја на Штранду. Да је до њега, вероватно ни данас не бисмо читали о томе, јер Жарка Богосављевића то очигледно не занима, али су његове газде сматрале да би ова тема могла послужити као згодно оружје за поновни напад на Цркву.

5. Да се немушти Жарко Богосављевић умео јасно и гласно представити кад је телефоном звао службенике Епархије бачке и да је прихватио њихов предлог да изјаву на ову тему добије данас, а не јуче, због презаузетости Канцеларије Епископа бачког око организовања пленарне седнице Комисије Цркви и друштво Конференције Европских Цркви

из Брисела, добио би информацију да се Епархија бачка још није обраћала за дозволу да се постави спомен-обележје на Штранду, али да ће то свакако учинити када за то дође време. Богосављевић би о истом трошку могао сазнати и то да је Епархија бачка, поред обележавања седамдесетогодишњице злочина у Бачкој, била један од организаторâ и домаћин два међународна скупа и да је угостила више од стотину угледних међународних представника. Реч је о другој Конференцији посвећеној јубилеју Миланског едикта и о одржавању пленарне седнице Комисије Цркви и друштво Конференције Европских Цркви из Брисела. Али, наравно, писцу нарученог текста није занимљиво да пише о таквим стварима. Јер, он мора да ради по диктату својих господара. Новинарска етика и елементарно осећање части данас пречесто уступају место сигурности, похлепи и партијској књижици, уз предност да се, за разлику од прошlostи, сада сваких неколико година може мењати партијска књижица, у складу са успињањем на власт ове или оне партије. Нарочито није препоручљиво писати о догађајима који Епископа бачког Иринеја, па и неке друге епископе са црних листи, не показују као идеологе „четништва“, „великосрпства“, „верске затуцаности“, „антиевропејства“, „нетolerанције“, „ксенофобије“, „клерофашизма“, и тако даље, и тако у недоглед, него их — о ужаса за тако слободну и тако проевропску медијску сцену савремене Србије, а нарочито њене северне, већ потпуно европске, регије! — показују као нормалне људе, људе дијалога и поштовања за све и сваког, чак и за најљубије клеветнике и прогонитеље...

Питамо се: да ли је случајност да се на дан када се у новосадским храмовима одржава четрдесетодневни паразос страдалима у пожару у дискотеци Контраст покреће медијска хајка на Епархију бачку која се једина усрптивила градској олигархији и једина затражила оставке градских чланица због ове трагедије, очигледно изазване корупцијом широких размера?

Из канцеларије Епископа бачког
Извор: Епархија бачка

Седамнаест година од агресије на западну Славонију

Бљесак

У Србији и Републици Српској је одавањем поште жртвама, обележено 17 година од хрватске војно-полицијске акције у којој је убијено 283 Срба из западне Славоније, међу којима 57 жена и деветоро деце, а протерано више од 15.000

Екскумација жртава „Бљеска“ (фото: ТАНЈУГ)

Српске избеглице

YСрбији и Републици Српској 1. маја 2012. године је, одавањем поште жртвама, обележено седамнаест година од хрватске војно-полицијске акције „Бљесак“ у којој је, према подацима Документационо-информативног центра *Веритас*, за само 36 сати, убијено 283 Срба из западне Славоније, међу којима 57 жена и деветоро деце, а протерано више од 15.000.

У Београду је тим поводом одржан помен српским жртвама у Цркви Светог Марка, а на спомен плочу српским жртвама протеклих ратова, у непосредној близини тог храма, положени су венци и цвеће.

Истог дана, у Храму Покрова Пресвете Богородице у Грађишкој је служен паастос за војнике и цивиле страдале у „Бљеску“, а председник РС Милорад Додик је заједно са начелником општине Грађашка Николом Крагуљем положио венце на споменик жртвама те акције испред цркве и са моста на Сави бацио венац као знак сећања на страдале у мају 1995. године. Додик је рекао да за убиства српских цивила из Западне Славоније до сада нико није одговарао и позвао све надлежне институције да због мира и толеранције нађу и процесуирају одговорне и налогодавце убијања цивила.

„Онима који су у хаосу морали да напусте своје куће и крену у неизвјесно изbjегliштво није дозвољено ни да оду, већ су убијени на цести. Због тога ово мора да има свој правни епilog“, поручио је Додик.

И у Хрватској у Окучанима је у присуству високих званичника, полагањем венаца и мисом за погинуле бранитеље и цивилне жртве у рату обележено сећање на овај дан.

Одржана је централна манифестација поводом годишњице операције, али ни о егзодусу Срба коју је она проузроковала, ни о злочинима хрватских снага над Србима, није било ни речи.

Хрватске војне и полицијске снаге извршиле су агресију на западну Славонију 1. и 2. маја 1995. године, када је ова област била зона под заштитом УН (сектор „Запад“).

Око 16.000 припадника хрватских снага напало је, 1. маја у 5.30 сати, из више праваца мање од 4.000 припадника тадашње Војске Републике Српске Крајине, а становништво је затечено на спавању. Изненадним ударом одсечени су градови Пакрац и Окучани с окolinom, а у окружењу хрватских снага нашло се 6.000 Срба, тако да је нападача било више него становника у овој области.

Заштитне снаге УН, на време упозорене од хрватских генерала, повукле су се на безбедна места.

Народ западне Славоније кренуо је у егзодус спашавајући животе, а на путу према „мосту спаса“ преко реке Саве, који води у Републику Српску, колоне српских избеглица сустизали су авионске бомбе, маљутке, топовске гранате и снајперски мечи. Рањеници су гажени тенковским гусеницама или докрајчени ножевима. За мање од дан и по, хрватске снаге су заузеле тај део западне Славоније. Претходно је, у неколико војних акција до краја 1991. године, са ове територије протерано 67.000 Срба.

Према подацима организације за људска права *Xјуман рајтс воч*, након „Бљеска“ ухапшено је 1.500 Срба, а од њих су многи тада били одведени у логоре у Вараждину, Славонској Пожеги, Новој Грађашки и Бјеловару. С. К.

Милански едикт (313–2013): Основа за слободу вероисповести и уверења?

Од 2. до 5. маја у Новом Саду одржан је међународни скуп *Милански едикт (313–2013): Основа за слободу вероисповести и уверења?* Домаћин скупа, који је одржан благословом Његове Светости Патријарха српског Г. Иринеја, био је Епископ бачки Г. др Иринеј, испред Одбора Св. Архијерejsког Сабора СПЦ за припрему обележавања 1700-годи-

бачки Иринеј, у име Патријарха Иринеја Епископ ремезијански Андреј, Епископ Александар Исејин – Архијереј Руске Православне Цркве у Азербејџану – који је пренео благослове и молитвене поздраве Његове Светости Патријарха московског и све Русије Кирила, Његово Високопреосвещенство Митрополит Емануил, председник Конференције европских Цркава, проф. др Богољуб Шијаковић, државни секретар Министарства вера Републике Србије, монсињор Орландо Антонини, апостолски нунције Свете Столице у Републици Србији, пречасни Пјотр Мазуркијевич, генерални секретар Савета европских бискупских конференција, бискуп Михаел Бинкер, генерални секретар Заједнице протестантских цркава Европе, рабин Рене Гутман, главни рабин Стразбура, представник Европске конференције Рабина, патер Милан Жуст испред Папског савета за промоцију хришћанског јединства, др Јохан Марте, председник фондације PRO ORIENTE из Беча, проф. Мухамед Јамучи, Борис Вукобрат, председник Фондације за мир и решавање криза и Мирјана Прљевић, међународни генерални секретар Асоцијације CIVIS. Отварању су присуствовали и епископи: зворничко-тузлански Василије, врањски Пахомије, крушевачки Давид и јегарски Порфирије.

Запажено учешће у дискусијама на теме међуконфесионалне толеранције и суживота у другом делу првог дана Конференције имали су проф. др Радован Биговић, надбискуп Станислав Хочевар и рабин Исак Асијел.

Тема другог дана конференције била је *Институционалне последице односа држава-Црква*. Проф. др Клаус Мартин Жирарде из Немачке отворио је тему излагањем о верско-политичким принципима Константина Великог и њиховим последицама. Пречасни мр Патрик Шнабел са Универзитета у Потсдаму говорио је о правном аспек-

ту Миланског едикта, док је надбискуп Хочевар говорио о ставу Ватикана према суживоту са другим конфесијама. Пречасни Пјотр Мазуркијевич је говорио на тему толеранције конфесија са аспекта историје заједничке државе Литваније и Польске као и о питањима права народâ. Свој коментар на први део преподневне сесије дао је проф. др Дарко Танасковић, оријенталиста.

Други део преподневне сесије отворен је излагањем Епископа синопског Атинагоре. Тема презентације била је *Однос Цркве и државе у Белгији, из сведочења православној хришћанина*. Преосвећени Епископ Атинагора је изложио положај Православне Цркве у Белгији, истакавши унапређење става белгијске владе о једнакости конфесија. Гђа Катрин Хацингер, Високи црквени саветник Европске канцеларије евангелистичке цркве Немачке је говорила о сарадњи Цркве и Државе у Немачкој. *Сарадња између Цркава и институција Европске уније* је тема коју је изнео пречасни Ридигер Нол, директор Комисије за Цркву и друштва Конференције европских Цркава. Г. Нол је пре излагања изразио своју велику радост због одржавања скupa ове врсте и због одазивања представника свих конфесија које живе у Европи.

Др Мутлак Рашид Ал-Карави из Кувајта говорио је на тему *Умереност у исламу*. Завршно излагање дао је монсињор Орландо Антонини, апостолски нунције Свете Столице у Републици Србији. Монсињор Антонини је говорио о разликама у концепту конфесионалних и секуларних држава.

Дискусија овог дела конференције обележена је расправом о Закону против бласфемије у Кувајту. Пречасни Ридигер Нол изнео је информацију да је у Кувајту три дана пред Конференцију у Парламенту усвојен закон који предвиђа смртну казну, или евентуалне дугогодишње затворске казне за светогрђе имена пророка Мухамеда. Представници Кувајта објаснили су

шњице Миланског едикта као ко-организатора заједно са Асоцијацијом невладиних организација југоисточне Европе – CIVIS, аустријском фондацијом PRO ORIENTE и швајцарском Фондацијом за мир и решавање криза у сарадњи са Конференцијом европских Цркава – KEK. Скуп је званично започет свечаним пријемом за учеснике 2. маја увече, одржаним у сали хотела „Центар“ у којем се одвијала конференција. Тема првог заседања конференције, 3. маја, била је *Слобода вероисповести и уверења у Миланском едикту из шеолошке перспективе*, а учесницима су се обратили Епископ

Закључци са конференције *Милански едикт (313–2013): основ за слободу вероисповести и уверења?*

да је за ту тему потребно много више времена него што је на располагању, али и да спровођење таквих драконских казни не бива без претходно утврђене кривице. Дискусију су допунили пречасни Пјотр Мазуркијевич и монсињор Орландо Антонини, изјављавају да су питања светогрђа и законског спровођења санкција за светогрђе један од проблема видљивих у изразито конфесионалним државама што је у модерно доба везано за земље исламског света, те и да постоје разне злоупотребе таквих закона.

Тема последњег дана Скупе је била *Тренутни изазови за слободу вероисповести и уверења*. Уводну реч је дао Џон Кинахан, представник организације *Форум 18*. Главна тема излагања г. Кинахана била је сведочанства различних примера репресалија државних органа према верским институцијама и вршењу верских обреда. Господин Кинахан је у оквиру свог излагања изнео критике на рачун Азербејџана, Узбекистана, и донекле Казахстана, због одређених репресивних мера које у тим земљама постоје према хришћанима.

Реис-ул-улема Исламске заједнице Србије, ефендија Адем Зилкић, говорио је о исламофобији и о маргинализацији исламских заједница широм западног света. Господин Зилкић је за исламофобију оптужио и екстремистичке организације које доносе човечанству пошаст тероризма. Разумевање и дијалог са исламским светом је, по речима господина Зилкића, једини пут ка мирном и братском сужivotу различитих конфесија.

Скупу се потом обратио проф. др Богољуб Шијаковић, говорећи о теоријском аспекту односа вере и државе. Гђа Мирјана Прљевић је на крају сесије изнела Закључке овог међународног скupa, које су својим завршним обраћањима допунили пречасни Ридигер Нол, пречасни мр. Патрик Шнабел, академик проф. др Војислав Становчић, Епископ бачки Иринеј, ефендија Адем Зилкић, г. Џон Кинахан, проф. др Дарко Танасковић, монсињор Антонини и на крају гђа Ана Хаваринен, чланица Финског екуменског савета.

Епископ бачки Иринеј закључио је скуп речима благодарности Богу као Дародавцу свих добара, као и речима захвалности свим учесницима на њиховом доприносу.

Миљан Танић

Полазећи од непролазних вредности и трајне актуелности Миланског едикта, у сусрет великим јубилеју 2013. године, учесници конференције *Милански едикт (313–2013): основ за слободу вероисповести и уверења?*, организоване у Новом Саду од 2. до 5. маја 2012. године, расправљали су о различitim аспектима начина на које непролазна символична порука повезана са такозваним Миланским едиктом може бити извор надахнућа и смерница за практично спровођење начела слободе вероисповести или веровања. Организатор и домаћин конференције била је Српска Православна Црква, односно Његово Преосвештенство Епископ бачки г. Иринеј и Асоцијација невладиних организација Југоисточне Европе (CIVIS), у партнерству са Фондацијом Pro Oriente и Фондацијом за мир и решавање криза и у сарадњи са Конференцијом европских Цркава. Конференција је окупила теологе, историчаре и стручњаке из различитих верских заједница, из целе Европе и шире. Учесници су изразили своје признање и захвалност за одличан оквир плодне размене гледиштâ у атмосferи узајамног поштовања коју су организатори обезбедили. Следећи закључци, које су понудили организатори конференције, могу послужити као основа за будућу сарадњу у промовисању слободе вероисповести или уверења.

- Идеје које су у датом историјском и друштвеном контексту инспирисане *Милански едикт* требало би узети као символично полазиште у новој контекстуализацији начела *libertas religionis* за свакога, како за припадника већине тако и за припадника мањине, сходно реалности нашег времена и света који се мења.
- Цркве и верске заједнице би требало да наставе са заједничким радом на промовисању и заштити слободе вероисповести или веровања, као и да јачају своју сарадњу са цивилним друштвом како би сви ујединили свој глас у односу на државу, која је у обавези да јемчи универзална основна права на слободу вероисповести или веровања.
- Потпуно свесни теолошких разлика и разликâ у понашању везаних за концепт слободе вероисповести или веровања у различитим духовним традицијама, које би требало равнот

правно уважавати, учесници су дошли до заједничке оцене да се такве разлике могу успешно превазићи једино ако се достојанство људске личности постави у центар свеопштег стварања. У том смислу, универзално прихваћени међународни стандарди људских права требало би да пруже општи правни оквир који би обезбедио поштовање људских права у области слободе вероисповести или веровања.

- Различити обрасци и искуства односâ између Цркве и верских заједница са једне и државе са друге стране могли би послужити као емпиријски основ, користан при стварању предусловâ за конструктивно партнерство између религијског и владиног сектора у друштву, уз делотворнији утицај цивилног друштва, које би, у том погледу, требало да са Црквама и верским заједницама пронађе објективно постојећи заједнички именитељ. Учесници су нагласили потребу да се успостави структурални дијалог одговарајућег значаја о свим питањима важним за конкретно побољшање стања у области слободе вероисповести или веровања. Са своје стране, Цркве и верске заједнице су спремне да преузму одговорност за очување и развој свих друштвених вредности.
- У наредном периоду ваља интензивирати различите облике и начине сарадње и консултацијâ између појединача и организација већ ангажованих на пројекту *Нейролазна вредност и штранга актуелност Миланској едикт*, као и добродошле доприносе других актера релевантних у домену слободе вероисповести или веровања. То је предуслов за одлучно постизање нове димензије квалитета на следећој конференцији, која треба да се одржи идуће године, у години јубилеја *Миланској едикт*. Учесници су уверени да је, захваљујући успешном заједничком настојању на овој и претходној конференцији, а у оквиру истог пројекта, створена здрава подлога за суштински пробој ка реалном напретку у изузетно важној и крајње комплексној сфери слободе вероисповести или веровања.

Међународни скуп
Милански едикт (313–2013):
Основа за слободу вероисповести и уверења?

Православни богословски факултет Универзитета у Београду

Како до индекса?

гр Ксенија Кончаревић

Теологија представља не само занимљив изазов, него и добар избор.
Заиста, мало је подручја која нуде толико испуњење
као што је то случај са теолошким студијама.

Tеологија представља не само занимљив изазов, него и добар избор. Заиста, мало је подручја која нуде толико испуњење као што је то случај са теолошким студијама, јер оне пружају и интелектуалну ширину (изучавање широког спектра богословских дисциплина – библистика, систематска теологија, практична теологија, црквеноисторијске науке, али и других друштвено-хуманистичких наука – психологије, педагогије, комуникологије, философије, социологије, музикологије, историје, историје уметности), али и одговоре на питања о смислу живота и постојања човека и света, и задовољство услед емоционално-доживљајних аспеката изучавања богословске материје кроз живљење у заједници Цркве.

Избор факултета по правилу представља веома сложен и одговоран процес. Наиме, уписивање одређених студија најчешће означава прелазницу у животу појединца, моменат који ће у великој мери одредити његов даљи интелектуални, културни, професионални развој током читавог радног века, стил живота и изграђивање личности. На овај корак утичу бројни чиниоци: утицај окружења (породице, пријатеља, професора и других особа од ауторитета за појединца који доноси одлуку о избору факултета), самопроцена, ниво аспирације и афинитети појединца, његове представе о будућој професији и друго. Избор факултета отуда изискује добро познавање себе, својих потенцијала, способности, талената, наклоности. Слика о себи и самопоуздање у великој мери утичу на

то за који ће се факултет нека особа определити.

Опредељивање за студије теологије, с обзиром на њихов карактер и усмереност превасходно према пастирском, вероучитељском и мисионарском служењу, представља посебно деликатан моменат у животу младог човека. Наиме, постоји више темељних разлика између изучавања теологије и студирања других научних дисциплина. Неке од њих условљене су специфичношћу методологије богословља и карактера богословског познања у односу на логичко-епистемолошку природу знања у другим областима науке. Као примећује прот. Михаил Кардамакис, православна теологија поистоветује се са Православљем уопште, са целокупним животом (догматима, литургијом, подвигом) Цркве, са свим оним што обухвата православно духовно Предање и наслеђе. По речима прот. Димитрија Станилоја, „православна теологија јесте теологија тајне и истовремено теологија духовности. Ова духовност и теологија Цркве представљају онтолошку и динамичку пројаву Царства“, а њено главно послање, како наводи прот. Јован Мајендорф, састоји се управо у „проповедању Царства Божијег у историји, у проповедању Царства не само речима, већ много више живим сведочењем његове истинске сile“. У Православљу ништа, па ни теолошка мисао, није индивидуално, не представља став појединца или његово стремљење ка индивидуалном усавршавању, него сачињава феномен еклесијалне природе, који има битнију пуноћу и саборни израз у

заједници тела Цркве. Сваки теолог у свом стваралаштву иступа као представник Цркве, изражава њено учење, обраћајући се заједници верних, сваком своме ближњем, и тиме им, како запажа прот. Георгије Флоровски, омогућава, у складу са њиховом одлуком да буду смиренi пред Богом и да примају Откривење Његово, учествовање у саборној истини, откривање саборне мере и критеријума свих ствари, дакле, пружа им могућност да са смиреноумљем и поверењем ходе путем Цркве, да у њој нађу и себе и свој живот. Оваква усмереност теологије изискује и одговарајући стил живљења – љубав према молитви и богослужењу, оданост Цркви и поверење у њене служитеље, саосећајност према ближњима и делатна љубав према њима, спремност на подвиг и жртву, тежња ка властитом духовном усавршавању и моралном преиспитивању. Тај стил живљења не може а да се не испољава и изражава „у молитви Богу и славословљењу Његове славе и љубави и доброте и лепоте, тј. у непрекидном молитвено-литургијском општењу са Богом, у лично-црквеном опиту заједничарења са Богом у Христу“ (Епископ Атанасије Јевтић).

Друга темељна разлика тиче се услова за бављење одређеном професијом. У случају свештеничког и вероучитељског позива није довољно искључиво поседовање богословског образовања, него пре свега постојање призывања. Архимандрит Кипријан Керн навео је неколико момената који непогрешиво указују на одсуство тога призывања: доминацију политичких и идеолошких мотива, опредељивање за

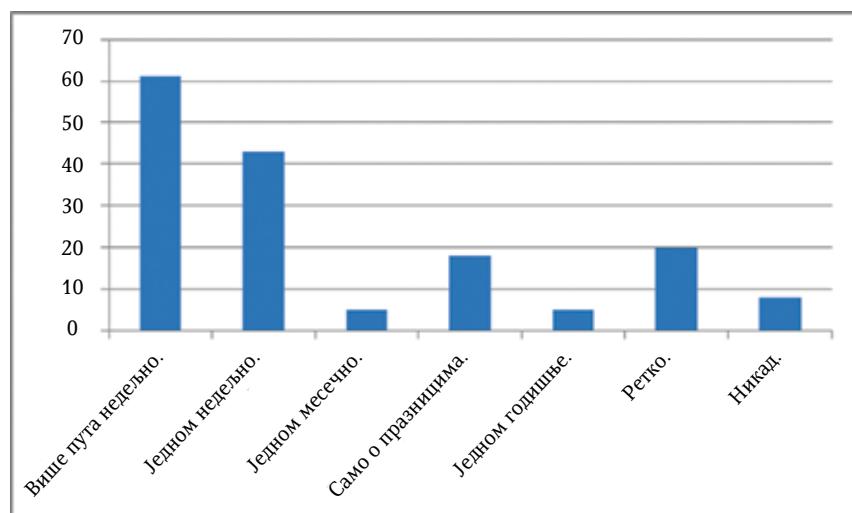
теологију искључиво из материјалних разлога (погрешна представа о доброј ситуираности свештенства), засићеност животом и разочарење, занесењаштво. Дар за богословствовање, а потом и за пастирско и катихетско служење, имају, према истом аутору, заљубљеници у велике и свете службе Божије, они који желе да изграђују тело Цркве и Царство Божије, а не царства овога света, који су спремни на жртвено служење ближњем, састрадање и саосећање са људима, али и на прогоњеност од овога света и одбацивање сваког конформизма.

На Православном богословском факултету Универзитета у Београду, јединој акредитованој високошколској установи овог профилла у Републици Србији, ове године спроведено је истраживање о мотивацији студената за избор студија теологије, о њиховом задовољству учињеним избором, као и о плановима студената за будућност. Анкетирањем је обухвачено 160 студената основних студија – 125 младића и 35 девојака.

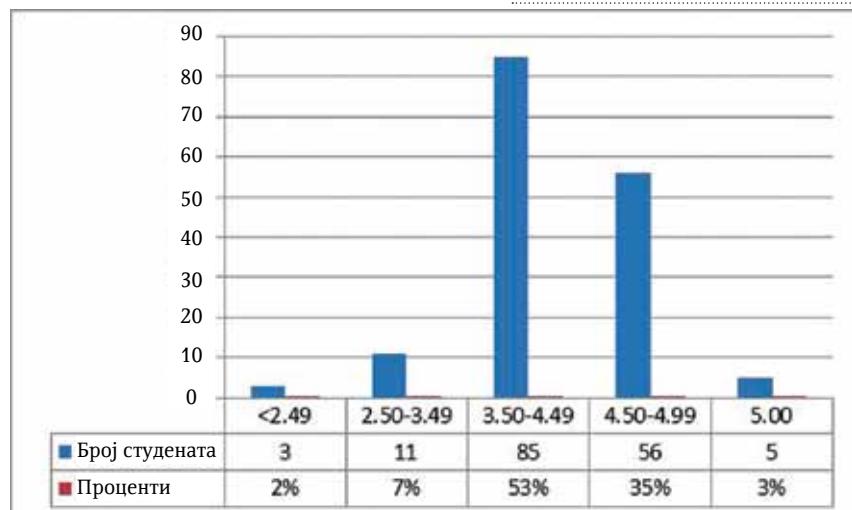
Када су садашњи студенти донели одлуку да се посвете теологији? Највећи број испитаника (њих 118, односно 74%) определио се за студије богословља одмах после средње школе, 29 (18%) у узрасту од 21 до 26 година, а 13 (8%) после своје 27. године (код жена је позније опредељивање за студије теологије изразитије него код мушкараца – 17% према 5%). Подсећамо, овде је реч о основним студијама. Нови, болоњски концепт образовања омогућава стицање мастер образовања из области теологије и после завршених других факултета (под условом да је реч о академским студијама).

Занимalo нас је и колико је уцрквењеност од детињства утицала на опредељење за студирање богословља. 68% наших испитаника посебично је цркву још у детињству најмање једном месечно, 27% о празницима, а само 5% није имало искуство саборне молитве стечено у раном узрасту.

Када је реч о претходном школском успеху, највећи број испитаника у средњој школи имао је просечну оцену од 3.50–4.49 и 4.50–4.99. Овај податак нас не изненађује, с обзиром на интелектуалну захтевност теолошких студија, које подразумевaju изучавање широког спектра богословских дисциплина (библистика,

Табела 1: Уцрквењеност од детињства

Табела 2: Претходни школски успех

Табела 3: Друге могућности пре уписа на БФ

систематска теологија, практична теологија, црквеноисторијске науке), или и других друштвено-хуманистичких наука – психологије, педагогије, комуникологије, философије, социологије, музикологије, историје, историје уметности.

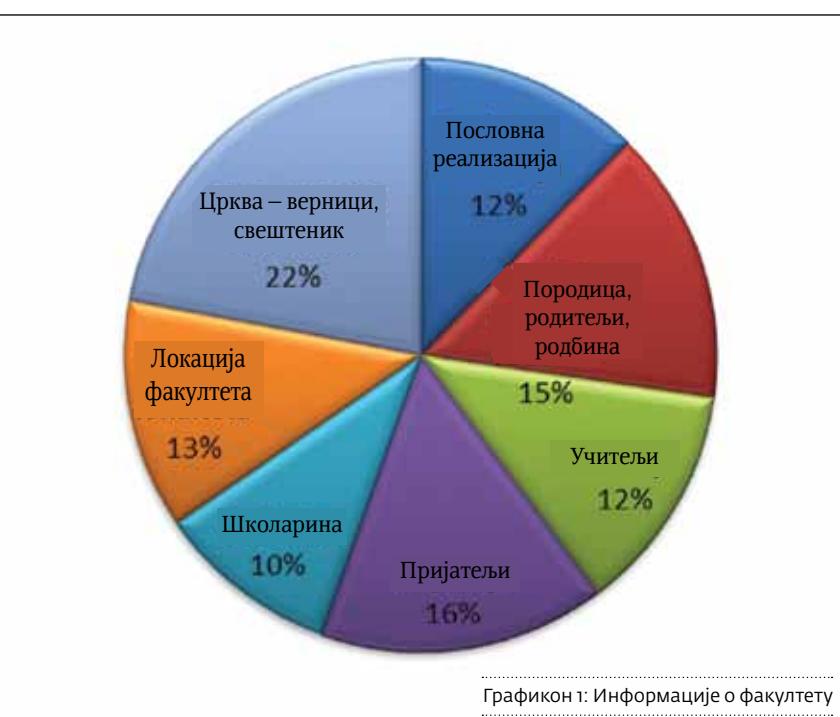
Колико су наши испитаници пре уписа на Богословски факултет разматрали неке друге могућности? Анкета показује да је број оних који су размишљали искључиво о теолошким студијама (76%) далеко већи од оних који су имали и друге жеље.

Одлучујући мотив за студирање теологије код 81% испитаника је жеља за продубљавањем духовног искуства.

Информације о факултету и студијама испитаници су добијали од пријатеља и познаника који већ студирају или су завршили студије теологије, свештеника, и у нешто мањем постотку од очекиваног, од вероучитеља (11%). Преко сајтова, телевизијских и радио програма, новина и брошура информисало се такође далеко мање испитаника него што би се то очекивало (5%). Највећи утицај на испитанike да упишу факултет имали су Црква (свештеници и верници) – 22%, затим пријатељи – 16% и родбина – 15%.

На питање о одлучујућем мотиву за студирање теологије 81% испитаника определило се за одговор „Жеља да продубим духовно искуство“ а 73% наводи и жељу да служи Цркви. У вези са будућом професијом, 42% наводи да жeli да ступи у свештеничку службу, 22% повезује свој ангажман са наставом веронауке, 20% себе види у неким другим делатностима (култура, медији, психосоцијална

Својим избором задовољно је 90% студената, а остали су или несигурни у процени или сматрају да су погрешили.

Највећи утицај на испитанike да упишу факултет имали су Црква (свештеници и верници) – 22%, затим пријатељи – 16% и родбина – 15%.

подршка), а остали још немају јасну представу о свом будућем путу. После основних студија више од половине испитаника жeli да

заврши и мастер студије теологије, а још око трећина заинтересована је за мастер студије психологије, социологије, педагогије, политичких и организационих наука, филологије.

Најзад, постављено је и питање о задовољству уписом на богословске студије. Својим избором задовољно је 90% студената, а остали су или несигурни у процени или сматрају да су погрешили.

Теологија, како видимо, представља не само занимљив изазов, него и добар избор. Заиста, мало је подручја која нуде толико испуњење као што је то случај са теолошким студијама, јер оне пружају и интелектуалну ширину, и одговоре на питања о смислу живота и постојања човека и света, и задовољство услед емоционално-доживљајних аспеката изучавања богословске матије кроз живљење у јединици Цркве.

Поводом спомена спаљивања моштију Св. Саве

Земаљско је за малена царство, а Небеско увек и довека

Лична борба великих људи, пророка, генија и мудраца што их даде људски род, није само њихова; она је увек борба и њихових ближњих. Борећи се у себи, они се боре за своје ближње, страдају за њих и побеђују за њих. Има неке сличности у личности два Божија посланика и посленика које Бог подари њиховим народима. У питању су старозаветни принц Мојсије и новозаветни принц српски Раствко Немањић. Први напусти мисирски двор и раскош, те оде у пустињу да чува овце и тражи Истину, други то исто уради у пустињи светогорској. Но, Мојсије и Раствко нису кренули у пустињу себе ради. Обојица су мудро увидели, њиховим истанчаним и проницљивим умовима и душама, да се међу златним дворовима и палатама светских принчева и владара, тихо и препредено вуку сенке и пипци принца tame и његових мрачних слугу, оних који на људска плећа наваљују тешка бремена злата и житејских брига и сукете, те их одвраћају од Истине за којом ови младићи толико жуђају. Њихова душа је хтела правог Женика, правог Принца, оног који даје дарове вечне науке и живота вечног, чије је бреме лако јер даје смисао постојању. А наји смисао значи прихватити Крст као главни осмишљавајући фактор свог живота, Крст принца Христа. „Задобиј смирење, и хиљаду људи око тебе ће се спасити“, рече Св. Серафим Саровски. Управо су ово чинили и Мојсије и Раствко, потоњи монах и Архиепископ Сава, и Бог их је као мртве вратио из пустиње и прославио их пред њиховим народима и пред целим светом, како за живота, тако и по смрти њиховој!

На општепознате чињенице о животу и раду Св. Саве не треба трошити превише речи. Но, неопходно је макар само поменути неке од његових главних делатности којима је задужио српски народ и Цркву, чиме је истовремено постао и велики камен спотицања за све његове непријатеље. Проповедник и утемељивач црквено-народне просвете у Србији, ктитор манастира, духовни и морални учитељ по превасходству, писац житија и неколико значајних манастирских типика, нарочито у периоду његовог боравка у Студеници (до 1217). Из овог периода потиче највише предања о њему као чудотворцу, утешитељу и исцелитељу сиромашних и болесних, предања која су међу народом достигла чак ниво мита и фантастичних легенди. У црквено-канонском по гледу, сигурно да је његова највећа заслуга била добијање црквене аутокефалности 1219. После више својих напорних дипломатско-црквених путовања, а све за интерес своје народне државе и Цркве, којима је одредио физиономију коегзистенције и сарадње ради свенародног добра, скончашој је свој земни живот у бугарском граду Трнову 1236. Његове нетрлежне и чудотворне мошти пренео је његов синовац краљ Радослав 1237. у Манастир Милешеву, где су постале духовни извор надахнућа за борбу за идеале слободе, истине, и правде које је Свети Сава оставио као завет и уградио их у саме темеље постојања српског народа.

Након пада Деспотовине, у новонасталој реалности Отоманског царства, Црква Св. Саве – Пећка патријаршија није званично укинута, али је за њу настало нередовно стање које се побољшало 1557. под великим наследником Св. Саве, патријархом Макаријем Соколовићем. Убрзо, услед непрестаних ратова Турака са западним државама, Срби почину да размишљају о ослобођењу, па се са доласком патријарха Јована Кантула мења помирљива политика према Турцима. Паралелно са овим процесом, Турска материјално слаби и насиље над становништвом, у циљу изнуђивања новца за све бројније дажбине, постаје све теже. У Банату Срби под вођством ердешког кнеза Жигмунда Баторија подигну прави устанак, и у марта 1594. нападну и попале Вршац. Устаници су носили заставе са ликом управо свога духовног вођа Светога Саве, бесмртног у Христу. Разљујени Синан-паша, турски војни заповедник, донесе на силу Савине мошти из Манастира Милешеве и спали их на Врачару 27. априла 1594. Овим су Турци симболично хтели да спале српску слободарску мисао, коју је Србима управо уткао њихов највећи светитељ, али у томе, наравно, нису успели.

Током векова који су уследили, ефекат овог покушај скрнављења спомена човека који је чинио саму душу нашег народа и био израз његове вере у бесмртни смисао који се задобија једино у Христу, био је управо обратан. Српски устанци и буне против неправедног и тешког мисирског ропства нису се зауставили све до Првог и Другог српског устанка. Тако, иако спаљене, а можда баш и зато, мошти Светог Саве сијају светлошћу Царства небеског, преобразжене у нарочју вакслог Господа Исуса Христа и сведочећи, против мрака сваког насиља и злобе човека против човека, извесност његовог Другог доласка. И што је та тама дубља, чини се, светлост је снажнија.

Дејан Богенићар

Допринос Епископа Атанасија (Јевтића) савременој литургијској обнови у СПЦ

– други део –

Протојереј-ставрофор гр Владимир Вукашиновић

Четвртошомно дело Владике Атанасија јлог је, са једне стране, његовој архијасонској и научничкој укључивању у шокове савремене дебаће посвећене обнови црквеног богослужбеног живота која се одвија у нашој помесној Цркви, а са друге, ортанској је израз његовој вишедеценијској свештенослужиштвској и богословској стваралаштву и интересовању.

Кao логички наставак знамените тетралогије Христос Нова Пасха недавно је светлост дана угледала нова књига Епископа Атанасија: *Стари Српски Службник – Литургија Св. Јована Златоуста* (14–15. век), у издању Манастира Тврдоша и братства Светог Симеона Мироточивог из Врњачке Бање. Ову књигу, објављену с благословом седморице Архијереја наше Цркве: Митрополита црногорско-приморског Амфилохија и Епископа: жичког Хризостома, новограчаничког Лонгина, захумско-херцеговачког Григорија, будимљанско-никшићког Јоаниција, западно-америчког Максима и рашко-призренског и косовометохијског Теодосија, пренео је на савремени језик и приредио Епископ Атанасије, умировљени херцеговачки. Књига је објављена ове, 2012. године, у импозантном броју од 1000 примерака.

Чиме се користио Епископ Атанасије у превођењу и приређивању овог Службника? По његовим речима, у саме темеље овога списка уградио је два Дечанска рукописа, скоро идентичног текста: Бр. 123 (писао га хиландарски анагност Јован, око 1395. године) и Бр. 130 (писан око 1465–1475. године). С обзиром да је рукопис Бр. 130 боље очуван са њега је углавном и преводио на савремени српски језик текст Златоустове Ли-

тургије. Текст је истовремено, како сам каже, поредио са још два старија српска рукописа: *Хиландарским Бр. 315 /T376/* (писан око 1330. године) и тзв. *Боровићевим Бр. 7* (Универзитетска библиотека Београд), из Манастира Леснова (14. век, пре Косовске битке). Истовремено поредио је и текстове три прве српске штампана Службника (*Србуље*): јеромонаха Макарија (који је штампан у Трговишту, у Влашкој, 1508. године), Божидара Вуковића (од Ђурића, Подгоричанина, у Венецији, 1519–1520. године) као и Гораждевачког службника (штампао га је Ђурађ Љубавић, с братом калуђером и свештеником Теодором, повељенијем старца Божидара Горажданина, 1519. године).

Епископ Атанасије је у предговору овог Службника поново покренуо питање предлошка за прве штампане српске Службнике које до сада у науци није било решено. Он мисли да је управо овај Дечански рукопис Бр. 130, (или његов изворник/препис), који је послужио као основни текст старог српског Службника, послужио као „предложак за штампање Макаријевог и Вуковићевог Службника, а вероватно и Гораждевачког.¹⁴ Владика је овде сасвим сигурно на правом трагу, пошто је управо та по-

родица српских рукописа, касне атонске редакције² – а сад који конкретно то остаје отвореним питањем – којој припада и рукопис *Дечани 130*, послужила као предложак за рад првих српских штампара.

Пажљивим читањем овог Службника можемо да без велике муке установимо које су основне разлике између овде изнесене и показане древне српске литургијске праксе и потоњих слојева новијег литургијског предања: Стари српски Службник на Прокомидији помиње Часни Крст и Свете Анђеле, а Свете Небеске Силе помиње и по освећењу Светих Дарова; У њему нема новододатог Тропара Трећег Часа у призивању = епиклези Светога Духа на освећењу Св. Дарова, а после Причешћа свештенства одмах се стављају у Свети Путир сви остали делови Агнецца и све Честице и њима причешћује народ.

Између литургијске праксе наше помесне Цркве каква је описана у Старом српском Службнику и данашње литургијске праксе као и савременог Службника, баш кад су ове побројане разлике у питању, ипак не постоје тако радикалне разлике и непремостив јаз. Током превођења савременог Службника долазило је до извесног „приближавања“ старом

¹ Ми додајемо – *ситурно и Гораждевачко* пошто је он скоро у потпуности идентичан са Макаријевим Службником.

² О томе видете и нашу студију о Литургији Прећеосвећених дарова у рукописима Дечанског манастира.

Службенику, што напомиње Епископ Атанасије у Предговору овог издања. Он набраја:

1) помињање Св. Анђела у Проскомидији вратио је Св. Јустин Нови у свом преводу Три Литургије (1978), а у Синодској комисији за повратак се није сложио председавајући.

2) Накнадно уметнути Тропар 3. Часа у Синодском Службенiku стављен је пре Молитве Епиклезе и то у заградама (остављен, дакле, само опционо).

3) Још у неким моментима Св. Литургије све је чешћа пракса у нашој Цркви каква је и у Старом српском Службенику, писаном и штампаном.

На самом крају ове драгоцене књиге приређивач и преводилац донео је и пет карактеристичних богословских места из светоотачке ризнице и то: учење Св. Кирила Александријског о Христу као Новој Пасхи, Светог Јована Златоустог о Причешћивању свих чланова Цркве на Евхаристији, Светог Григорија Паламе о Оваплоћењу и Причешћу, Светога Саве Српског о Литургији и Причешћу и Причешћу као учествовању у Богочовеку Христу и Његовом Телу Цркви Св. Јустина Новог Ђелијског.

Ову Атанасијеву књигу, кажимо на самом крају, данас можемо да читамо на два начина. Први је као живи извор литургијске побожности, као *делашну евхаристијску књигу* из које *сага свештенослужимо духом и речју и литургијским стилом наших предака словесну Службу Божанствене Евхаристије*.

Други је, као озбиљан и драгоцен, пажљиво и акривично припремљен и објављен, *извор за историју богослужења* наше помесне Цркве. Литургијска полемика која је нашу Цркву захватила током више претходних година, када је сада, са ове иако кратке историјске дистанце погледамо, имала је један основни, темељни недостатак. Поједини учесници у тој расправи били су скоро сасвим (а неки, на жалост, сасвим) неупућени у *стварно стање ствари* о којима су говорили и писали. Њихови закључци су произилазили, а и сада, на жалост, произилазе, из онога што су прочитали из секундарне, а застареле, литературе, или онога на шта су сами

током свог литургијског формирања навикили. То није лоше по себи. Лоше је, међутим, због тога што овакав приступ, када покаже претензије на апсолутност суда и свеобухватност мишљења, у ствари започне да гуши и потискује истину самих ствари и мења је својом наметнутом верзијом истине. Да би истина могла да дође до изражaja на светло дана треба изнети изворе истине, начине на које се она показивала, манифестовала, у прошлости.

Управо то објављивање извора и пуштање да они проговоре језиком непобитних чињеница велики је до-принос Епископа Атанасија овој полемици, тачније обнови, и развоју литургијског богословља, али и црквеног живота, буђењу и узрасту евхаристијске самосвести црквених генерација које долазе. То све краће и упечатљивије каже преводилац и приређивач Старог српског Службеника на следећи начин:

Намера нам је да покажемо како смо ми православни Срби служили Божанску Литургију у вековима пре но што нам је у употребу дошао, преко Карловачке Митрополије, Службеник јужно- и западно-руски, у који су унети неки моменти, па и текстови, којих не само да до тада није било у богослужбеној пракси Српске Светосавске Цркве, него их и не треба даље задржавати, већ обновити вековну литургијску праксу.

Познат и признат, а што је још важније поштован и вољен, као патролог, догматичар, историчар, канони-

чар, библичар – Епископ Атанасије из Светосавске Херцеговине се овим својим делима у пуном светлу показује као дубок и проницљив предањски литургичар у најлепшем смислу те речи. Све то, пак, само наизглед и на први поглед, води ка закључку да је он *експерт у разним богословским дисциплинама*. Ствари, међутим, стоје сасвим другачије. Владика је, у ствари, *заживео богословљем у целини а богословље интегрално узрасло у њему па из тог искуства и на основу тог опита и сме и може да на аутентичан и дубок начин говори и пише на ове различите богословске теме*. На овај начин Владика Атанасије бива верним сведоком *једноти и јединственој богословљу Цркве*, ослобођеног свих вештачких исцепканости и прокrustовских специјализација. А такав сведок, огрнут плаштом пророчке ревности и неовдашњости, који, додајмо и то – само њему приличи и доликује, веома је потребан овом нашем скученом и осиромашеном времену, времену које богословље, најчешће, или потискује у страну или га инструментализује у различите – њему дубоко стране – сврхе.

Призренска богословија
после мартовског погрома 2004. г.

Православна српска богословија у Призрену (1871–1890)

О судбини једне богословије

др Биљана Цинцар Костић

О новој књизи др Александре Марковић Новаков

овим данас, др Радомир Ј. Поповић, је као важну карактеристику књиге Александре Марковић Новаков навео – добру истраженост, и успешну реконструкцију историје о којој данас имамо тако мало изворних података. Поздравио је непосредност изношења научних достигнућа кроз ауторкин наративни стил писања и њено вешто баратање обиљем података. Прошавши кроз неколико фаза просветно-педагошких прилика у Србији XIX века, напоменује да је 70-их година тог столећа одлуком Владе донето низ системских закона о просвети, који су довели до импликација и на школство у Старој Србији, које је у том моменту било у рудиментарном стању.

Поповић је подвикао васпитно-образовни и политичко-пропагандни значај Призренске богословије. Уз подсећање на све важније личности које су учествовале у њеном оснивању посебно је истакао личност руског конзула Ивана Степановича Јастребова.

Како је на самом почетку реч уступио осталим говорницима, Епископ хвостански Атанасије Ракита обратио се публици на крају. Преневши поздраве од Владике рашко-призренског Теодосија, констатовао је да је од прошле јесени доласком богослова и њихових предавача (њих петнаесторо) у Призрен, број Срба удвостручен. Као некадашњи предавач Призренске богословије рекао је да је она била сабирно сочиво Срба са свих страна, које је кроз читаву своју историју било стожер српског духовног живота у том граду. „Ми православни знамо“, рекао је, „да је без обзира на све, најбитнији однос душе и тела; при чему је тело држава – која је у овом случају издробљена и под окупацијом, али да је њена душа – кроз Цркву још увек жива и да је она та која одржава везу међу њеним деловима. Управо ту улогу и данас има богословија у Призрену.“

На крају вечери, ауторка је поздравила све присутне, и захвалила се свима који су помогли настањање њене књиге. Посебно се обратила присутним Призренцима, и још једном подвукла њихову емотивну везу са Богословијом, која је иста као и ондашњих житеља Призрена у својих 850 кућа у Поткаљи, Папачаршији, Потокмали и Пантелији.

Читаву причу о Призренској богословији употребио је амбијент у којем се одвијала – у окружењу изложбе под називом: „Српске школе у османском царству – Цариград и Солун“, ауторке др Маје Николове.

YПедагошком музеју током априла ове године представљена је књига *Православна српска богословија у Призрену (1871–1890)*, ауторке др Александре Марковић Новаков, која је стручни сарадник Лексикографског одељења Матице српске у Новом Саду. Те вечери, у галеријском простору Музеја тражила се столица више, док су текле потресне и топле речи везане за судбину ове Богословије, која се после најдужег „избеглиштва“ у њеној историји (године 1999. Богословија је измештена у Ниш), делимично вратила у Призрен, са неколицином младића-богослова и професора тек септембра 2011. г. и тако обновила рад под готово немогућим условима у свом родном граду.

Након уводног музичког дела састављеног од две нумере косовско-метохијског женског појања у извођењу музичке групе „Врбица“ гостима се најпре обратио директор Педагошког музеја Немања Антоновић. Потом је у својству домаћина вечери, кустос Педагошког музеја, Бранислава Јордановић, поздравила публику и најавила говорнике.

О књизи је говорио доц. др Милош Ковић смештајући је у оквире историографије. Нагласивши да већина аутора радова на ову тему није успевала да прикаже контекст историјског тренутка, истакао је да Александра Новаков, кроз марљив рад на директној, архивској грађи, донела низ нових сазнања о детаљима оснивања православне српске богословије у Призрену осамдесетих година XIX века. Напоменује да је то доба у турском царевини било обележено Танзиматским реформама, које су допринеле да дође до оснивања једне овакве националне школе. Ковић је такође подсетио да се на челу читавог овог пројекта нашла Црква, која има искуство са опстајањем у тешким историјским тренуцима, и још једном подвукao важност личне иницијативе као што је то била Симе Андрејевића Игуманова.

Констатујући да је у свом историјском трајању Призренска богословија већ преживљавала у околностима сличним

Трибина на ПБФ Универзитета у Београду

Отварање путева поверења међу људима

Бојан Теодосијевић

Трибина о раду међуконфесионалне монашке заједнице у Тезеу на којој су учествовали Епископ ремезијански Г. Андреј и брат Ришар, члан заједнице у Тезеу

Yамфитеатру Православног богословског факултета у Београду 8. маја 2012. г. је одржана трибина под називом „Отварање путева поверења међу људима“, током које су учесници имали прилике да се боље упознају са радом међуконфесионалне монашке заједнице (манастира) у Тезеу (Taizé). Трибину су водили Епископ ремезијански Г. Андреј и брат Ришар, члан монашке заједнице у Тезеу, а присуствовао јој је велики број студената и посетилаца који су имали могућност да постављају питања.

Подсетивши студенте на чињеницу да је „теологија огањ“, Владика Андреј је прво споменуо несебичну помоћ којом је ова француска монашка заједница помогала Србију током ратних збивања деведесетих година прошлог века. Велики поштовалац рада ових монаха је био и новоканонизовани архимандрит Св. Јустин Ђелијски, који је лично са посветом даровао заједницу својим преводом Литургије Св. Јована Златоустог.

Монах Ришар је започео излагањем кратким историјатом манастира који се налази у сеоцу Тезе. Његов оснивач је брат Роже, протестантски пастор из Швајцарске, који је желео да практично а не написмено дела у циљу непрестане молитве и успостављање заједнице. Године 1949. је донет манастирски типик чији је главни узор Типик Св. Василија Великог. Данас у манастиру у Тезеу живи стотинак монаха, од којих двадесет петоро проповеда Јеванђеље у најугроженијим деловима света. Монаси три пута дневно учествују у заједничкој молитви којима су посетиоци позвани да присуствују. Ову заједницу годишње посети преко 200.000 младих из целог света.

Духовност Тезеа се заснива на простим, исихастичким молитвама које се користе антифоном, често уз многобројна понављања и уз музичку пратњу која се састоји од једноставних мелодија. Молитве се углавном сastoјe из стихова Јеванђеља или Псалама – као и у ранохришћанској и Православној Цркви. Псалтир заузима централно богослужбено место.

Православне иконе се доста користе током заједничких служби, а православцима је за Литургије издвојена једна посебна капела. Више пута током трибине је наглашено поштовање које монаси Тезеа имају према православном монаштву, из чега је и настало пријатељство између Владике и брата Ришара.

Током приказивања слайдова, који су ипак само делимично пренели атмосферу ове заједнице, Владика Андреј

је говорио како су монаси Тезе лично интервенисали да се за педесеторе младих људи осталих без својих дома-ва у Србији 1999. године издају визе за пут у Француску. У Тезеу су успоставили многобројна пријатељства, иако су многи од њих имали само основно знање страног језика. Сам оснивач, брат Роже (1915–2005), је инсистирао да се види са српским посетиоцима, упркос бројним обавезама са којима се свакодневно сусретао. Том приликом су му поклоњени модели Храма Светог Саве и Манастира Грачанице. Један од присутних избеглица је о Рожеу тада изјавио: „Из њега зрачи љубав. Кроз њега као да видим Бога“.

Монашка заједница Тезе је врло посечена – иако сеоце нема више од стотину становника, у сваком тренутку је у посети манастиру барем око три хиљада хришћана из целог света. Под покровитељством ове монашке обитељи овде се редовно организују и посебни међународни сусрети младих, током којих се окупи и до стотину хиљада хришћана како би заједно славили Бога. Позив на солидарност је главна порука Тезеа – брат Ришар је посебно навео приче о Каину и Авељу и о блудном сину као пример колико је тешко „бити брат, али да смо ми као Христови следбеници дужни да у томе истрајемо.“

Током трибине постављана су питања, као што су: *Ogake se монашка заједница финансира? На ком језику се врше молитвословља?*

Новчана средства се сакупљају на идентичан начин као у православним манастирима – од добровољних прилога као и рада самих монаха који издају књиге и музичке дискове. „Молитве се врше на великом броју језика“, рекао је монах Ришар, „често и наизменично, али су наравно доминантни европски језици, па и српски“.

Владика Андреј је нагласио да су западни хришћани много организованији него што је то случај са нашом Црквом, указавши на велики број људи који скупови у Тезеу могу да привуку. Потом је поручио присутним будућим свештеницима, да се посебно труде око организовања младих ради мисионарења, као и успостављања службе типикара чиме би служба била разумљива за оне који у њој учествују.

На крају трибине сви присутни су отпевали васкршњи тропар, док се Владика Андреј захвалио монаху Ришару на посети, позвавши све присутне да, по своју могућности, искuse молитвену атмосферу Тезеа.

Из православне ризнице тумачења Светог Писма

О томе како се треба молити (Лк 18,9–14)

гр Предраг Дратушиновић

Како разумети параболу о царинику и фарисеју (Лк 18,9–14)?

Парабола о фарисеју и царинику једна је од опште познатих прича из Еванђеља (Лк 18,9–14). Да би се њена поука целовито разумела, потребно ју је најпре сметити у њен литерарни контекст (Лк 18,1–14). Непосредно после параболе о неумољивом судији и упорној удовици (Лк 18,1–8), у Еванђељу по Луки следи још једна парабола која нам је сачувана само код Еванђелисте Луке, наиме парабола о фарисеју и царинику (Лк 18,9–14).

Обе параболе су повезане и литерарно и тематски. Литерарно су повезане тако што су исприповедане једна за другом и обе имају увод – јединствен поступак Еванђелисте који иначе не формулише унапред поуку парабола – у коме се од самог почетка наглашава поента параболе. У првој је поука формулисана на следећи начин: „како треба увек да се моле и да не клону“ (Лк 18,1), док је друга упућена онима „који су били уверени за себе да су праведни“ (Лк 18,9). Обе се завршавају тако што Господ Христос даје свој коментар на причу. У првој подстиче ученике да следују примеру удовице (Лк 18,6–8), у другој јасно стаје на страну цариника и позива ученике да следују његовом примеру (Лк 18,14). Тематски су параболе повезане на тај начин што обе говоре о молитви. Прва говори о потреби непрекидне молитве, одговарајући тако на питање колико треба да се молимо. Друга говори о потреби нелицимерне, покажничке и кратке молитве, одговарајући на питање ка-

ко треба да се молимо. Сагледане као литерарно и тематско јединство, обе параболе, поред Мт 6,5–13, представљају водич за хришћанску молитву.

Ликови у параболи: фарисеј и цариник

Док се у претходној параболи као носиоци радње појављују судија и удовица, у параболи која следи поново имамо два актера: фарисеја и цариника. Да би се разумела ефикасност одабира ликова потребно је – као и код тумачења параболе о судији и удовици – подсетити на социјални и морални статус оба лика у јудејском свету из кога потичу.

Фарисеји (=побожни) су ликови који се често помињу у Еванђељима као противници Исуса Христа и Његовог учења. Они су били верски ауторитети свога времена, људи који су уживали поштовање у народу због своје посвећености очувању предањске, отачке вере. За њих је карактеристично да су веровали да се човеков живот састоји од судбине и дела, веровали су у бесмртност душе (у вакрсење мртвих, Дап 23,8) и загробну награду и казну (есхатолошки суд). Ови ставови значајно су се разликовали од погледа других Христових противника, садукеја, по којима не постоји судбина, већ само сопствена дела и нема бесмртности душе, нити вечне награде или казне (уп. Лк 20,27). Фарисеји су поред писаног Закона (Торе) народу преносили и „усмене Законе“, „преда-

ња отаца“, у виду законских одредби (Мк 7, 3.5.8.13). У тумачењу Торе били су флексибилни (уп. Дап 5,38) и било им је стало до њене практичне примене у свакодневном животу народа. Поред Петокњижја признавали су пророке и друге списе за свете књиге. Тежили су ка праведности (Мт 5,20; Лк 16,15) и у народу су деловали путем давања практичних верских упутстава на основу Торе (уп. Гал 1,13; Фил 4,6). Фарисеј из параболе је dakле верски ауторитет, човек посвећен поштовању Божијег Закона.

Царинци се такође помињу у Еванђељима (уп. нпр. Мт 9,9). Они су историјски посматрано били „закупци“ који су наплаћивали индиректан порез од становништва. Наиме, директан порез по глави и на имовину становника наплаћивала је Римска империја путем својих државних службеника. „Царинци“ из Еванђеља нису били државни службеници. Они су углавном били Јевреји који су од властодрžаца узимали у закуп на одређено време нека места за која су потом наплаћивали порез (царину): мостове, путарину, дозволе за рибарење и сл. Највероватније је да су дозволу за рибарење на Генисаретском језеру издавали управо ови царинци. За разлику од фарисеја чији је социјални и морални статус у народу био беспрекоран, царинци су од стране окружења посматрани са презиром. Они су сматрани окупаторским сарадницима који се богате на штету народа. Утолико је веће чуђење код Христових савременика

изазивала чињеница да се он дружи са царинцима и грешницима (уп. нпр. Мк 2,16). Док је dakле у социјалном окружењу фарисеј по правилу сматран праведником, царник је по правилу сматран грешником. Управо ово уврежено схватање Еванђеља теже да оспоре. У служби промене ове стереотипне слике је наша парабола.

Радња параболе: два начина молитве

Док се у претходној параболи судија и удовица налазе у међусобном односу онога који бива молјен за услугу и онога који моли за услугу, фарисеј и царник истовремено улазе у храм. Први самоуверено улази у храм да се моли, да обави своју свакодневну верску дужност, док други улази скрушену, понизно, са осећајем недостојности ни да приђе ближе, ни да подигне очи ка небу. Између њих нема контакта. Само у једном моменту фарисеј у молитви показује да је приметио царникову присуство и директно се дистанцира од њега (Лк 18,11). Царник у параболи не констатује фарисејево присуство, пошто „не хтеде ни очи подигнути ка небу“ (Лк 18,13).

Фарисеј формулише своју молитву тако што најпре благодари Богу за оно што није: он није „као остали људи“ од којих су многи „разбојници, неправедни, прелубници“ и што није „као овај (присутни) царник“. Он dakле показује свест о сопственој праведности која се темељи на његовом начину живота. Примећивање присутног грешника показатељ је у којој мери је фарисеј задовољан својим побожним животом. Он не само да се дистанцира од замишљених неправедника, већ и од конкретно присутне особе која је симбол греша. Пошто се дистанцира од осталих грешних људи, фарисеј наводи две, вероватно непобитне, чињенице: он пости два пута недељно (у фарисејској пракси понедељак и четвртак су били посни дани) и даје десети део од свега што стекне по слову Закона: „Десетак дај од целокупног рода својих усева што дође с њиве твоје, сваке године“ (Пнз 14,22).

Царникова молитва је потпуно другачија. Он се не пореди ни са ким, не набраја ни какав није, ни

Парабола о царнику и фарисеју, мозаик из 6. века, базилика Сан Аполинаре Нуово, Равена

какав јесте. Свестан своје недостојности он изговара кратку и сажету молитву, без много речи, „ударајући се у прса“ као знак дубоког покајања: „Боже, милостив буди мени грешноме“ (Лк 18,13). За разлику од фарисеја који се сматра праведним и који самоуверено стоји у храму Божијем осећајући се као код куће, царник у своме физичком ставу показује своју недостојност и искрено покајање пред лицем Божијим, тако што стоји „издалека“, „не хтеде ни очи да уздигне ка небу“, „ударајући се у прса“, свестан да је недостојни гост у дому Господњем.

Две молитве су у храму упућене Богу: једна дугачка, пуна самопоуздања, са осећајем самоправедности и грешности других, са свешћу да испуњавање верских обавеза одводи пред Бога. Друга пак скрушену, кратку, покажничку, нелицемерна. Описана ситуација неодољиво подсећа на друге речи Господње из Еванђеља по Матеју (6,5–13): „А када се молиш Богу, не буди као лицемери ... који стоје и моле се да их виде људи. А ти када се молиш уђи у собу своју, затвори врата своја ... А када се молите, не празнословите као незнабоши, јер они мисле да ће за многе речи своје бити услишени“. Чини се да фарисеј управо моли као лицемер јавно и празнослови, док је молитва царника „издалека“, без много речи.

Молитва која оправдава пред Богом је онаква какву произноси царник: „Кажем вам, овај оде оправдан дому своме, а не онај. Јер сваки који себе узвисује понизиће се, а који себе понижава узвисиће се“ (Лк 18,14).

Парабола у животу Православне Цркве

Православна Црква је параболу о царнику и фарисеју интегрисала у свој богослужбени живот, назавши једну од припремних недеља пред Велики пост „недеља о митару и фарисеју“. То је недеља у току које се верници припремају за великопосне дане који следе, бивајући истовремено подсећани да пост треба да проводе у неосуђивању, смирењу, искреној покајању – следујући примеру царника – и да пазе да, вршећи пост као верску обавезу, не упадну у исту замку као фарисеј, замку осећаја самоправедности („као неки који су били уверени за себе да су праведни“, Лк 18,9) и узвишања над другима. С друге стране, обе параболе у Еванђељу по Луки (18,1–14) нашле су свој пуни израз у животу православних подвижника који се вековима по узору на удовицу (Лк 18,1–8) моле не прекидно, а по узору на царника (Лк 18,9–14) изговарају сажету молитву: „Господе Исусе Христе, Сине Божији, помилуј ме грешног“.

Изазови савременог европског друштва

Хришћанство и процес европских интеграција – перспективе Србије

гр Марко Николић

Европска унија званично и непоколебљиво проглашава своју „вредносну неутралност“ (секуларност), сматрајући да она представља најбољи „квалитативни одговор“ на изазов кризе сопственог идентитета, и што је још важније, оквир свог „даљег развоја“. Из религијског угла, она заправо остаје верна западно-хришћанском начелу.

Извориште, суштину и крајње исходиште јеванђелског Христоцентризма као вредносно „теоријског и методолошког система“ представља категорија *Божије Љубави*. Безусловно дати људима од Бога, она би логично требало да условљава непроменљиву и неизменљиву тежњу људи да му се „приближе“. Управо то и јесте примарна сврха постојања, мисија и задатак Цркве као Тела Христовој, који се своди на „привођење људи Богу“. „Дух времена“ и конкретне чињенице, међутим показују да се људи све израженије, вољно и незахвално опредељују за сопствено удаљавање од „Изворне Љубави и Истине“, доспевајући последично у стање без-животног и неперспективног „статичког вакуума“, равнодушности, препуштености и „негативне“ помирљивости. При том најчешће потпуно занемарују начело по коме Божији Дар Љубави и Живота нисмо кадри ни заслужити ни разумети, али зато барем јесмо позвани да Га одговорно уважавамо и „усмеравамо“. Логично би било „у правцу“ онога Који нас дарује, првенствено због тога да би били и остали *дарованы*. Чини се да би у том и таквом „контексту“ *трајани Европе* сачували „снагу, легитимитет и капацитет“ за сачување и *надилажење* бројних искушења, изазова и препрека помућеног „духа времена“.

Ширење утицаја и устоличење тог „новог духа“, између осталог је по-

следица континуираног историјског процеса *релативизације* утицаја хришћанских темеља и начела „старе европске цивилизације“, потпомогнутог великим научно-технолошким развојем. „Савремене“, посебно „западноевропске и транс-атлантске“ вредности, на индивидуалном плану данас пре свега подразумевају супротности ультралибералној антироџионизму као средишње тачке „новог универзалног система вредности“. Његови „нус-продукти“ јесу крајњи индивидуализам, самодовољни рационализам и пошрошачки менџмент који усмерен ка хедонизму као „циљу по себи“. Све је приметнији јас и супротстављеност секуларистичко-материјалистичкој духу, дела и циљеву „нове европске цивилизације“ у настајању (ЕУ), у односу на оне изворнохришћанске и појоцентричне. У том контексту је од суштинског значаја указати на чињеницу да корени данашње ЕУ несумњиво јесу хришћански и јелинско-римски, уз историјске примесе ислаама и просветитељских шековина. „Вредносно-методолошки менаџмент и мелтинг пот“ данашње ЕУ, међутим, углавном тежи цивилизацијско-культуролошком „упросечивању“ и преобликовању историјских чињеница и контекста, које прати афирмација утицаја „примеса на рачун корена“. У том процесу њен најзначајнији стуб и ослонац представља „економско-материјална интеграција“.

Европска унија званично и непоколебљиво проглашава своју „вредносну неутралност“ (секуларност), сматрајући да она представља најбољи „квалитативни одговор“ на изазов кризе сопственог идентитета, и што је још важније, оквир свог „даљег развоја“. Из религијског угла, она заправо остаје верна западно-хришћанском начелу по коме се до коначног „единства различитости“ може временом доћи путем економско-политичке и друштвене интеграције, будући да због различитих (увек парцијалних!) интереса још увек није могуће отворено и искрено разговарати о најзначајнијим егзистенцијалним, вредносно-идентитетским питањима. Као доминантно (искључиво?) економски пројекат, ЕУ ће „по себи“ ограничивати сопствени развој докле год не буде способна да надиђе ову своју вредносну мањкавост.

Несумњиво је да би повратак ојештем и заједничком „Духу Истине“, преко поступног васпостављања утицаја хришћанских вредности и начела, представљао огроман корак у том правцу. Тако би се једино и могла оправдати теза о јеванђелском и хришћанском утемељењу процеса европске интеграције. У том контексту је од суштинског значаја разликовати појам искључиво секуларне интеграције, од „обједињавања“ и/или ионовног уједињења. Пре свега имајући у виду остварење озбиљнијих резултата...

Као „органски део“ европске цивилизације, грађани, друштво и Црква у Србији проживљавају и преживљавају потребу сталног усклађивања и преиспитивања „функционалности“ сопственог идентитета, посебно у контексту европских интеграција. У условима свеобухватне „универзалистичке транзиције“ и „традиционално друштво“ у Србији проживљава и преживљава ревитализацију религијског. Иако паралелни, ови процеси се у одређеној тачки ипак умногоме и разликују, па и разилазе. Зарад стицања „конкурентности и употребне вредности“ религијског, а у контексту европских интеграција, данас је у Србији веома присутна тенденција промоције универзалистичко-„левичарској“ и по миришљеској аспекту религиозности, коју често прате неодговорна релативизација Истине и мањак криштичког односа према појавама које нису ни религијске ни хришћанске.

Полазећи од критеријума понуде и тражње, посебно у условима дубоке и свеобухватне економске и иденититетске кризе ЕУ, логично је питање шта то Србија може и треба да понуди ЕУ да би ова уопште имала интерес да је временом прими у своје чланство? Полазећи од објашњене доминантно секуларне и економске природе ЕУ, може се закључити да њој јесте у интересу ширење свог утицаја на преосталом европском (и евро-азијском?) простору, и то оним ритмом који ће омогућити њену стабилност и даљи развој. Србија за ЕУ јесте пре свега одређено тражиште и безбедносно окружење са значајном географском и транспортно-инфраструктурном повезаношћу са суседним регионима и државама. И за њу важе бројни строги економски услови, обавезе и ограничења за чланство прописани у Копенхагену 1993. године. Пракса је међутим показала да независно од тога, коначна одлука о чланству по правилу има политички карактер. У том смислу све државе кандидати немају истоветан статус.

За саму Србију је од ојромног значаја макар и формално инсистирање ЕУ на потреби унапређења владавине права, борбе против корупције и реформе државне и јавне администрације у земљи, као кључних услова у њеном процесу приближавања ЕУ. Међутим, и данас непролазну актуелност имају ставови Владике Ни-

колаја Велимировића, који је још у своје време истицао да српска политичка елита по правилу гаји „партијашки и кратковиди приступ“, тежећи искључиво оистанку на власти. Такву „елиту“ је означио као највећу слабост и опасност за будућност целокупног народа и државе. На исто је указивао и швајцарски аристократа по пореклу, а по делима хришћанин и велики пријатељ Срба, Арчибалд Рајс. Ни данашња власт у Србији не одступа битније од својих „вечних циљева“, шта више. Да ствар буде озбиљнија, она се реално суочава са највећим искушењима и изазовима, а нема озбиљнијих показатеља да поседује намеру и капацитете да на њих одговори независно од сопствених интереса. И ту је мудро и поучно сећати се пастирске и визионарске бриге и молитељ Владике Николаја Велимировића упућених Богу: „Каква ли ће бити власт у Србији након слома комунизма? Нажалост, чињенице показују да је независно од идеологије, по циљевима и делима, она умногоме остала иста као пре и после њега...

Србија тежи чланству у ЕУ пре свега због значајних економских користи од тог чланства. Конкретније унапређење односа ЕУ и Србије почело је потписивањем Споразума о стабилизацији и придружијању 2008. године, да би током 2009. дошло и до међусобне визне и трговинске либерализације. Србија је добила стапус кандидата за чланство у ЕУ у пролеће 2012. године, уз кључну обавезу унапређења дијалога са покрајинским властима у Приштини. При том, унутрашње подељена ЕУ немаовољно профилисан капацитет да јединствено, без утицаја САД, наступи у решавању коначног решења питања Косова и Метохије (КиМ). Она се у континуитету, као „целина“, двосмислено, непрецизно и неодговорно односи према овом, за Србију и српско становништво на КиМ, етничкијанизмом и иденититетском иштањем: Да ли ће, и у којој мери „нова заједничка европска кућа“ са економским темељима, представљати исламски оквир за преко потребан процес христијанизације и реевантилизације Европе, њеној друштву и трајана, или ће остати циљ јој себи који не мари за хришћанске вредности и Цркву. Ово питање јесте етисиленцијално, јер квалиш и дубина темеља на којима се зида кућа директно условљава њену потоњу стабилност, правилно усмерен развој и будућност. У том смислу већ сада треба имати на уму чињеницу да „судбину заједничке куће“ равномерно деле и преживљавају сви њени чланови.

Аутор је научни сарадник Института за међународну политику и привреду, Београд

Медији о Цркви и Црква у медијима

Превод *от Оливер Суботић*

Текст сачињен на основу излагања на Васкршијем сајму књића у Београду 2012. године у оквиру окружног стола „Средства јавног информисања о Цркви – Црква о средставима јавног информисања“

Када је реч о односу средстава јавног информисања према Цркви, пре било какве дискусије и очекивања морамо бити потпуно свесни једне важне чињенице, а то је да не постоје вредносно неутрална средства информисања. Шта то конкретно значи? На првом месту то је проблематика односа власничке структуре медијског капитала и медијског садржаја.

Једноставно говорећи, уколико међу компанијама које су власници одређеног средства јавног информисања има оних које нису благонаклоне према Цркви, не треба очекивати ни благонаклон став медија који су у њиховом власништву. То је сасвим логична ствар, у пракси више пута посведочена. У истом смислу, ако у директорском борду или уредничком колегијуму неког медија постоји више људи који се јавно декларишу као атеисти или су можда припадници неког идеолошког система који не негује хришћанске вредности, тешко се може очекивати серијал хришћанске веронауке, али су извесне емисије које негују критички тон према црквеном животу и његовој друштвеној улози. А ако је реч о државном медију, онда све зависи од односа политичког естаблишмента према Цркви: уколико је тај однос хармоничан (или бар толерантан), онда постоји могућност за афирмативно сагледавање ствари; уколико је, међутим, реч о тоталитарном режиму или антихришћанским деспотијама, јасно

је да се у медијима ништа добро о хришћанској животу не може чути.

Савремени медији и тржиште

Друга чињеница о којој треба водити рачуна јесте да савремени „слободни“ медији у оштрој конкурентској тржишној утакмици пре свега траже начин да опстану и профитирају. То је један од главних закона тржишта и ни ту не треба гајити никакве илузије. У таквој парадигми оглашивачи имају веома истакнуто место јер медији најчешће финансијски зависе управо од њих. С друге стране, оглашивача ће бити ако медиј има довољно публике, што је примарно одређено занимљивошћу медијских тема. Стога се често дешава да нека тема важна за црквени живот не буде медијски „покривена“ или је приказана у најкраћим цртама, не због идеолошког игнорисања, већ због једноставне процене да тема није претерано занимљива медијској публици. У том смислу, да би се подигао тираж новина или гледаност емисије, медији ће често пренети баналне вести или „сензационална“ открића, примара ради о неком „специфичном“ свештенослужитељу само зато што је то примамљиво за популарност и тираж. Дакле, процена профитабилности одређује додатно да ли ће и како ће одређена вест о Цркви бити пренета.

И на крају, трећи проблем код не постојања вредносне неутралности средстава јавног информисања лежи

у томе што су новинари сами по себи људи са својим ставовима, што неретко има утицај на извештавање о неком догађају. Примера ради, ако је новинар литургијски хришћанин, он ће приликом извештавања о одређеној црквеној теми (ма колико она имала критички предзнак) најчешће имати и афирмативну ноту. С друге стране, тешко је очекивати да ће новинар који је убеђени атеиста или, пак, нехришћанин приликом извештавања о Цркви избећи да критички посматра много штошта, чак и у погледу крајње афирмативних друштвених тема попут добротворних делатности. Овде се заправо поставља питање мере неутралности коју извештавач треба да има. Она се у пракси своди на новинарску етику која треба да одређени догађај представи што верније, без искривљавања очигледних и важних чињеница, без пређуткивања чињеница које нису у складу са личним ставовима новинара и без пренаглашавања оних аспеката извештавања који су у складу са његовим ставовима. То не значи да нека вест из области црквеног живота треба да буде без икакве „личне“ и препознатљиве ноте у извештавању, но та нота не сме да буде средство манипулације јавношћу.

Неутралност медија

Неко ће можда приговорити да медији и не треба да буду вредносно неутрални с обзиром да ни људи нису вредносно неутрални. Заиста,

човек није и никако не би смео да буде вредносно неутралан. Поготово ми хришћани то не смејмо бити – наше опредељење треба да је свецело у Христу Исусу – у терминологији Светог Писма сви „неутралци“ би заправо били „млаки и бљутави“ (ср. Отк 3,16). Но те две ствари се не смеју једноставно мешати: људи *нису* и *не треба* да буду вредносно неутрални, док медији *нису*, али *треба* да буду што неутралнији. Разлог је јасан: ако су медији то што им само име каже – технолошки медијатори између догађаја и оних којима се ти догађаји преносе – онда степен постизања неутралности (који никада не може бити стопроцентан) треба да буде мера њиховог квалитета. У супротном, с обзиром на горенаведене чинионце који ометају целовитост и истинитост извештавања, лако се дешава да уместо извештавања и медијских информација добијемо пропаганду и медијске дезинформације. Ову проблематику бар нама, православним Србима са трусног Балкана, не треба претерано објашњавати – веома смо је добро осетили на својим плећима у протеклих пар деценија управо због пропагандистичког деловања и наклоњеног извештавања домаћих,

а још више светских медијских кућа. Наравно, треба бити реалан: тешко да ће икада бити неутралних медијских извештаја с обзиром на природу претходно наведених чинилаца који то онемогућавају. Но то само значи да треба вредно радити на формирању критичке свести људи који прате медије, што је већ друга, веома озбиљна тема која захтева посебну опсервацију.

Црква у медијима

Што се тиче односа Цркве према медијима и њене поруке у њима, то је такође сложевита тема. Постоје, додуше, ствари које су једноставне и где не постоји никаква недоумица, због чега нема потребе „компликовати“ било шта. У јавности се у погледу односа Цркве и медија најчешће мисли на информативни и реактивни контекст, када је, рецимо, потребно пренети одређену информацију или одреаговати на неку медијску дезинформацију. То су активности које Црква редовно чини својим каналима комуникације и у највећем броју случајева медији добијају правовремену информацију о црквеном животу која је значајна за вернике и друштвени живот уопште.

Некада, међутим, новинари очекују информације и реакције Цркве, али их не добијају у времену или опсегу који би желели. Рецимо, када се очекују неке специфичне информације о садржају синодских, саборских или сличних седница. У овом погледу треба отворено рећи да Црква нема потребу да повлађује императиву медија за новином и себе не сматра обавезном да медијима даје било какав извештај када они то траже. У односу према људима који прате медије она се руководи сотириолошким разлозима који указују да апсолутно повлађивање актуализму не доноси никакву духовну добробит савременом човеку. Црква је спасавајуће Тело Христово, а не информативни сервис – у том погледу за њу не постоји питање да ли да користи медијску сферу, већ како да је користи да би то било спасоносно за савременог човека.

Преноси Свете Литургије

Постоје и нека сложенија питања у погледу тога на који начин Црква треба да буде присутна у медијима. Примера ради, нека од важних теоријских питања су да ли Црква тре-

ба да има свој аутономни медијски простор или да просто дистрибуира свој медијски садржај другима; која је то мера у информисаности верника; како се одредити према медијском захтеву за преносом Свете Литургије... Питања је много, но задржимо се само на последњем у овоме низу да би се видела важност теоријских поставки за практичан однос Цркве према медијима. У погледу телевизијског или радио преноса Свете Литургије данас не постоји заједнички став међу хришћанима. Став аутора овог текста је да је више штете него користи у случају неселективног медијског преноса Свете Литургије и то из више разлога. Први и основни је тај што тиме верујући не добијају много (пре свега у домену спасења), а поготово не добијају оно кључно: не причешћују се. Често се као аргумент пуног преноса Литургије наводи потреба да се изађе у сусретн емоћнима, болеснима, старима... но у том случају би спикер више пута требало да нагласи да је пренос за њих, а не за здраве и младе који треба да су у цркви тог дана. Уосталом, како је то добро приметио један познати православни теолог, древна Црква онима који нису могли доћи на Литургију није покушавала да пренесе то сабрање, већ им је доносила плодове Сабрања (тј. Свето Причешће). Друго, постоји опасност да се временом развије етос посматрача Литургије ако би се она редовно и рутински преносила. Много је лакше медијски „отпратити“ Литургију, него бити на њој и узети живог учешћа у том непоновљивом догађају. Тај догађај је, додуше, медијским путем „споља“ поновљив, али без унутрашње пуноће и смисла, што је само по себи веома проблематично. У времену огромног броја номиналних хришћана који су ионако пасивизирани када је реч о доласку на Свету Службу можда неки од њих помисле да као што могу одгледати фудбалску утакмицу или тениски меч без одласка на терен, тако могу да „одгледају“ и Свету Литургију без физичког присуства у храму. Потребно је, дакле, да се запитамо шта је то што један гледалац може добити посматрајући уживо како се други причешћују? Да ли је ико икада утолио жеђ посматрајући друге како пију воду?

И не иде ли то руку под руку иона-којај тенденцији да се на литургијским службама увек мали број људи причешћује, док огроман број људи стоји и немо посматра, као да га се то уопште не дотиче, као да Христос са амвона увек позива неког другог?

Телеевангелизација???

Постоји, с друге стране, јак аргумент да би пренос Свете Литургије допринео стицању знања о њој код неких номиналних верника, али и да би био средство мисије према неверујућима. Но зарад те врсте медијске „катихизације“ и мисионарства сасвим је довољно преносити литургијску службу до Еванђеља односно еванђелске проповеди, чији циљ и јесте да уведе некрштене у тајну у мери у којој је то за њих у том тренутку потребно. После тог тренутка је заиста упутно или прекинути телевизијски пренос или у најмању руку указати да је то крајње снисходење према онима који су спречени да дођу на службу. Или, рецимо, користити средње решење у виду прављења медијског сијеа изабраних и посебно свечаних делова Литургије, што би се свакако емитовало у скраћеном виду и после службе. Можда би изузетак од овог правила могла да буду специфична и ретка литургијска сабрања у оквиру којих се догађа нешто од посебног историјског и друштвеног значаја (мада, шта може бити значајније од присуства Христовог међу нама и Његовог давања свима нама које је на свакој Светој Литургији главни и централни догађај?). Такав специфичан случај је, примера ради, устоличења јерараха, но изузетак свако не би требало да представља праксу.

Како год се решила комплексна питања, тежња за што истинитијум и целовитијум преносом информација о црквеном животу треба да буде темељ за однос медија (односно новинара који раде у њима) према Цркви. С друге стране, однос Цркве према медијима треба да има за основу спасење верног народа и одатле треба да произилази динамика, опсег и начин преноса информација о црквеном животу. Када се та два постулата ускладе, онда је однос Цркве и медија идеалан.

Свети Стефан Дечански, ктиторска фреска из Манастира Дечани

Y Риму ће се 26. маја 2012., са благословом Његовог Преосвештенства Епископа бачког Г. Иринеја, администратора Епархије аустријско-швајцарске и Његовог Преосвештенства Владике Теодосија – дугогодишњег игумана Манастира Високи Дечани и надлежног Архијереја Епархије рашко-призренске, у елитном делу града под називом Еуро, одржати промоција Удружења Јријашела Манастира Високи Дечани у музеју Римске цивилизације у Великој сали.

Већ дуже времена постојала је идеја да се оформи ово Удружење.

Италијански војници, због познате ситуације на Косову и Метохији, већ тринаест година чувају Манастир Високи Дечани и одавно су стекли статус пријатеља ове монашке заједнице, чинећи и више него што морају, пружајући сваку врсту помоћи. Кроз манастир их је до сада прошло преко двадесет хиљада, али уз војнике и полицијце, стигли су и чланова њихових породица, пријатељи, познаници... Широј се круг пријатеља – оних који су били у могућности да виде или оних који су схватили ко-

Удружење пријатеља Манастира Високи Дечани

Из над политике

Снежана Круйниковаћ

Италијански војници, због познате ситуације на Косову и Метохији, већ тринаест година чувају Манастир Високи Дечани и одавно су стекли статус пријатеља ове монашке заједнице, чинећи и више него што морају, пружајући сваку врсту помоћи. Кроз манастир их је до сада прошло преко двадесет хиљада, али уз војнике и полицајце стigli су и чланова њихових породица, пријатељи, познаници... Широ се круг пријатеља – оних који су били у могућности да виде или оних који су схватили косовску истину. Сами Италијани ће вам рећи да је за њих – после ових година – доћи на Ким, а не видети Дечане, исто као отићи у Париз а не посетити Ајфелову кулу.

совску истину. Сами Италијани ће вам рећи да је за њих – после ових година – доћи на Ким, а не видети Дечане, исто као отићи у Париз а не посетити Ајфелову кулу.

Доласком у манастир др Франческа Скарфија (доктора економије, који се том приликом вратио у Православну веру – иначе генералног секретара Удружења), идеја о формирању оваквог Удружења је преточена у реалност. Окупивши много пријатеља манастира око овог Удружења, др Франческо је као чудом успео да помири оно што је наизглед непомирљиво – позната имена из света политике, и не само политике Италије, који се у свакодневном животу налазе на дијаметралним позицијама, нашли су повод и разлог да се, малтене, по први пут сртну и нађу на једном месту – под окриљем Удружења пријатеља Манастира Високи Дечани. Међу многима, налазе се и Генерал дел Векио, Генерал дел Ерико, др Каћари, професор Згарби. Ту је и један од најпознатијих савремених италијанских новинара, Паоло Румиз (пише за дневне новине La Repubblica, у рангу наше Политике).

Стицајем околности Дечани су постали једно од најмисионарских и најпосећенијих места код нас (права супротност суштини и призвику монашког живота) што само надодаје необичностима у којима живи братија ове монашке заједнице. Подразумевајући да ће се доласком у манастир повући од света и посветити свој живот молитви, монаси су се нашли у сасвим супротној животној реалности – да опстанак Дечана, свеколике српске баштине, па и сам биолошки опстанак Срба на Ким – зависи баш, и управо, од привлачења што је могуће веће пажње светске јавности.

Зато ће Удружење пријатеља Манастира Високи Дечани, које већ постоји као правно лице, 26. маја извршити званичну промоцију, заправо представљање идеја и циљева због којих је и основано. Први задатак Удружења свакако је скретање пажње италијанске јавности на потребе српског народа на Косову и Метохији (једна од најболнијих тачака је проблем народних кухиња које и поред надљудских напора не покријаву основне потребе преосталог српског живља на Ким). Други је да се Италијанима објасни важност

остајања и учешћа њихових војника у чувању Дечана и Пећке Патријаршије, иначе највише нападаних српских светиња од 1999. године па до сада. Управо због свега овога, Удружење је наднационалног карактера (већ има преко 800 чланова, 99% њих су Италијани, како би било што ефикасније у раду – надилазећи предрасуде према Србима), формирано је као неконфесионално и аполитично – чиме су отворена врата за окупљање свих људи (без обзира на политичку припадност или верску опредељеност) који могу и желе да пруже помоћ српском народу на Косову и Метохији.

Инаугурација Удружења ће се одиграти под покровитељством Председника Републике Италије, Ђорђа Наполитана. Те вечери над Музејом Римске цивилизације у Риму налазиће се само три ознаке: лого Српске Православне Цркве, лого Удружења пријатеља Манастира Високи Дечани и застава Италијанске Републике. Тиме ће се још једном, и на симболичан начин, подвучи оно суштинско и важно око чега су се људи у овом Удружењу окупили – жеље да помогну нашем народу на Косову и Метохији.

Православље и социјална солидарност са сиромашнима

Владимир Марјановић

Где, ватије јлаћа радника који су Јожњели њиве ваше, коју сте им закинули; и ватији жетвелаца дођоше до ушију Господа Саваота (Јак 4,5)

Србија је већ дадесет година земља у којој владају неповољне економске и лоше социјалне прилике. Средња класа, која је стуб стабилног и уређеног друштва, је потиснута, социјалне разлике су продубљене. Према подацима Министарства за рад и социјалну политику, у Републици Србији 9,2% грађана живи испод границе сиромаштва. Број сиромашних се из године у годину повећава. Економска криза која је погодила и нашу земљу за последицу је имала губитак од преко 400.000 радних места. У 2011. години око 650.000 људи живело је испод или на самој граници сиромаштва, а 600.000 нема посао. Преко 40.000 људи у Србији су корисници народних кухиња. Само у Београду постоји око 3000 бескућника, међу којима је 600 деце. Сиромаштво погађа старије особе, преко 65 година, које немају пензију и о којима нема ко да брине. Нарочито су угрожени људи из сеоских подручја и Роми. Дешавали су се и случајеви да су људи заиста умирали од глади и то у земљи која има могућности да подмири најосновније егзистенцијалне потребе свих. Упитању су биле старе особе али и деца.

Данас се у потпуности негира достојанство рада и радника. Углед имају политичари, тајкуни, мали и велики привредници, бизнисмени и менаџери, али не и трудбеници. Оно што подразумева достојанство рада и радника постоји са-

мо на папиру, али не и у пракси. Да би се обезбедило достојанство рада и радништва потребно је поштовање закона и солидарност послодаваца, посебно друштвена солидарност данашњих тајкуна и богаташа који држе и контролишу огромно богатство Србије са угроженим српским радницима. Нажалост не постоји свест о потреби социјалне солидарности. Јаз између богатих и сиромашних је све већи. Вредности екстремног индивидуализма, егоизма, материјализма и грамзивости узимају свој данак.

Православни позиви на социјалну солидарност

У неким помесним Православним Црквама, као нпр. у Руској Православној Цркви, учествали су позиви на солидарност са сиромашнима. У документу *Основи социјалне концепције Руске православне цркве* је наглашено: „Настављајући на земљи службу Господа, Христа, који је Себе поистоветио са унесрећенима, Црква увек ступа у заштиту слабих и немоћних. Због тога она позива друштво на праведну расподелу производа рада, при чему богати помаже сиромашнога, здрав – болеснога, радно способан – осталога. Духовно благостање и самоодржање друштва могуће је само тада када се осигурување живота, здравља и минимума благостања свих грађана сматра безусловним приоритетом при расподели материјалних средстава“.

(Основи социјалне концепције Руске Православне Цркве, 2007:88)

Сличне ставове можемо прочитати и у зборнику *Основи учења Руске православне цркве о достојанству, слободи и људским правима*. Овај документ се

детаљно бави различitim видовима права човека, разматра и православно гледиште на достојанство човека, али се дотиче и социјално-економских тема: „Један од циљева економских и социјалних права састоји се у томе да се спречи конфронтационо раслојавање у друштву. Такво раслојавање је у супротности са заповешћу о љубави према ближњем. Оно ствара услове за моралну деградацију друштва и личности, рађа међусобно отуђење људи и нарушува принцип праведности.“ (Основи учења Руске Православне Цркве о достојанству, слободи и људским правима 2009:28)

Грчка Православна Црква такође позива на помоћ сиромашнима. Ову земљу већ годинама потреса економска криза, која често узрокује масовне демонстрације и уличне протесте са размерама праве побуне. Грчки православни Архиепископ Јеронимос II је 2011. године покренуо кампању и позвао велике маркете и продавнице да дају храну Православној Цркви која би даље била дистрибуирана онима који су гладни. Црква је делила око десет хиљада оброка дневно на ширем подручју Атине. Осим тога, Архиепископ Јеронимос се јавно обраћао председнику владе Лукасу Пападему-су и упозоравао га на пораст броја бескућника и незапослених, критикујући мере штедње које су према његовим речима „смртоносни лек“ јер уједно предвиђају отпуштање више хиљада радника, смањење пензија и плате.

О богатству и његовој употреби

Проблеми неједнаке расподеле добара нису били табу теме ни за многе

велике учитеље Цркве и Свете Оце. Напротив, многи светитељи су у времену у коме су живели веома жестоко критиковали богаћење једних и сиромаштво других, увек стајући у заштиту слабих, потлачених и угрожених. Данас, када се актуелизује улога Цркве у савременом друштву, добро је да се сетимо речи црквених отаца.

Свети Василије Велики

Свети Василије Велики је сматрао да богат човек крши Христову заповест о љубави према ближњем самим тим што поседује велико богатство, а његов ближњи нема ни основна средства за живот. По њему, сва добра на земљи дата су на заједничку употребу свим људима. У својој познатој беседи *Срушћи јединице своје* Свети Василије Велики позива безумног богаташа ка исправном и одговорном понашању према ближњем: „Реци ми, шта је твоје? Шта си ти донео у овај живот? Одакле си га примио? То је као када неко седне у прво седиште у позоришту, а онда свима осталима забрани да уђу тако да би та особа сама уживала у ономе што је намењено за заједничку корист свих – ово је што чине богати. Они грабе заједничка добра пре него што други имају прилику, а онда их присвајају као сопствена по праву прече куповине.“

Свети Јован Златоуст

Веома радикалне ставове о социјалној неједнакости и односу богатства и сиромаштва имаје и Свети Јован Златоуст. Његови погледи на ове проблеме били су духовног и моралног, а не политичког или економског карактера. Разобличавао је богате и њихов однос према сиромашнима. Упозоравао их је да своје богатство, које су стекли на незаконит начин (а за њега је готово свако богатство било стечено незаконито), користе на исправан начин и да своје спасење задобију путем солидарности са сиромашнима. Сликовито је то речено у *Беседи о Лазару*: „Као што чувар царске ризнице, који је добио на располагање државни новац, ако га не да коме је наређено, него га потроши на сопствене прохтеве, бива кажњен и погубљен; исто је тако и богаташ нека врста примаоца новца намењеног сиротињи, коме је издато наређење да га раздели потребитима из његовог окру-

жења; зато, ако он потроши на себе више но што је неопходно, биће подвргнут најжешћој одговорности за отимачину, јер његово богатство не припада њему лично, него његовом окружењу.“ (*De Lazaro* у Попов: 2007)

Ове ошtre речи упућене богатима пре више од 1300 година потпуно савремено звуче и данас.

Свети Григорије Богослов

За Светог Григорија Богослова социјалне неједнакости су плод грешног стања људи. У књизи *Живот и учење светог Григорија Богослова*, Епископ Иларион Алфејев наводи да је Св. Григорије у својом беседама позивао на солидарност: „Зашто раскошујемо када су наша браћа у бедном положају? Нека не буде, да се обољајујемо, ако су они у невољи, да ја будем здрав, ако не исцељујем њихове ране, да ја имам довољно хране, одећу и кров најглавом, ако не делим са њима хлеб, не дајем им, јо моћности, одећу, не пружам им кров. Али поштребно је или да све оставимо ради Христаша, да би заиста следили за Њим, узевши креши, или да делимо своје имање са Христом, да би се и само поседовање имања блајодареши поштребном поседовању осветишило, и да би они који не поседују ништа, били учесници у нашем поседовању“ (Алфејев, 2000).

Свети Григорије Богослов је исто као и Свети Василије Велики и Свети Јован Златоусти своју имовину разделио другима.

Афирмисати социјалну солидарност

Речи из Јеванђеља „Јер сиромахе имате свагда са собом, а мене немате свагда“ (Мт 26,11) не значе да је Христос супротставио себе служењу сиромашнима. Проблем сиромаштва и богатства неће бити решен у овом свету нити том проблему треба прилазити са идеалистичких и месијанских позиција. Тек доласком Христовим тај проблем ће нестати. До тада сиромашни су поверили свима нама. Али посебну одговорност имају имућни и богатији грађани. Јер управо они у највећој мери могу помоћи онима који имају мало или немају ништа. Црква је највећи морални ауторитет и савест нашег друштва. Њен глас и њена реч имају

посебно важно значење. И богати и моћни људи су често спремни да послушају тај глас. Познато је да су спремни да издвоје велике суме за градњу и обнову храмова, као и за помоћ манастирима.

То треба поштовајати. Али потребно је и на прави

начин пробудити њихову социјалну свест и позвати их да своје богатство употребе тако да буде на корист не само њима већ и њиховим ближњима – сиромашним суграђанима, онима без крова над главом, без медицинске неге. Онима који су који су гладни и презрени и без елементарног људског достојанства.

Извори:

Архијерејски Сабор Руске Православне Цркве. *Основи учења Руске Православне Цркве о доспојањству, слободи и људским правима, у: Једска права у хришћанској традицији*, Службени гласник, Хришћански културни центар, Београд 2009, 28.

Алфејев, Иларион, *Живот и учење светог Григорија Богослова*, <http://www.verujem.org/alfjejev/HTML/main2.htm> (Интернет-публикација Веб-Центра „Омега“, Москва – Нью-Йорк 2000.) Приступљено 13.3.2012.

Попов, И. В. *Свети Јован Златоуст и његови највећи настави*, Пролог, Врњачка Бања 2007.

Јубиларно заседање Архијерејског Сабора Руске Православне Цркве, *Основи социјалне концепције Руске Православне Цркве*, Беседа, Нови Сад 2007, 88.

Шредер, Пол, *Грађење Новој Града – Друштвенна визија Светог Василија Великог*, <http://www.incommunion.org/2008/12/07/building-the-new-city-st-basil%E2%80%99s-social-vision/>. Приступљено 13.3.2012.

Слике:

Доле лево: Св. Василије Велики, фреска из Манастира Сопоћани

Горе десно: Св. Григорије Богослов, фреска из Манастира Студеница

Из историје црквеног библиотекарства

Синодална библиотека Московске Патријаршије

Ђакон мр Ненад Идризовић

Синодална библиотека Московске патријаршије представља општецрквено хранилиште штампане и рукописне грађе. Она данас има статус јавне библиотеке и њен фонд броји око 200.000 библиографских јединица.

Неколико месеци после завршетка Октобарске револуције Совјет народних комесара саставио је декрет 20. јануара 1918. године, по коме је забрањена делатност црквених библиотека и сва библиотечка грађа (архива, документи, синодска преписка, рукописи, књиге, писма итд.) морала је бити заплењена. Сва грађа која је била заплењена из ових библиотека пренета је у *съецихан* (отдел специального хранения – део библиотеке коме је присују оправничен) фондове државних библиотека. Оне су овде биле недоступне широј читалачкој публици. Највише су страдали библиотечки фондови Светог Синода у Петрограду, Московске Синодалне библиотеке, разних епархијских библиотека, као и библиотеке духовних конзисторија, семинара и училишта. Фондови манастирских библиотека, које су по правилу имале статус приватних колекција, исто су завршили под кључем у *съецихан* фондовима. Било је и књига које су завршиле ван граница ССР-а. Совјет народних комесара 1923. године је основао акционарско друштво „Међународна књига“, које је добило дозволу од Народног комесерата (скр. Наркомата) за спољну трговину, да може излагати и продавати Црквене књиге ван ССР-а. Тако је на пример, била опремљена библиотека Папског источног института у Риму.

По завршетку Другог светског рата дошло је до мале (на боље) промене у односима између државних функционера и јерархије Руске Православне Цркве. Дата је дозвола за почетак рада (истина, малом броју) православних духовно-образовних институција у Москви, Лењинграду, Кијеву и другим регионалним центрима у ССР-у. Библиотеке које су биле у склопу ових духовно-образовних институција имале су службени статус, који је их је сврставао у *библиотеке наставних уџбеника*. После промене на политичкој сцени у ССР-у на крају осамдесетих године XX века и престанку репресије над Црквом, при многим духовним школама Руске Православне Цркве (које до тада нису смеле да имају организоване библиотеке), епархијама, црквеним општинама, почеле су поново да се оснивају црквене библиотеке.

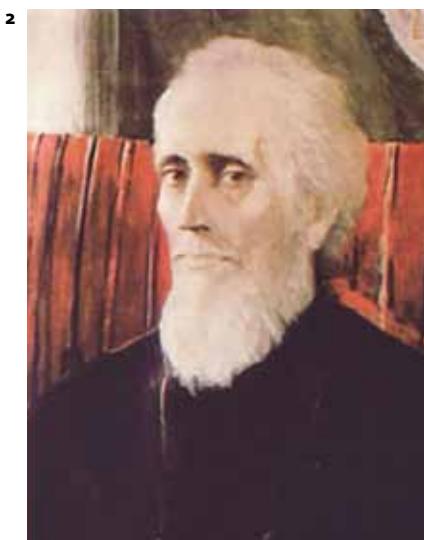
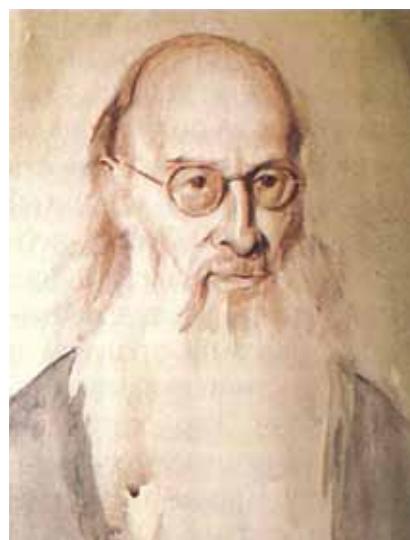
Оснивање библиотеке у Свето-Даниловом манастиру

У Свето-Даниловом манастиру у Москви 1. октобра 1987. године по налогу Митрополита одеског и херсонског Сергија Петрова (1924–1990) који је водио Управу послова Московске Патријаршије, почела је са радом Библиотека Духовно-административног центра Руске Православне Цркве. По-

четни фонд ове библиотеке састојао се од приватних колекција (заоставштине) двојице архијереја Михаила Чуба (1912–1985) и Антонија Мељникова (1924–1986) и других мањих колекција црквених личности.

Тамбовски Архиепископ Михаило Чуб упокојио се 25. априла 1985. године. Био је одличан патролог, беседник и полиглота. Од своје младости сабирао је књиге за своју библиотеку, која је бројала преко 2.000 наслова. Предавао је на Лењинградској духовној академији Историју ране Цркве. Због својих познанстава са научницима из Европе, успео је да набави велики број црквених и научних књига за своју библиотеку, које су биле недоступне у ССР-у.

После његове смрти, секретар Тамбовске епархијеprotoјереј Вјачеслав Столјарчук, предложио је да се библиотека преда на чување духовном чеду Архиепископа Чуба, ђакону Борису Даниленку, који је у то време радио као референт у Одељењу спољних црквених послова Московске Патријаршије. Protoјереј Вјачеслав је ово затражио јер се плашио да се вредна библиотека не растури док се не постави нови епископ. На нивоу Управе послова Московске патријаршије одлучено је да се библиотека превезе из Тамбова у Москву. За превоз и смештај књига били су одређени помоћник при Руковођењу послова Ар-

1. Архиепископ Михаило Чуб (1912–1985)

2. Митрополит Антоније Мельников (1924–1986)

химандрит Јован Економцев, ђакон Борис Даниленко и сабрат Свето-Даниловог манастира јерођакон Кирил Сахаров (који је касније био игуман овог манастира). Крајем маја 1985. године, ова библиотека је са свим књигама и архивском грађом била смештена у Свето-Данилов манастир. Ђакон Борис Даниленко добио је задатак од стране Управе послова Московске Патријаршије, да прегледа пристиглу библиотечку грађу и да изради каталог. После одрађеног посла, поднета је молба Светом Синоду да се овој књижној колекцији додели званичан статус (назив). Пошто је у Свето-Даниловом манастиру оформљен Духовно-административни центар Московске Патријаршије, за чији је рад било неопходно коришћење верске и научне литературе, ова библиотека је добила назив Библиотека Духовно-административног центра Руске Православне Цркве. Идуће 1988. године, на редовном заседању Архијерејског Сабора, одлучено је да се ова библиотека назове Синодална библиотека Московске Патријаршије. За руковођење библиотеком постављени су, тад већ свештеник Борис Даниленко, А. Н. Троицки, Е. В. Хиловски и јерођакон Кирило Сахаров. Видевши како ова библиотека све боље и боље организационо напредује, Митрополит лењинградски и новогородски Антоније Мельников, завештао је све своје књиге (око 4.000) новооформљеној библиотеци. Што је било и урађено убрзо након његове смрти. Фонд библиотеке растао је из дана у дан. Прије 1988. године у фонду се нала-

зило преко 17.000 библиографских јединица. Ускоро је почело да се прича о недостатку простора у Свето-Даниловом манастиру и да је неопходан нови адекватан простор.

Сарадници у државним библиотекама и музејима у Москви и Лењинграду пружили су велику помоћ за организацију разврставања библиотечке грађе у фонду Синодалне библиотеке. На прослави поводом хиљаду година крштења Русије, библиотека је добила од Цариградске патријаршије на поклон 53.000 микрофилма са копијама руске дрреволуционарне и стране Црквене периодике.

Пресељење библиотеке у Свето-Андрејевски манастир

Требало је решавати горући проблем, како пронаћи адекватан простор за ову библиотеку и решити основни задатак унапређење Црквене библиографије и библиотекарства. Академик Н. И. Толстој први је предложио да се ова библиотека пресели у бивши Свето-Андрејевски манастир, где је у XVII веку бољар Теодор М. Ртишћев основао Научно братство. Ово братство је својим научним радом подстакло да се касније овде оснује Словенско-грчко-латинска академија, које је поред Московске духовне академије и Московског царског универзитета, заузимала достојно научно-академско место у тадашњој Русији. Ова идеја се Патријарху Алексију II учинила јако прихватљива, те је 14. августа 1991. године потписао указ о

оснивању Патријаршијског подворја и премештању Синодалне библиотеке у Свето-Андрејевски манастир. За директора библиотеке постављен је свештеник Борис Даниленко, који је и данас њен директор.

Данање стање библиотеке

Фонд ове библиотеке у значајној мери се комплетира књигама и часописима које пристижу из свих епархија Руске Православне Цркве, Украјинске Православне Цркве, Белоруског егзархата, разних научних института итд. Многе епархије које имају своју издавачку делатност по налогу свог надлежног архијереја редовно снабдевају фонд са својим новим издањима.

Синодална библиотека Московске патријаршије представља општецрквено хранилиште штампане и рукописне грађе. Њен директор је надлежан за организовање библиотечке, истраживачке, информационо-библиографске и издавачке делатности, као и за организовање научних скупова (Свето Писмо у руским преводима 1996; 500. година Генадијеве Библије (1999); Проблеми словенске библијске филологије 2002; Библиографска делатност руских библиотека по отварању фондова богословске литературе 1997. г. итд.). Она данас има статус јавне библиотеке и њен фонд броји око 200.000 библиографских јединица. Решењем Светог Синода 10. октобра 2008. године, уз њен службени назив приододато је име Његове Светости Патријарха Алексија II.

– Осам векова Милешеве –

Јагодина – „почетнички рад“ устаника

Живорад Јанковић

Десило се на самом почетку оно што ће бити увек касније кроз устанак – на правцу где се налази Црни Ђорђе редовно се постиже успех. Где је Младен Миловановић и Милан Обреновић успеха нема, а може се надати само губитку, о чему је славни Хајдук Вељко јавно говорио.

Тако је ова битка била уједно и провера војничке способности појединих предводника, који су то постали разним начинима.

Цео поход озлоглашеног дахије Кучук Алије од Београда до Јагодине противче у знаку успеха почев од оног почетног у Врбици кад је у потпуности изненадио устанике који убеђени да је реч о Србима, допуштају да им турски војници дођу сувише близу па преко Крагујевца до Јагодине. Колико је могуће пратити, ради се о догађајима који трају преко месец дана или су познати само поједини моменти па се стиче утисак да се све збило само у неколико дана.

Често и радо се говори како историја настаје на основу извора. Обично се на томе најрадије и остане. Понекад ни стручњак није свестан значења речи. Тек кад се суочи са стањем тих наводних извора правих и тобожњих настају неволje. У сплету различитих тврдњи, па и противречних, треба се снаћи без поузданог „компаса“ и мерила шта је употребљиво од онога што се нуди и шта није. Потом долази и оно што је само делимично употребљиво. Управо тако стоји са изворима и овде.

Кад је упитању пораз у Врбици, казивања Тополаца и проте Матеје Ненадовића су скоро истоветна. Прота је тад био далеко, али је о томе сазнао од Станка из Врбице: „Кад напољу види војску, мислио је да је наша, јер

није се надао Турцима с оне стране: док Кучук Алија нападне туђи, а није у њега много више војске било. Црни Ђорђе са оно момака тукући се с муком у планину измакоше...“

Према земунском књиговесцу Гаврилу Ковачевићу у Јагодини је пре доласка Кучука било око седам стотина Турака, које тамошњи устаници нису успели да проторају. Тада им је и Кучук дошао у помоћ. Тако је његова експедиција, бар у овој фази потпуно постигла свој циљ. Земља је још у канџама турске обавештајне службе, која је добро функционисала. На други начин не би могло кретање Турака по узварелој земљи устаника да се одвија овако успешно, скоро као по плану.

У почетку, док се нису прикупиле веће устаничке снаге – слично приликама код манастира Чокешине – јавља се код бораца дилема како поступити.

Једни веле да се уклонимо и да њима пута учинимо; други веле хајд' да се бијемо, Срамота је да се сакријемо, није право да их пропустимо И да на њих пушке не бацимо, И тада се тврдо зарекоше, На бусије тако потекоше...

Слика борбе на Јагодини је више-строку суморна. На руку устаника не иде ни људски ни природни фактор:

„Разлила се Морава и Белица такоје да се одовуд Јагодини не може ни приступити. Наши војници видећи да Карађорђева војска уђе у варош многи зажелише да и они онамо иду, и премда је Младен викао да не газе у воду, не хтедоше слушати, него неки нагазише, неки преко врба и моста пређоше. Али Турци кад видеше да им ми преко воде не можемо досадити, окренуше се свом силом против Карађорђа и он се мораде повући... Турци кад Карађорђа узбише, окретоше се на Милана па разбише и њега; затим ударише на лево крило којим је управљао Младен. Ово крило прецепише па оне по води и око воде опколише.“

Према Вуку Карадићу, Алија Гуашанац је са собом имао око девет стотина људи спремни да као војници служе свакоме ко их плати нудио се и устаницима, али „Срби му се слабо покажу да се радују тајкој помоћи...“ Штавише „такој помоћи“ нису се радовали ни дахије, иако им је сваки војник значио, али га Кучук узима из страха да га не унајме Срби.

По истом хроничару, Кучук пошто се споразуме са Гушанцем пошаље га за Београд, што је необично кад се зна да је у том тренутку њему био ту потребнији. Ако се стварно тако десило, био би то највећи пропуст дахије.

По оцени врсног познаваоца М. Вукићевића, до пораза код Јагодине долази из више разлога: „што нису могли по Карађорђевом плану једновремено удари на Јагодину са свију страна; што нису знали колика је снага Турака у Јагодини; што нису знали да је Гушанац с крцалијама већ дошао у Јагодину; и најпосле што се била излила Морава и Белица“.

У оквиру вишекратних сукоба око Јагодине налазе се и борбе око Баточине где су слабије турске снаге. Њима Кучук шаље неколико стотина људи у помоћ. Те снаге су успеле да чак неометано прођу поред српске војске коју води Тедосије Марићевић. Дахија са собом има „професионалце“, искусне увежбане војнике који се бојном знату привикавају из обести. Иначе и из низа других примера је познато да су Турци способни за подухвате кад је тајност и издржљивост упитању – које Срби не могу да изведу. И кад бежи после пораза на Јагодини, Турчин чини то успешно, па је спалио и кућу Црног Ђорђа у Тополи. Главни удар добио је тек у Лештанима од чете Васе Чарапића, а не од Вожда који га само немоћно „прати“. Основно је што Срби ретко кад успеју да своје намере сачувaju у тајности. „Карађорђе чека док се Турци одвоје од Баточине, пак да им ударе с леђа и да их потера на бусију, али наша војска убила пут тако да се угладио...“ Турци се зауставе и сете се да је српски пешак отишао на бусију“.

Из следећег покушаја, пошто је прикупљио нове снаге Вожд је успео да сузбије Кучук Алију. Прота Матија је у време затишја између два окршаја стигао до Тополе и срео Симу Марковића и кнеза Теодосија. По сећању Проте, учесници говоре одмах после пораза: „Прекјуче смо ударили на Јагодину, а нисмо знали да је Кучук Алија с крцалијама дошо и ту нас Турци разбију, и отишао је Црни Ђорђе по

оном крају скупљати војску, а ми сад идемо у врбовку...“.

Десило се на самом почетку оно што ће бити увек касније кроз устанак – на правцу где се налази Црни Ђорђе редовно се постиже успех. Где је Младен Миловановић и Милан Обреновић успеха нема, а може се надати само губитку, о чему је славни Хајдук Вељко јавно говорио. Тако је ова битка била уједно и провера војничке способности појединих предводника, који су то постали разним начинима.

Прошло је око две недеље пошто се Срби прибрали након првог неуспеха и са новим снагама су избацили Кучук Алију. „Бојева око Јагодине било је два. Први је по Србе био страшно несрћан, и њихова је војска такорећи сва растурена. Устанак је на тој страни после тог боја изгледао као смилаћен...“

Други сукоб на Јагодини био је од Срба боље припремљен: „Прикупи још војске и опет ударе на јуриш... Кучук Алија једва измакне са својим момцима који му још нису били изгинули.“ Увидео је и он да не може даље да ратује успешно без ослонца на Београдску тврђаву и зато се смело и нагло повлачи. Судећи по начину турског бежања и устаничког праћења не би се рекло ни да је овај српски удар био тако успешан. Овде долази опет до израза помињана већа издржљивост Турака у приликама угрожености. Није искоришћена ни прилика кад су Турци затечени неспремни на ноћику у Ропочеву иако Петар Јокић каже: „Ту је онда био такав луг, да је наших десет могло дочекати стотину Турака.“

После победе код Јагодине на Лазареву суботу (16. априла) односно на дан чокешинског боја са Липара Црни Ђорђе пише у Земун мајору Митезеру. Говори о стеченој победи, али исувише једноставно и много улепшано, ређају се само успеси: „Ја у Баточину дођо те се побисмо. Убисмо 143 Турчина. Онда се Кучук Алија у Јагодини трефио. Тако ја Турке разбио сам на Баточини, пак отидем на Јагодину... и натерам Кучук Алију на Мораву, на Ђуприју те оде у Параћин... тако вам јављам како јесмо све касабе до Мораве узели докле Морава држи“.

Младен Миловановић
(око 1760–1823)

Борци са Јагодине из врло карактеристичног описа њиховог Вожда се не препознају у другим изворима о овом сукобу: „То је навалило на Турке као марва на со; ја ји устављам, а они нагазише на бусију и све мене жале се: ‘Нећеш да нас пустиш на јуриш, да ударимо, него нас све устављаш...’“.

Радост Вожда због тешко стеченог или значајног успеха помућена је неочекивано обесхрабрујућом вешћу из Аустрије: „Али ми није мило како ми пишете, да отуда ништа помоћи нема.“ Сличан одговор је добио тих дана и прота Матија и од Беча и од митрополита Стратимировића. Јасно је да ни њему то „није мило“ као ни Црном Ђорђу. Иначе, Прота је важан извор вести за обе битке, и ону код манастира Чокешине и ову код Јагодине, иако није био учесник ни у једној.

За разлику од овде изложеног јагодинског војевања, које се може оценити као „почетничко“, помињана битка код манастира Чокешине се може с правом назвати „зрелом“. Малобројни бранери, свесни су прилика и вишеструке надмоћи противника. Одлучни су у намери да пруже отпор нападачу, без обзира на жртве. Сви су изгинули, али су циљ постигли – Турци су морали да одступе од своје намере и повукли су се уз неупоредиво веће губитке. Стога нису имали ни најмање разлога за било какво славље!

Из старог Православља

Дуг и напоран пут екуменизма

Екуменски покрет наших дана јесте пре свега покрет побожности, који без обзира на границе које је историја поставила између појединих цркава, обухвата њихове најактивније чланове и међу раздвојеним црквама ствара нову атмосферу узајамног поштовања и разумевања, заједничког изучавања верске доктрине, братске повезаности и спремности на помоћ. Међутим у покрету за сада није јасно како треба тежити траженом јединству.

Од оваквог „екуменизма“ као покрет побожности треба разликовати **црквену екумену**, која није само покрет, већ и **обавеза** појединих цркава. Већ је Христос молио Оца за све верујуће: „Да сви једно буду, као што си Ти, Оче, у мени и ја у Теби, да и они у нама буду једно, да верује свет да си ме Ти послao“ (Јов. 17,21), док апостол Павле опомиње: „Јер сте сви једно у Исусу Христу“ (Гал. 3,28). Ову обавезу нису све цркве доживљавале са једнаком свешћу у сва времена свога постојања. Није се хтело увидети да је „највећа несреща која је задесила човечанство била шизма између Рима и Васељенске цркве. Највећи благослов којем се човечанство може надати био би поновно сједињење Истока и Запада, стварање великог хришћанског јединства“ (Алексеј Кирјејев). Тек пре неколико деценија ова обавеза је схваћена у своју своју важности, те је у многима црквама започео рад на екумени, а пре свега у мисионарству. Сама реч „екумена“ грчког је порекла и означава целу настањену земљу, васељену. И Црква је васељенска, саборна, јер обухвата хришћане на целој земљиној кугли, и то не само данас, већ и у прошлости. **Из схватања саборности Цркве у разним историјским црквама следи и њихово схватање обавезе рада на јединству, односно, екуменизму и узима различиту форму.** Према томе, углавном, разликујемо три вида екуменизма: староцрквени, женевски и римокатолички. Први вид екуменизма истиче континуитет и временско-историјску повезаност са старом и „неподељеном црквом првог века“.

Женевска екумена којој су прикључене 232 православне и протестантске цркве, настоји да преко Светског савета цркава позове на јединство све цркве расуте у свету, дакле, да пре свега, успостави просторну целину Цркве у садашњости, да би њихово сведочење за Христа усред данашњег дехристијанизираног било јединственије, веродостојније и снажније.

Екуменски савет цркава жели пре свега да одвојене цркве доведе својом „екуменском делатношћу“ на разним подручјима до јединствене делатности. Тиме Светски савет цркава испуњава двоструки задатак: оним црквама које су већ једно, даје могућност заједничког договора и делања, а онима које то нису, да се једна другој приближе. ССЦ треба да је средство јединства које су цркве већ постигле као и јединства које цркве тек траже.

Савет цркава нема законодавну власт, али због свог јаког утицаја у свету има велики морални ауторитет. По речима бившег генералног секретара др Висерт Хуфта, Савет није црквени, већ међуцрквени центар, без икаквих црквенојархијских овлашћења. Он је орган цркве у црквама, средство и метода, којом се постиже јединство.

База или минимум сагласности за заједничко деловање цркава чланица гласи: „Светски савет цркава јесте заједница цркава које према Светом писму признају Господа Ису-

са Христом за Бога и Спаситеља и отуда настоје да заједнички испуње оно за шта су позване, на славу Бога, Оца и Сина и Св. Духа.“ Ово није исповедање Савета, но ипак нешто више од просте формуле јединства. Прихватање ове формуле не значи да су цркве чланице обавезне, да прихвate одређено учење о Христу, Цркви или било

коју другу догму. У декларацији у Торонту (1950) истиче се да је ССЦ „место где свако схватање Цркве и јединства Цркве може доћи до изражaja“. Од цркава чланица се тражи да а) исповедају Исуса Христа као „Бога и Спаситеља“; б) да су спремне да виде Христа на делу и у другим црквама и слушају и разумеју њихово сведочење о Христу; б) да притеќну у помоћ једна другој у неволи и уздрже се свих поступака који ометају њихове братске односе.

Схватање екуменизма у Римокатоличкој цркви је другачије. Пошто Екуменски концил може сазвати и потврдити једино Папа, то екумена обухвата само ону цркву чији су чланови сједињени истим симболом вере и учешћем у истим тајнама. Она сматра да је екуменска црква, и ко жели да припада васељенској цркви мора да се стави под јурисдикцију Папе.

Папа Пије X је већ 1909. г. установио молитвену недељу за јединство хришћана, али истовремено и указао да до јединства води само један пут: повратак свих цркава Апостолској столици у Риму.

У енциклици Пија XII (1949) каже се дословно: „Не сме се радити на јединству хришћана друкчије осим настојањем да се одвојени поврате једној истинитој цркви Христовој, од које су у своје време на несрещу отпали.“

Доласком Јована XXIII на кормило Римокатоличке цркве овај крути и сваком другом екуменизму противни став, олабавио је у знатној мери. Пред сазивање Концила Папа је рекао да ће они „који су одвојени од ове Апостолске столице добити благи позив да нађу и траже ово јединство.“

У декрету „О екуменизму“ о некатолицима се више не говори као јеретицима и шизматицима, већ о „одвојеној браћи“. Они су у „Крштењу вером оправдани и припојени телу Христовом.“ Сад се говори о „црквама и црквеним заједницама“. Католици су позвани да „учине први корак према одвојеној браћи“, итд...

Радомир Ракић

Православље – новине Српске Патријаршије, година II, број 30, Београд, 6. јун 1968. године, страна 6.

Ђорђе Трифуновић
(прир.)

Повеља Краља Милутина манастиру Бањска

Светостефанска хрисовуља, 1 и 2
Београд 2011.

209 стр. + 255 стр. ; 35 см

ISBN: 978-86-519-0839-5

Достојно великог краља – задужбинара

Међу владарским задужбинама династије Немањића – манастири Студеница, Милешева, Сопоћани, Бањска, Дечани, Арханђели као да постоји неко правило. Тамо где је сачувано храмовно здање није сачувана оснивачка повеља владара ктитора и обрнуто, где је сачуван оснивачки акт постоје рушевине. Односно сачувани су храмови из 13. века а повеље потичу из 14. столећа. Једини изузетак у том погледу представљају манастир Дечани. Милутинова задужбина остала је упамћена по свом златном украсу што је по оцени стручњака доприносило њеном рушењу од освајача.

Моћни владари нису штедели при даривању својих ктиторија па су и повеље које су тим поводом издавали морале бити опшире. У њиховом очувању нема правила или је Бањска повеља по свом „путешествију“ посебно занимљива пошто је сачувана преко поробљивача. Носи на себи пресек целе српске историје.

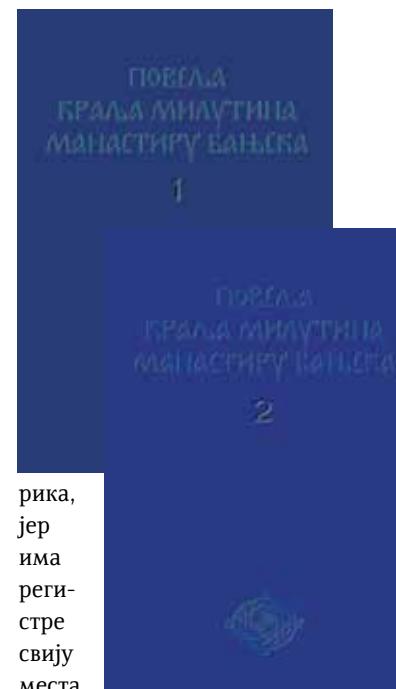
Наука је често присиљена да се задовољи „остасцима“ од извornог материјала, као што су неоверени преписи, концепти, фрагменти. У општој оскудици извора за српску историју средњега века сваки акт је драгоцен па чак и кад је фалсификат, јер и преко њега је очуван известан траг некадашњег чињеничног стања. Бањска повеља је од таквог значаја да и када би стање

са изворима било далеко боље она би била незамењива јер је по много чему јединствена. Саживело се са убеђењем да постоји само по једна повеља. Из расположиве грађе се може закључити да сваки озбиљан подухват као што је оснивање новог манастира праћено издавањем низа одговарајућих аката. Нигде, па чак ни код манастира Хиландара, као највеће ризнице, није сачуван потпуни корпус на основу кога би се могло проценити начин рада ондашње канцеларије.

Претпоставља се да је ова повеља заплењена током пљачке манастира Бањске убрзо после Косовске битке. Та претпоставка иде на руку широко раширеном убеђењу да турско ропство почиње са овим трагичним догађајем. Тамо где се срећу такве појаве да туђин слободно вршља по земљи и односи плен, не може се говорити о постојању слободе.

За историка је битна садржина акта – навођење података и формирање одредби. За истраживаче старе писмености од значаја је и вештина писара – обликовање слова, слагање редова, формирање странице. Не чуди да „Писмо Милутиновог времена красе многе особине добrog писања и укусног словног обликовања“. Таквих луди Срби ће имати и у каснијим неупоредиво тежим временима од оног када влада краљ Милутин, издавач ове повеље.

Поред осталих значајних елемената, особеност из историјата овог документа представља и чињеница да је у малом размаку њен садржај објављен у Београду стањем Љубомира Ковачевића и у Бечу (В. Јагић). Бечко издање могло је да примени врхунска достигнућа тадашње штампарске технике, а Љ. Ковачевић морао се задовољити могућностима послом преоптерећене Државне штампарије Краљевине Србије. Десило се и овде оно што се редовно код нас дешава: „Грувају њихове шешане као топови, а у нас све сиротињско, али је с нама сам Бог“, каже у своје време учесник устанка. Шанса за српску страну је лежала у редакторском поступку „Издање Српске академије уколико изостаје иза бечког у томе што није палеографско издање, има над њим превагу богатијим предговором... употребљивија је, а нарочито за исто-

рика, јер има регионе свију места и лица, а за многа места казато је имали их и сад и где су.“

Два издавача, оба врхунски стручњаци, вођени различитом методом при раду, један другом преbroјавају пропусте. Један задржава скраћенице из оригинала са надредним значцима уз раздвајање речи – чиме се преноси дух рукописа. Други рашичава скраћенице и упрошћеним путем даје текст рукописа. Мало је могућности да ту нешто „промакне“. Поменута два различита метода нису ни до данас усаглашена, после стодвадесет година.

Као издавач бечког издања појављује се такозвана влада. Са српске стране то је пропраћено у стилу Петра Коџића (1877–1916), тако се писало и кад је писац чувеног „Јазавца пред судом“ имао тек 13 година. Значи, познато Коџићево дело је само наставак једног већ познатог начина размишљања. „Заиста племенита намера аустријске владе, и кад се она толико заузима за српске књижевне ствари, то јој се и не може но само захвалити!... Да би се пак овај хрисовуљ једног српског владаоца што боље раширио „земаљска влада“ шиљала га је бесплатно... Еле, захвални аустријској влади, имамо два издања овог Светостефанског хрисовуља.“ Злобни Б. Кајај који много подсећа на Ј. Копитара својим радом „није успео да нанесе штету Београдском издању. Пакосна намера била је јача и надвладала је политичку опрезност.“

Живорад Јанковић

Нови број Православног КАТИХЕТЕ

У циљу подизања нивоа верске наставе у Архиепископији београдско-карловачкој, Одбор за верску наставу којим председава Епископ хвостански Атанасије покренуо је 2008. године часопис *Православни КАТИХЕТА*, који праве вероучитељи за вероучитеље али и за друге наставнике, као и за све оне који су заинтересовани за проблематику верске наставе. Већ 2009. г. часопис посебну пажњу посвећује графичком дизајну, повећава му се број страница, док упоредо расте број аутора – сарадника.

После првих неколико бројева, часопис је активирао велики број вероучитеља. Постао је и поље упознавања са истукством верске наставе у осталим европским земљама, упознавања са најновијим педагошким истраживањима, али пре свега јако средство за активно учествовање вероучитеља у побољшавању и осавремењивању верске наставе у Србији.

Часопис који излази два пута годишње редовно прати активности везане за верску наставу у Архиепископији београдско-карловачкој, доноси репортаже, објављује текстове значајних предавања теолога и педагога. Вероучитељи својим писаним прилозима све више креирају профил часописа.

Због повећане потребе за подвлачењем свести Цркве о неопходним условима савремене комуникације, *Православни КАТИХЕТА* посебну пажњу придаје изгледу и техничком квалитету. Као струковни часопис посебно је конципиран и дизајниран, обликован тако да подигне наставне и културне критеријуме вероучитеља, да заинтересује и укључи у комуникацију и наставни кадар осталих предмета у основним и средњим школама Београда и Србије, да допринесе побољшању положаја и подизању угледа вероучитеља у срединама у којима делују. У томе има приметног успеха. Постао је нека врста показног модела усагласивости Цркве и савремених постигнућа и стремљења друштва, прави допринос разбијању предрасуда о верској настави као путу супротном од достизања европских и светских стандарда у областима науке, економије и друштвеног уређења.

Преко вероучитеља, директори школа у којима они предају редовно добијају нове бројеве часописа, што је драгоцено за успешнију комуникацију просветних тела Цркве и просветног система државе.

Главни и одговорни уредник часописа је Епископ Атанасије (Ракита), а технички уредник Ђакон Ненад Илић. У уређивачком одбору су истакнути теолози и педагози. До сада је изашло девет бројева часописа (због скромних финансијских могућности, као некомерцијални часопис *Православни КАТИХЕТА* излази два пута годишње).

Најновији, девети број часописа београдских вероучитеља изашао је у нешто изменејеној концепцији.

По речима главног уредника, Епископа Атанасија, сазрело је време да се часопису дода и тематски блок који ће појачати његово деловање и још више допринети перманентном образовању београдских вероучитеља. Тема првог броја *КАТИХЕТЕ* који је освојио нови ниво комуникације са вероучитељима и просветном јавношћу је „Дечија креативност“. Зашто баш дечија креативност као тема? Епископ хвостански Атанасије одговара на ово питање:

„Време у којем живимо одликује се великим убрзањем и потребом за функционалношћу. Као врхунска вредност и одраслима али и деци намеће се срећа, а уживање је најпожељније људско стање. Одрицање и напор, иначе неопходни у сваком учењу, „дозвољени су“ само уколико имају мерљиве „корисне“ последице (одложено, веће уживање)... Међутим и све оно што шире видике младих људи, развија њихову креативност и оригиналност, угрожено је као „непотребни вишак“ у функционално постављеном систему потрошачког друштва. Друштва које нема потребу за аутентичним личностима, него пре свега за послушним учесницима у процесима производње и потрошње.

Ми, православни хришћани, сведочимо Личност Богочовека Христа која отвара неограничене могућности личности сваког човека. Ми у школама не доносимо деци још један пакет правила која треба да без много преиспитавања усвоје, да на неком тесту знају да заокруже правilan одговор и, по потреби, стечено знање примене кад се то од њих тражи. Ми им помажемо да се лично отворе према личном Богу.“

Као сарадници у припреми деветог броја *КАТИХЕТЕ* позвани су истакнути

ти стручњаци из области педагогије и дечије психологије. Посебно бисмо поменули прилоге др Зоре Крњаћић, са Института за психологију Филозофског факултета Универзитета у Београду („Прилог за подршку развоју дечје креативности“), затим текстове „Машта и креативност“ Жане Борисављевић, „Развој и подстицање креативности у школи“ Славице Максић са београдског Института за педагошка истраживања... За овај број Катихете направљен је превод занимљивог предавања сер Кена Робинсона који говори о неопходности промене образовних парадигми. „Лековито дејство музике“ је драгоцен прилог Миле Лацковић, директорке Музичке школе „Коста Манојловић“, о коришћењу музике у образовању људи са оштећеним видом, као и о значају музике у педагошком процесу уопште.

Посебно место у новом броју *КАТИХЕТЕ* заузима текст од посебне вредности за све оне који се баве васпитањем деце – „Постојање детета и свет одраслих“, професора Светомира Бојанића.

Ту су и занимљиви прилози, илустрације дечије креативности, афоризми, песме, цртежи, представе, филмови. У контексту теме броја могу да се посматрају занимљиви извештаји о креативном приступу овогодишњим светосавским прославама на територији Архиепископије београдско-карловачке.

Од многоbroјних занимљивих текстова овог обимног броја (164 стране), поменимо инспиративно обраћање протојереја-стафрофора др Зорана Крстића вероучитељима Шумадијске епархије и текст Митрополита Илариона Алфејева... Све у свему, нова концепција *Православног КАТИХЕТЕ* обећава.

Добили смо број који ће се чувати и читати не само међу вероучитељима.

Иван Негришорац

Светилник

,Ogr̄eus“, Нови Сад 2010.
249 стр.; 18 см
[ISBN: 978-86-7954-074-4]

Поклонничко путовање Ивана Негришорца

Под псеудонимом Иван Негришорац крије се Драган Станић (Трстеник, 1956), професор књижевности на Филозофском факултету у Новом Саду. Осим свог редовног посла, Д. Станић је главни и одговорни уредник *Летописа* Матице српске и председник Уређивачког одбора *Српске енциклопедије*, коју заједнички издају Српска академија наука, Матица српска и Завод за уџбенике и наставна средства из Београда.

Станић је пуне три деценије присутан у књижевном животу Србије као аутор неколико песничких збирки (*Трула јабука*, *Ракљар*, *Земљојис*, *Топло, хладно*), романа (*Анђели умиру*), радио и позоришних драма и критичких студија (*Летописимаја за бескућнике*, *Лирска аура Јована Дучића*). Његове песме преведене су на многе европске језике и на кинески језик. Добитник је многих књижевних награда. Последња збирка песама, коју представљамо читаоцима, посвећена је личностима и догађајима из историје Хиландара. Лепоти и квалитету свакако је допринео и рецензент Матија Бећковић.

Под утиском оног што је видео и доживео, али пре свега пријемчив за казивања хиландарских монаха, аутор оригиналним приступом успева да прозно казивање саопшти на лирски начин.

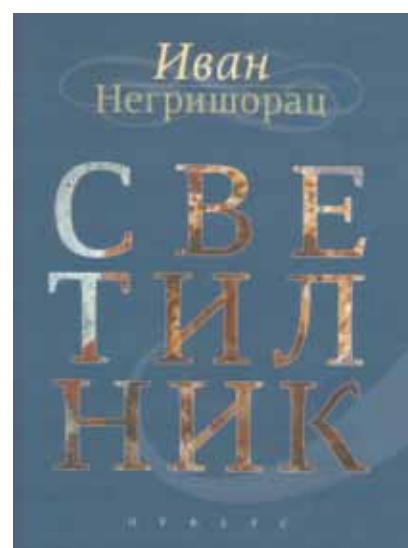
Шта тражи поклоник ступајући на тло Свете Горе: „Наћи ћу нешто дољно старо да се, у топлом нарчју, осетим као новорођенче“. Боравак на Атосу значи окренути леђа Мекдоналдсу, хамбургерима, чизбургерима и стрепњи – хоћу ли имати новца за бензин. А шта се добија на поклоничком путовању Атосом? „Хоћу ли умети да ишчитам Слово Божије које се чита тамо где има ока да види и уха да чује?“ Сабијени у приколици камиона по прашњавом хиландарском макадаму „бацало нас лево-десно, лактовима о ребра, главом о арњеве. Као што у животу, и иначе, бива“, али без страха, јер „има Неког Ко о нама брине“.

Са тог пута је и *Акаџисија Пресветој Богородици Тројеручици* претписан руком недостајној исихасије, писан по свим правилима богослужбеног песништва. Мелем души нашао је као скрушеник у Хиландару: „Цео дан ходочастих наоколо, од чемпреса до маслачка, са иконом и молитвом у срцу“.

Из разговора са монасима умео је И. Негришорац да лирски саопшти њихова запажања: „Доста је мени тије што долазе вамо, а не знаду зашто ... Таки су ко што сам ја некада био, још су и гори“; „Доста је мени такије људи, ал ш њима, по игуманову благослову, једино и смијем да радим!“

У песмама се јављају многе историјске личности и догађаји из осмовековне историје Хиландара. На страницама књиге дефиљују Св. Симеон Мироточиви, Свети Сава, монах Јован (краљ Радослав), књижевник Доменијан, рани пустиняци (еремити), Јован Дамаскин. Осим њих, ту су људи, наши савременици: Владимир Ђорђевић, професор Ђурић, прота Матеја Матејић, проф. Дејан Медаковић.

Као идејни сије за филм, могла би да послужи песма: *Пуковник УДБ-е*,

присео на Свету Гору као покајник, притоведа како је покушао да киднајује хиландарској ешићу. Упитању је монах Митрофан (Мишулић), љотићевац. Да би га ухватио „свашта сам ја покушавао, али никако то није ишло!“ Кад год му се удбаш приближи, Митрофан нестане. На крају сазна да је на Светој Гори. „Одлучим да га киднапујем, па да га мало притећнемо. Многи су тако пристајали и што никад не би! Ал не даде се, никако“.

Ниједном није добио дозволу за улаз на Свету Гору „без иједне речи, одбијали ми захтеве за визу. Можда су знали ко сам и што смерам, јер, кад смо ми о њима све знали, што и они о нама не би?“ Једном га српски удбаш опколе на солунској пијаци, „око њега обруч направисмо, па таман да га щепамо“, њему се придружише два грчка полицајца и сити се напричаше и сви заједно одоше. Српски удбаша невољно се удаљише без плене, „али ја сам знао да ту нису чиста после. И сад тако мислим! Неко га је штитио: да ли тамо, да ли вамо!“

Ова књига је интересантна и онима који су били на Хиландару, јер ће се пред њима већ „појавити многе знане и незнане личности са својим порукама“. Од њих се може много сазнати и научити посебно ако се на поклоњење тек спрема. Научиће се да се по Светој Гори хода, гледа и слуша, јер:

Тако је Светом Горм ходио
Отворених очију и ушију
И укључених свих дамара
Своје ортодоксне песничке душе
Поклоник, скрушеник и стихотворац
Грешни раб Божији
Иван Негришорац.

Прош. др Радомир Милошевић

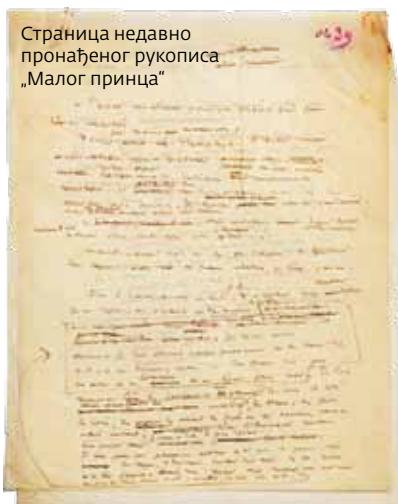

Нова књига у издању ОТАЧНИКА

Александар Шмеман
Евхаристијско богословље
Београд 2011, 224 стр.

Зборник садржи једанаест ауторских огледа, као и обимну студију на тему евхаристијске теологије оца Александра.

Књигу по сајамској ценi можете поручити на тел. 0112447860; моб. 0668887654 или e-mail: otacnik@gmail.com

ФРАНЦУСКА Необјављене странице Малог Принца

У Француској су недавно пронађене две необјављене странице чувеног дела Антоана де Сент Егзиперија *Мали йрини* („дубоког теолошког дела“ – према речима Митрополита пергамског Јована Зизијуласа). До овог открића се дошло случајно када су стручњаци, проучавајући збирку Антоанових списка коју је приватни колекционар предао једној аукцијској кући, приметили ове две странице са текстом који није објављен у књизи.

Како се наводи у француској аукцијској кући Арткуријал, оригинални рукопис се налази у библиотеци Морган у Њујорку, а ово су једине постојеће додатне две странице из *Малој йринци*. Текст је исписан вероватно на брзину, јер је рукопис тешко читљив, има доста напомена и прециртаних делова.

На првој страници се налази радна верзија текста који описује долазак на планету Земљу (17. поглавље) и ту се може видети да се садржај у објављеној верзији овог поглавља мало разликује.

На другој страници се помиње свим нови лик, љубитељ укрштеног речи, којег мали принц среће када стигне на Земљу. Тај човек је веома заузет, једва налази времена да разговара са дечаком јер „тражи реч од шест слова која почиње на слово Г“. Рукопис се завршава овом енigmом коју су стручњаци покушали да одгонету.

Коначна верзија *Малој йринци* је објављена 1943. године, пред одлазак Сент Егзиперија у северну Африку. Роман је постао књижевни феномен, од првог об-

јављивања продат је у више од 140 милиона примерака, на око 260 језика.

После Светог Писма, *Мали йрини* је најпревођенија књига у историји.

На жалост, Сент Егзипери никада није сазнао колики је успех његова књига постигла. Погинуо је непосредно након њеног објављивања у мистериозној авионској несрећи 1944. године.

САД

Дозвола за аутомобил без возача

У америчкој савезној држави Невада је почетком маја издата прва дозвола за тестирање аутомобила без возача на путевима у тој држави. Ову лиценцу је добила фирма Гугл која истиче да је овај пројекат од посебне важности за особе са инвалидитетом и оне у позним годинама, и да је поље примене овог решења сигурно велико.

Тест аутомобил ће, захваљујући овој лиценци, моћи да се креће по читавој држави или под условом да у возилу у сваком тренутку буду две особе и да се унапред зна ruta вожње.

У вези са овим пројектом, у Гуглу наводе да оваква возила користе видео камере, радио сензоре и ласере како би „видела“ друге учеснике у саобраћају, или користе и детаљне мапе путева. Они такође износе чињеницу да су са оваквим возилима, без возача, до сада прешли преко 300 хиљада километара.

Регистарска таблица за овакво возило је црвене боје и на њој се налази симбол за бесконачност и слова АУ.

САД

Интернет минут

У истраживању које је спровела америчка корпорација Интел, у којој је разматрано шта се све дешава на интернету у току једног минута, наводи се да је данас број умрежених уређаја једнак броју људи на планету а да ће се до 2015. године тај број

удвостручити у односу на број људи. Такође се наводи и чињеница да ће, овим темпом, за само три године човеку бити потребно пет година да прегледа сав видео садржај који у само једној секунди буде пренешен на интернет.

Што се тиче протока информација на интернету, данас се у једном минути широм света пренесе близу 650.000 GB података. На Јутјуб се, на пример, постави 30 сати видео записа и оствари се више од милион прегледа. За само један минут на Гуглу буде више од два милиона претрага а на Фејсбук се улогује скоро 300.000 људи и оствари се 6 милиона прегледа Фејсбук страница. Пошаље се преко 200 милиона имејлова, али буде и двадесетак нових жртава крађе идентитета. На Амазону, сајту специјализованом за продају књига, прода се књига у вредности од преко 80.000 америчких долара, а на Википедији се објави шест нових чланака. На Твитеру се отвори око 300 нових налога а објави се око 100.000 нових „твитова“. На сајту Flickr који је специјализован за складиштење фотографија, за један минут се оствари око 20 милиона прегледа фотографија.

СРБИЈА

Ноћ музеја

Девета Ноћ музеја ће бити одржана 19. маја, од 18 часова до два сата после полуноћи.

У једној ноћи, 3.000 музеја широм Европе отвара своја врата представљајући премијерне изложбе и програме који буде радозналост свих посетилаца. Ноћ музеја ће ујединити 65 градова Србије, 64 београдске локације и преко 150 институција културе.

У ноћи 19. маја, врата ће отворити музеји, галерије и изложбени простори у Београду, Новом Саду, Шапцу, Суботици, Аранђеловцу, Нишу, Бечеју, Ваљеву, Тителу, Крагујевцу, Сmederev-

ској Паланци, Бачкој Тополи, Инђији, Врању, Зрењанину, Бору, Апатину...

Под слоганом „Одличан провод у музејима“, Ноћ музеја ће опет покушати да музеје приближи „обичној“ и „немузејској публици“ и да им омогући да у несвакидашњем термину прошетају најлепшим локацијама Србије и посете јединствене изложбе припремљене само за ову ноћ.

У осмој Ноћи музеја, одржаној прошле године, у Београду је забележено 280.000 посета, у Новом Саду 105.000 док је Шапцом у Ноћи музеја прошетало 19.000, Панчевом 5.000 а Зрењанином 10.000 људи.

Покровитељ националне Ноћи музеја је Министарство културе Републике Србије.

ТУРСКА

Откривен древни језик

У Турској је, у једној асирској палати старој око 2.800 година, откривена глинена плочица на којој се налази запис на древном језику. Ово откриће је од изузетног значаја јер би археолозима могло да помогне да пронађу етничке и културне корене древних „варвара“ – планинских племена која су нападала прве велике светске цивилизације, културе античке Месопотамије. Трагове овог давно заборављеног језика – којим је највероватније говорио непознати народ са планина Загрос на западу Ирака, пронашао је др Џон Макгинис, археолог са универзитета Кембриџ приликом дешифровања натписа на глиненој плочици откривеној током ископавања асирске палате у древном граду Тушан, на југоистоку Турске.

Према писању британског *Индигененса*, плочица садржи имена 60 жена – највероватније ратних заробљеница, од којих 45 немају никакву сличност са било којим од неколико хиљада древних блискоисточних имена која су позната стручњацима, што указује на досад непознати језик.

Претпоставља се да су жене са „глиненог списка“ биле распоређене по селима на присилан рад, највероватније као ткаље.

Археолози и лингвисти намеравају да детаљније анализирају ова имена у покушају да открију да ли у редоследу или фреквенцији слова постоји некаква сличност са неким од познатих древних језика. Претпоставља се да су жене мистериозних имена дошли из централног или северног дела пла-нина Загрос, јер је то једини део територије на којем су Асирици били војно активни пре 2.800 година.

ФРАНЦУСКА

Међународна конференција

Институт Светог Сергија у Паризу ће, у сарадњи са париским Центром за екуменска истраживања и Римокатоличким Универзитетом у Левену (Белгија), бити домаћин међународне конференције која ће бити одржана од 18. до 20. октобра. Тема конференције је „Будући Сабор Православне Цркве: Разумевање изазова“.

У последњих неколико година су знатно увећани напори Константинопољске Патријаршије и других православних аутокефалних Цркава, како би се уклониле све препреке које спречавају организовање дуго најављиваног Великог свеправославног Сабора. Стога је, како се наводи на званичној страници Института Светог Сергија, неопходно да се организује богословска расправа у вези са основним темама овог великог догађаја.

На овом сусрету ће бити размотрене неке од главних тема које су већ биле одређене давне 1976. године током прве предсаборске конференције или које су веома важне за да нашњи контекст. На конференцији у Паризу ће бити представљени академски осврти на те теме а присуствоваће специјалисти за православно богословље и из других хришћан-

ских деноминација. Међу учесницима конференције ће бити о. Никола Џрнокрак (декан Института Св. Серафима), о. Џон Ериксон (Академија Св. Владимира из Њујорка), о. Емануел Клапсис (Богословски факултет Часног Крста из Бостона), Тамара Грзелидце (представник Грузијске Цркве у Комисији за веру и поредак у ССЦ), Панделис Калаицидис (Академија у Волосу) итд, а међу темама ће се – поред проблематике везане за изазове будућег Великог свеправославног Сабора – наћи и проблем диптиха, питања литургијске обнове, питање реформе календара, хришћански пост у постмодерном друштву, питања аутокефалије и аутономије, екуменски односи, проблем примања инославних обраћеника у Православну Цркву...

Најава овог догађаја, са списком учесника и темама конференције може да се погледа на веб-адреси Института Св. Серафима – <http://www.saint-serge.net/evenements/concileeng.pdf>.

УКРАЈИНА

Фестивал православних медија

Како преноси веб-сајт Украјинске Православне Цркве Московске Патријаршије, од 7. до 12. маја је у граду Доњецку на истоку Украјине одржан пети фестивал православних медија (V Фест СМИ православных). На фестивалу су учествовали црквени издавачи, дизајнери, телевизијски и филмски продуценти, новинари православних часописа и аутори интернет портала. Фестивал је у овом рударском граду отворен изложбом штампаних издања.

У оквиру фестивала су одржане разне радионице, изложбе и приказивани су видео записи на тему православља у медијима. Новинари и остали учесници фестивала су том приликом посетили Манастир Успења Пресвете Богородице у Свјатогорску.

Маријана Петровић

КРОЗ ХРИШЋАНСКИ СВЕТ

Маријана Петровић

ГРУЗИЈА

Саборно крштење

У храму Свете Тројице у Тбилисију, главном граду Грузије, Његова Светост патријарх грузијски Илија крстio је почетком маја око четири стотине беба.

Како би подржао пораст наталите-та у тој земљи, Патријарх је обећао да ће бити кум свим бебама рођеним у православним породицама које већ имају двоје или више деце. Прво овакво крштење је обављено 2008. године и од тада до данас патријарх грузијски је постао кум више од десет хиљада беба.

Михаил Сакашвили, грузијски председник каже да је патријарх овим поступком непосредно утицао на повећање наталитета који је 2010 порастао за 25% у односу на 2005. Број абортуса је у овом петогодишњем периоду такође опао за 50%.

ХОЛАНДИЈА

Орден четири слободе

Његова светост Патријарх константинопольски Вартоломеј, *primus inter pares* читаве Православне Цркве, један је од овогодишњих лауреата престижне Награде слободе.

Орден четири слободе се традиционално уручује личностима чији је допринос показао посвећеност оним принципима које је амерички председник Френклин Д. Рузвелт, у свом историјском говору 6. јануара 1941. године, истакао као темељне за демократију: слободу говора и израза, слободу вероисповести, слободу од глади и слободу од страха. Како би Рузвелтов наслеђе остало живо, Рузвелтов институт сваке године одликује истакнуте личности које су показале животну посвећеност овим идеалима.

Патријарх Вартоломеј је номинован за своје изузетне напоре на пољу верских слобода, као и за посвећеност дијалогу помирења међу хришћанима, муслиманима и Јеврејима.

Церемоније додељивања ове престижне награде се одржавају наизменично у Хајд парку у Њујорку и сваке парне године у Миделбургу у Холандији, у близини границе са Белгијом, одакле је иначе пореклом и прадеда бившег америчког председника Френклина Рузвелта.

Патријарх Вартоломеј са другим верским лидерима у Азији, октобар 2011. г.

Овогодишња церемонија уручивања награда је одржана 12. маја у граду Миделбургу. Церемонији су присуствовали и краљица Беатрикс и холандски премијер Марк Рут.

ИТАЛИЈА

Историја православног монаштва

Митрополија Италије и Малте је у периоду од 1. до 4. маја организовала међународни симпосион посвећен историји православног монаштва. Тема симпосиона је била „Допринос и улога православног монаштва у Цркви“. Симпосион је отворен у манастиру свете Варваре у Монтанеру (Северна Италија), како саопштава француски православни сајт *Orthodoxie*.

На форуму су учествовали научници из Италије, Грчке, Финске, Немачке, Румуније, Србије и Свете Горе.

Првог и другог дана су одржане пленарне седнице, којима је председавао архимандрит Атинагора (Фазиоло), представник италијанске епархије Константинопольске Патријаршије.

Учесници форума су посетили цркву Светих Гаја и Стефаније у региону Фелтре, где се чувају мошти тих древних подвижника, које су донете са Кипра у 10. веку. На празник Светог Атанасија, учесници симпосиона су посетили византијску цркву Свих светих на острву Градо. То је знаменито место борбе православних верника против монофизитске јереси. Тамо је први пут за хиљаду година служена православна аријерејска Литургија.

Трећег дана симпосиона, учесници форума су се упутили у Венецију, где

су се поклонили чудотворној икони Пантократора и икони Мајке Божије, које се налазе у грчкој цркви Светог Ђорђа поред моштију Светога Ђорђа, Светога Василија Великог, Светога апостола Варноломеја и Светога Бенедикта Нурсијског.

Последњег дана форума учесници су присуствовали богослужењу у Манастиру Свете Варваре у Монтанеру.

НИГЕРИЈА

У нападу страдало 15 хришћана

У нападу који се догодио у северној Нигерији у месту Кано крајем априла, током богослужења на које су се окупили припадници локалне цркве не заједнице, страдало је петнаесторо хришћана. Очевици су навели да су нападачи бацили експлозивне направе на вернике за време саме службе а затим су отворили ватру на њих. Влади-сти наводе да су нападачи побегли пре долaska безбедносних служби. А само недељу дана касније, на универзитету у том претежно муслиманском граду су пронађене три темпиране бомбе.

У Нигерији у последње време има све више оваквих жестоких напада на хришћане, чак свакодневно, а одговорност за ове масакре углавном преузима екстремистичка група Боко Харам.

ПОЉСКА

Пољска Црква одликовала византолога

Фондација Пољске Православне Цркве „Принц Константин Острогорски“ одликова је византолога грчког Отвореног Универзитета у Атини и члана административног већа „Светског Форума за религије и културе“ Манастира Кикос на Кипру, господина Харалампија Хоцакоглу (Charalampos Chotzakoglou). Одликовање му је додељено због његовог научног рада на пољу археологије и историје умет-

ности, као и због пожртвованости и предузимљивости по питању очувања верских споменика на северу Кипра и због упознавања светског друштва са проблемима у тој области.

Церемонија доделе одликовања одржана је 6. маја у организацији Польске Православне Цркве. Польска Црква организује овакве церемоније сваке године и одликује научнике из читавог православног света чије истакнуте активности помажу очување православног културног наслеђа.

ЕВРОПА

Обележен Дан победе

Дан победе над фашизмом обележен је 9. маја широм Србије низом манифестација и полагањем венаца на споменике борцима палим у ратовима. Делегације Руске Федерације, Украјине, бораца из Другог светског, Скупштине града Јагодине и учесника ратова 1990–1999. године положиле су венце на Споменик Партизанима у Алеји носилаца Партизанске споменице на Градском гробљу у Јагодини и Спомен костурницу 1.170 погинулих официра и бораца Црвене Армије са ослобађање овог дела Србије.

Деветог маја 1945. године, неколико минута после поноћи, у Берлину је потписан Акт о безусловној капитулацији Немачке, и од тада се 9. мај слави као Дан победе над фашизмом. Потписивањем овог Акта престала су непријатељства на тлу Европе.

Почев од тада, овај дан се свечано обележава у великом броју земаља света; данас се он најсвечаније обележава у Русији и бившим совјетским републикама (Украјини, Јерменији, Азербејџану, Белорусији, Грузији, Казахстану...), Израелу (од 2000. године) итд.

Највећа парада одржава се сваке године 9. маја у Москви, са великим мимоходом више родова војске и прелетима авијације. На тој паради се сваки пут покажу и последња постиг-

нућа руске технологије, али и опрема из Другог светског рата.

Митрополит Иларион на паради

Ове године је више од 14.000 војника учествовало на традиционалној војној паради на Црвеном тргу у част 67. годишњице победе над фашизмом.

Парада је почела тачно у 10 часова, када су се огласила звона на кремалjsкој Спаској кули дајући знак да 67. Парада победе може да почне уз звуке совјетске патриотске песме „Свети рат“ коју је извео војни оркестар од 1.100 чланова.

Паради су присуствовали и чланови Светог Синода Руске Православне Цркве, као и многи црквени велико-достојници. Након параде, Његова Светост Патријарх московски и целе Русије Кирил присуствовао је са јеарсима и клирицима пријему у Кремљу, који је организовао руски председник Владимир Путин.

ВАТИКАН Конференција о трговини људима

У Ватикану је 8. маја одржана међународна конференција о трговини људима са посебним освртом на улогу Цркве у спречавању ове врсте тешке криминалне активности, као и на пастирску бригу према жртвама и реинтеграцију жртава трговине у друштво.

Свакога дана се широм света продају и купују мушкарци, жене и деца у сврху експлоатације. Трговина људима је веома озбиљан друштвени проблем јер угрожава најосновнија људска права – право на живот, на слободу избора, на слободу кретања. Облици трговине људима су сексуална експлоатација, радна експлоатација, дужничко ропство, принудни брак, лажно усвајање, принудно просјачење, принуда на вршење кривичних дела, трговина органима.

Циљ ове конференције је био да се међу римокатоличким верницима широм света промовише свест о овом проблему и да се тиме и установи сна-

жна мрежа заштите од трафикинга као и да се жртвама трафикинга пружи одговарајућа помоћ. Конференцију је организовала Канцеларија за миграције Савета римокатоличких бискупа Енглеске и Велса, а домаћин је био Папски Савет за правду и мир. Међу присутнима на конференцији су били и представници из Литваније, Нигерије, Тајланда, Јужне Африке, Европе, министар полиције Польске и представник Федералног истражног бироа (FBI) из САД. Један од основних циљева конференције, како је објаснио бискуп Патрик Линч, председавајући Канцеларије за миграције и помоћни бискуп Саутварка, лондонске градске општине, јесте да се „оснује и ојача мрежа црквених представника, чланова верских заједница, невладиних организација, полицијских снага и амбасада“. Бискуп је такође нагласио значај реинтеграције жртава које су спашене из канци робовласника и отмичара, не само тако што ће им бити обезбеђено одговарајућег склониште и што би били смештени у сигурне куће, већ и тако што би им се пружила шанса за физичко, психолошко, друштвено и духовно исцељење.

Међународне организације располажу различitim подацима о броју људи који годишње постану жртве трговине људима и о заради који се остварује од ове криминалне активности.

Према подацима Уједињених нација, 700.000 жена, деце и мушкираца сваке године постану жртве трговине људима. Стјет Дипартмент процењује да 900.000 жена, деце и мушкираца годишње постану жртве трговине људима (од тог броја 20.000 жртава на територији САД). Према проценама неких других истраживања, 27 милиона људи је данас у уропском положају, а од тога осам милиона деце. Трговина људима је једна од три најпрофитабилније криминалне делатности (поред трговине дрогом и оружјем), а зарада остварена од трговине људима процењује се на 60 милијарди америчких долара годишње – по неким проценама и до 507 милијарди долара годишње.

Што се тиче Србије, Служба за координацију заштите жртава трговине људима је у периоду март 2004 – децембар 2010. године идентификовала 484 жртве трговине људима.

У ЊУЈОРКУ

Дан сећања на Јасеновац

По једанаести пут у Њујорку је 21. и 22. априла 2012. године, обележен дан устанка последњих јасеновачких логораша. Ове године, Дан сећања на јасеновачке жртве, по први пут, је одржан у организацији њујоршке Црквено-школске општине, сурганизатором – Институтом за истраживање Јасеновца, уз учешће изасланика Светог Архијерејског Синода Епископа липљанској Јована, који је као координатор Одбора за Јасеновац Светог Архијерејског Сабора упућен у Њујорк као знак подршке овом догађају који је постао јединствен ван српских земаља и региона бивше Југославије.

Истом иницијативом, у њујоршком спомен-парку холокауста у Бруклину постављен је споменик јасеновачким жртвама, а већ неколико година заредом градоначелник Њујорка Мајкл Блумберг проглашава 22. април Даном Јасеновца у Њујорку.

Са једанаестог обележавања Дана сећања на Јасеновац у Њујорку учесници су упутили писмо Председнику Републике Српске Милораду Додику са захтевом да што пре отпочне подизање Спомен-подручја на Доњој Градини, јасеновачком стратишту и гробишту.

У БЕОГРАДУ

У Министарству вера и дијаспоре

Са благословом Његове Светости Патријарха српског Г. Иринеја, Његово Преосвештенство Епископ хвостански Г. Атанасије учествовао је

27. априла 2012. године, на трећој конференцији Положај и перспектива српског народа у земљама региона, која је одржана у свечаној сали Министарства вера и дијаспоре.

Скупу, који је организовало Министарство вера и дијаспоре, присуствовали су представници српских јединица и институција из Албаније, Македоније, Румуније, Босне и Херцеговине, Мађарске, Хрватске и Црне Горе. На свечаном отварању конференције присутнима су се обратили Мирко Цветковић, председник Владе Србије; Милорад Додик, председник Републике Српске; Срђан Цветковић, министар вера и дијаспоре; Милорад Пуповац, председник Српског народног вијећа у Хрватској; и Срђан Милић, посланик у Скупштини Црне Горе и председник Социјалистичке народне партије.

НАЈАВА

Светски сусрет за мир, Сарајево, септембар 2012.

Његова Светост Патријарх српски Г. Иринеј би требало да у септембру ове године борави на подручју Митрополије дабробосанске. Како је најавио Његово Преосвештенство Епископ бачки др Иринеј, на представљању овог међународног сусрета, у Сарајеву, Патријарх Иринеј ће предводити делегацију Српске Православне Цркве на великом међународном скупу „Свјетски сусрет за мир“, који ће од 9. до 11. септембра бити одржан у Сарајеву.

Овај скуп, у организацији Заједнице светог Егиђија из Рима је оцењен као највећи религијски и политички догађај у Босни и Херцеговини од посљедњег рата до данас, и очекује се да на њему учествују и великодостојници осталих Православних Цркава у свету.

Извор: Мишрополија дабробосанска

У МЕЛБУРНУ

Међуправославни сабор свештенства

У грчкој парохији Светих бесребреника у Мелбурну, 30. априла 2012. године, одржан је први Међуправославни сабор свештенства Мелбурна и околине.

Сабрање су предводили Преосвећени Епископ дервиски Језекиљ, викарни Епископ Васељенске Патријаршије као домаћин скупа; Високо-преосвећени Митрополит Иларион, правојерарх Руске Загранице Православне Цркве; Преосвећени Владика Иринеј, епископ Митрополије аустралијско-новозеландске Српске Православне Цркве; Преосвећени Епископ аустралијско-новозеландски Михаило (Румунска Православна Црква), гост Епископ новограчаничко-срдњезападноамерички Лонгин, и Преосвећени Епископ милетуполијски Јаков (викарни Епископ Васељенске Патријаршије).

Ово сабрање је одржано према одлуци Друге епископске конференције Океаније, одржане у Сиднеју 16. и 17. октобра 2011. године. Учешћа је узело много свештеника из свих канонских јурисдикција, а сврха и тема овог сабрања било је упознавање иближавање наших свештеника ради што успешнијег заједничког рада на посланичкој мисији на Петом континенту. Оваква сабрања у току године одржаће се и у осталим намесништвима.

Извор: Мишрополија аустралијско-новозеландска

НА КОСОВУ И МЕТОХИЈИ

Руска медицинска помоћ

Лекови и медицински материјал из Русије, у вредности од око 225.000 евра стигли у Косовску Митровицу. У пошиљци су санитетски материјал, два ултразвучна апарати и монитор за праћење најтежих болесника. „По-

шиљка нам је допремљена у сарадњи са Владом Републике Србије и Министарством здравља и то није први пут“, навео је Милан Јаковљевић, директор Здравственог центра. „Посебно смо захвални Руској Федерацији, која је у овим тешким временима за српски народ на Косову и Метохији, послала овако вредну помоћ“, истакао је Јаковљевић.

Према његовим речима, с надлежним у Министарству здравља договорено је да, и поред тога што је помоћ намењена косовскомитровачком Здравственом центру, део лекова буде упућен осталим установама на Косову и Метохији у којима се лече Срби. „Ми смо и у претходном периоду помагали здравственим институцијама у Покрајини и тако ће бити и у наредном периоду“, поручио је директор Здравственог центра у Косовској Митровици.

Извор: РТС

У БАЊА ЛУЦИ

Св. Платон – Епископ бањалучки

У суботу, 5. маја 2012. године, Епархија бањалучка је молитвено прославила Св. свештеномученика Платона, Епископа бањалучког. Најсвечаније је било у придворном Храму Св. Тројице у Бања Луци, где и почивају мошти Св. Владике Платона. Свету Архијерејску Литургију служили су Епископ бањалучки Г. Јефрем и Епископ источноамерички Г. др Митрофан, уз саслужење осморице свештеника и двојице ђакона и уз учешће великог броја вјерног народа.

У пригодној бесједи Епископ источноамерички Г. др Митрофан се захвалио домаћинима на гостопримству, али је истакао и значај Св. Владике Платона за Свету Цркву, а нарочито за Бањалучку епархију. Продавају Св. Платона Бањалучког поред великог броја вјерника присуствова-

ли су бројни представници јавног и културног живота Републике Српске.

Извор: www.hhsbl.org

У НОВОМ САДУ

Слава Саборног храма

Житељи богоспасаваног града Новог Сада, предвођени архијастиром и предстојатељем све пуноће Цркве Божије у Бачкој, Његовим Преосвештеништвом Епископом бачким Г. Иринејем, у Недељу четврту по Пасхи, 6. маја 2012. године, торжествено су прославили престолни празник храма Светог великомученика, победоносца и чудотворца Георгија.

После литијског опхода око светог храма, Владика Иринеј је благосиљао колач и кольиво које су ове године са љубављу принели Господу и светом Георгију кумови Пеђа, Маја, Нађа и Ања Думнић.

Извор: Епархија бачка

У ВАЉЕВУ

Празник у Лелићу

На дан празника преноса моштију Светог Владике Николаја у Лелићу, Његово Преосвештенство Епископ ваљевски Г. Милутин, који је у једном периоду био настојатељ овог манастира, служио је Свету Архијерејску Литургију испред манастирске цркве уз саслуживање двадесетдвојице презвитера, из Епархија СПЦ из земље и расејања па чак и из Јеладске цркве, и двојице ђакона. Певао је хор ваљевске цркве „Хаџи Рувим“. Веома надахнути беседу о празнику и мучеништву Светог Владике Ни-

колаја изговорио је Архимандрит Петар (Радуловић). На крају Свете Литургије Епископ Милутин је свима честитао празник и поручио да никога не мрзимо, не осуђујемо, не чинимо зло, јер се само тако може задобити Спасење.

Бранко Чолић, професор наука и техника

Извор: Епархија ваљевска

У ПРИЗРЕНУ

Слава храма

У Призрену је 6. маја 2012. г. свечано прослављена храмовна слава Саборне цркве Св. Георгија. Радост свечаности била је још већа, јер је Свети Георгије крсна слава и Епископа рашко-призренског Г. Теодосија који је и начаљствовао Светом Литургијом уз саслужење 14 свештенослужитеља и хора призренских богословова. Светој Литургији су присуствовали верници пристигли из свих крајева Србије и Црне Горе, представници општине Грачаница, КФОР-а, УНМИК-а и Италијанске канцеларије у Приштини.

У току Свете Литургије верницима се обратио Епископ Теодосије који је беседио о значају празника и радости сваког поновног литургијског окупљања у обновљеном Храму Светог Георгија. Владика је посебно нагласио да обновом литургијског живота и нарочито рада Призренске богословије Срби на Косову и Метохији показују да су и даље присутни у овом древном граду и седишту Епархије рашко-призренске.

На крају Литургије око храма је обављена свечана литија у којој су ношене и мошти Светог великомученика Георгија. Након што је са благословом Епископа, игуман Манастира Високи Дечани Архимандрит Сава благословио и преломио славски колач, за све госте и вернике приређен је славски ручак у Владичанском двору и парохијском дому храма. У

току ручка, призренски богослови певали су старе српске песме потврђујући да древна традиција града Призrena наставља да живи и у младој генерацији будућих свештеника наше Цркве.

Извор: Епархија рашко-призренска

У НИШУ

Ђурђевдан и Марковдан

Прослава празника Светог великомученика Георгија била је прилика да Владика Јован посети манастире у пиротском и димитровградском крају. Епископ је прво посетио Манастир Светог Николаја који се налази у близини села Чифлик и тамошњег настојатеља јеромонаха Георгија. У навечерје празника свечано бденије Преосвећени Владика је служио у Манастиру Светог Георгија у Темској. На дан празника уз саслужење свештеномонаха и пиротских свештеника Свету Архијерејску Литургију Владика Јован је служио у темачком манастиру, на Светој Служби у презвитерски чин рукоположен је ђакон Миљан Панић.

На празник Светог апостола и јеванђелисте Марка, 8. маја 2012. г., Преосвећени Епископ нишки Г. др Јован служио је Свету Архијерејску Литургију у Алексинцу на темељима храма посвећеног овом благовеснику речи Божије. Владици Јовану су саслуживали свештеници града Алексинца и Алексиначког Архијерејског намесништва. На крају службе, а пре речи архијеристичке поуке, пререзан је славски колач. Затим је уследила свечана литија улицама града. У литији су поред свештенства и благочестивог народа узели учешће и христољубиви припадници Војске Србије на челу са својим стаreshinama, као и богољубива светосавска девица, ученици веронауке у Алексиначким школама.

Извор: Епархија нишка

У ЕПАРХИЈИ
БУДИМЉАНСКО-НИКШИЋКО
Слава манастира

Храмовна слава Манастира Ђурђеви Ступови, сједишта Епархије будимљанско-никшићке, чија црква је посвећена Светом великомученику Георгију, почела је у навечерје празника суботу, 5. маја свечаним бденијем које је, са бројним свештенством, служио Епископ липљански Г. Јован, викар Његове Светости Патријарха српског Г. Иринеја. Вечерњој служби са петохљебницом присуствовао је и Његово Преосвещенство Епископ будимљанско-никшићки Г. Јоаникије.

Након вечерње службе у Манастиру је одржана свечана Ђурђеванска академија поводом стопедесетогодишњице страдања Ђурђевих Ступова, разорења манастирских конака и зидина 1862. године.

На празник Светог великомученика Георгија Свету Архијерејску Литургију служили су Њихова Преосвещенства: епископи будимљанско-никшићки Г. Јоаникије и липљански Г. Јован. Празничном богослужењу је присуствовао велики број вјерног народа беранске општине, личности из јавног живота Берана и других градова Епархије будимљанско-никшићке, а прослављању храмовне славе одазвао се и амбасадор Републике Србије у Црној Гори г. Зоран Лутовац. Освештан је и преломљен славски колач, а молитвено сабрање су увеличала рукоположења двојице сабраће ове свете обитељи.

Извор: Епархија будимљанско-никшићка

У ЦРНОЈ ГОРИ
**Позив Митрополита
Амфилохија**

Његово Високопреосвещенство Архиепископ цетињски и Митрополит црногорско-приморски Г. Амфилохије позвао је са прославе Ђурђевдана на Његушима, поводом 200. годишњице од рођења Владике Рада, на троструку обнову Црне Горе: обнову храма Св. Ђорђа на Његушима (задужбине Тома Маркова, оца Петра II Петровића Његоша и светородне лозе Петровића), обнову Храма Св. Петра Цетињског на Ловћену и обнову Краљевине Црне Горе.

По ријечима Митрополита Амфилохија, изговореним послије благосиљања славског колача у Цркви Св. Георгија у његушком селу Ераковићи, Црна Гора се налази на распећу откада је нестало Краљевине.

„Развезало се клупко европских и сјеветских вјетрова, разорили су народ и његову душу угрозили – и ми смо се данас нашли на овом беспуђу. Према томе – обнова храма светородне династије Петровића, обнова Цркве Светога Петра Цетињскога на Ловћену, а и обнова Црне Горе на прави и истински начин. Нека Бог подари мудрости и разума – а требаће много мудрости и разума – да се крене с том обновом, јер је једино кроз њу и преко ње могуће да дође до истините и праве обнове Црне Горе“, закључио је Митрополит Амфилохије.

P. B.

Извор: Митрополија
црногорско-приморска

У ЕПАРХИЈИ БИХАЋКО-ПЕТРОВАЧКОЈ Крсна слава Владике Хризостома

На дан успомене Св. Георгија побједоносца, 6. маја 2012. године, Његово Преосвештенство Епископ бихаћко-петровачки Г. Хризостом прославио је крсну славу. Са благословом Епископа, Светом Литургијом началствовао је Архимандрит Серафим (Кујић) уз саслужење игумана Василија (Рожића) и јереја Здравка Богојевића. После литургијског сабрања освећено је славског жита и колач, након чега је Епископ Хризостом поздравио званице, захвалио се на одзиву и пожелео добродошлицу.

Извор: Епархија бихаћко-шабачка

У ФОЧИ Слава факултета

Празновање Светог Василија Острошког, крсне славе Православног богословског факултета у Фочи, започело је свечаним бденијем 11. маја 2012. године у школском храму духовних училишта у Фочи, који је посвећен Св. Василију Острошком и Св. Петру Дабробосанском. Празничним богослужењем началствовао је јереј мр Владимир Ступар уз саслужење јереја др Ненада Тупеше, јеромонаха Јефрема (Савина) и ђакона Велимира Дивљановића. Богослужењу су присуствовали професори, студенти Богословског факултета, ученици Богословије, као и вјерни народ фочанског краја.

На сам дан Светог Василија Острошког, заштитника и крсне славе Богословског факултета у Фочи, служена је Света Литургија са почетком у 9:00 часова. Свету Литургију служило је неколико свештеника Митрополије дабробосанске уз саслужење гостујућег свештенства. Послије Литургије преломљен је славски колач и освештано славско жито, а потом обављена литија око храма. Након Литургије, за госте је било приређено и послужење у

Васкрсење Богословије у Призрену

У септембру 2011. године, уписом нове генерације богослова, обновљен је рад Богословије у Призрену, која је престала са радом 1999. године, а запаљена и уништена у мартовском погрому 2004. године. Богословија се сада обнавља, док се у њој школује 11 ученика. Планирано је да се обнова одвија упоредо са повећањем броја професора и ђака и обима наставе.

Богословија је од кључног значаја за опстанак српске заједнице на Ким – којој су потребни свештеници који су одрастали, учили и живели на овим просторима. Епархија рашко-призренска и косовско-метохијска овом приликом упућује апел верном народу у земљи и расејању да својим прилозима помогне рад Призренске богословије.

Динарски рачун: Комерцијална банка, 205-172349-51

Помозите и ви обнову призренске Богословије!

читаоници Богословије, да би се затим упутили у Амфитеатар Факултета на свечану Духовну академију.

У програму Духовне академије учествовао је Камерни хор Одсјека за црквену музику и појање Музичке академије Универзитета у Источном Сарајеву, под диригентском палицом професора мр Рада Радовића, и хор Богословије. У наставку Академије уприличена је додјела диплома свршеним теолозима.

Ријечи добродошлице бројним гостима упутио је домаћин, декан Богословског факултета високопречасни проф. др Борис Б. Брајовић који је говорио о активностима факултета претходних година. Слави и свечаној академији међу многобројним гостима присуствовали су представници власти РС, дипломатског кора, представници са Православног богословског факултета „Андреј Шагун“ из румунског града Сибију и Католичког богословског факултета у Сарајеву, представници Исламске вјерске заједнице, те ректор Универзитета у Источном Сарајеву и неколико декана и продекана факултета у оквиру овог универзитета.

Данијел Максимовић,

студенти ПБФ

Св. Василија Острошког у Фочи

УТОРКУ

Гради се српски храм

Божијом вољом мештани Торка (Бејеџаца) покренули су иницијативу за изградњу Српске Православне Цркве у свом селу. Током 2011. године, акцијом мештана обезбеђени су плац и сва потребна документа за извођење радова. Изградња ове светиње почела је 28. марта 2012. године уз помоћ Епархије банатске, општине Житиште, становника Торка и донатора. Свешаношћу, на којој је Његово Преосвештенство Епископ банатски Г. Никанор освештао темеље храма, 21. априла 2012. године обележена је прва фаза изградње цркве која ће бити посвећена Свим Светима.

Тренутно у Торку постоје два православна румунска храма. Више о изградњи ове светиње може се видети на www.banatska.com.

*Јерјеј Бојан Кошанин
и чланови Црквеног одбора*

Прослава матуре

Свршени матуранти богословије „Свети Сава“ у Београду, школске 1972/73. године, прослављају 39. годишњицу матуре. Прослава ће се одржати у Сремским Карловцима на Духовски четвртак 7. јуна 2012. године. Скуп матураната је у Саборној цркви у Сремским Карловцима. Света Литургија почиње у 9, 30 часова.

За сва обавештења обратити се проф. Предрагу Миодрагу: 062/1877-296; predragmiodrag@gmail.com, или Радомиру Бошковићу: 021/463-792; 064/468-5586.

СРПСКА ПРАВОСЛАВНА ЦРКВА
АРХИЕПИСКОПИЈА
БЕОГРАДСКО-КАРЛОВАЧКА
ПРОИЗВОДНИ ЗАВОД

НАЈВЕЋА И НАЈЛЕФТИНЈА ПОНУДА
СВИХ ЦРКВЕНИХ ПРОИЗВОДА У СРБИЈИ

КРАЉА ПЕТРА ПРВОГ 5
11000 БЕОГРАД, СРБИЈА
spc.aem.proizvodnizavod@gmail.com
proizvodni.zavod.spc@gmail.com
www.spc-aem.org

ТЕЛ/ФАКС: 00 381 11 30 25 220
МОБ:
00 381 64 800 43 45
00 381 64 800 43 34
00 381 64 800 43 33

